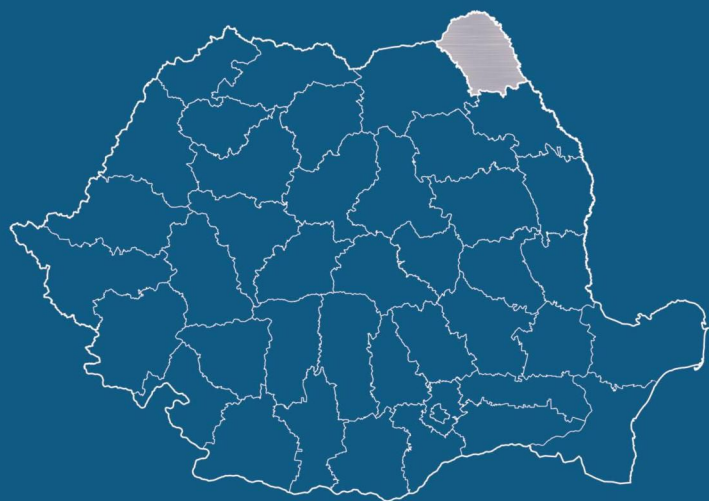

ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMÂNIA

GHID DE ARHITECTURĂ

pentru încadrarea în specificul local din mediul rural

ZONA BOTOȘANI

ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMÂNIA

Ghidul de arhitectură se adresează:

- locuitorilor satelor
- administrației locale și regionale
- investitorilor publici și privați
- consultanților de accesare a fondurilor europene
- proiectanților

În vederea întocmirii proiectelor pentru

- investiții din Programul Național de Dezvoltare Rurală
- investiții private
- investiții publice

și fundamentării documentațiilor de urbanism.

Colectiv de elaborare:

Coordonator:

c. arh. Marcel CHIRIAC

Echipă:

arh. Dana GHIGA

c. arh. Marcel CHIRIAC

c. arh. Mihai MIHĂILESCU

arh. Ionuț FRĂSINESCU

Grupul Rural al O.A.R.

Tehnoredactare și corectură text:

arh. Dana GHIGA

c. arh. Marcel CHIRIAC

arh. Ionuț FRĂSINESCU

Ghidul a apărut cu sprijinul Ordinului Arhitecților din România și a fost finanțat din timbrul de arhitectură.

- decembrie 2016 -

ROSTUL GHIDULUI

Rostul acestui material este de a furniza un instrument de lucru locuitorilor mediului rural, autorităților locale, investitorilor, proiectanților și consultanților implicați în procesul de construire sau elaborare a unor regulamente de construire în mediul rural.

Ghidul își propune să fie un set de reguli ușor de aplicat, cu exemple clare (inclusiv de tipul AȘA DA sau AȘA NU), care să faciliteze alegerea modelelor adecvate de către cei ce vor să construiască în mediul rural. În același timp, Ghidul intenționează să ușureze activitatea echipelor de proiectare/ consultanță în alegerea configurațiilor, a materialelor și a tehnologiilor necesare construirii în mediul rural, fie că vorbim despre proiecte finanțate prin PNDR, despre elaborarea documentațiilor de urbanism sau despre simple intervenții cu finanțare exclusiv privată.

Obiectivul esențial al acestui ghid este păstrarea nealterată a spiritului așezărilor în care sunt propuse proiectele și creșterea calității vieții, dar cu conservarea tradițiilor și a peisajului cultural existent – acestea fiind, de fapt, chiar resurse pentru dezvoltarea durabilă în mediul rural.

În acest sens, există deschidere pentru abordări specifice secolului al XXI-lea care țin cont de resursele locale, de energiile regenerabile, precum și de cunoașterea acumulată local (meșteșugurile și tehnica populară). Proiectele de succes din mediul rural evidențiază faptul că există o legătură foarte strânsă între calitatea peisajului natural, a celui construit și calitatea vieții. Viitorul oricărei comunități depinde de modul în care își administrează resursele.

Mediul construit (construcțiile de orice fel) poate fi o resursă extrem de valoroasă sau din contră, doar un consumator de resurse. În acest sens, prezentul material propune soluții care pun în valoare înțelepciunea tradiției constructive locale, a utilizării responsabile a resurselor locale dar în același timp oferind soluții noi, ce țin de materiale și tehnici moderne de construcție și de surse de energie regenerabilă.

IMPLICAREA COMUNITĂȚII ÎN GOSPODĂRIREA RESPONSABILĂ A MEDIULUI CONSTRUIT

Grija cu care întreținem, reparăm sau construim - fie că este vorba de casele tradiționale, părințești sau de clădiri noi, reprezintă un proces ce presupune asumarea unei responsabilități față de întreaga comunitate. Orice clădire trebuie percepută în primul rând ca o componentă a ansamblului așezării satești. Astfel, o clădire trainică, frumoasă, care își îndeplinește bine rostul pentru care a fost construită, ar trebui să fie un motiv de mândrie pentru întreaga comunitate. Acest lucru devine și mai evident, mai relevant, în cazul clădirilor cu funcțiuni publice, comunitare: primăria, școala, „Căminul Cultural”, dispensarul, clădiri de cult etc.

Principiile care vor sta la baza oricărei intervenții asupra mediului construit din zonele rurale (fie că este vorba de conservare, întreținere, modernizare sau construire) sunt următoarele:

- respectul pentru moștenirea culturală; se va urmări cu precădere

1

integrarea în context prin păstrarea nealterată a identității așezării, a peisajului construit și a celui natural; responsabilitate față de urmași; îmbunătățirea condițiilor de viață în prezent prin valorificarea resurselor locale în mod judicios, pe termen lung, pentru a rămâne disponibile și generațiilor viitoare;

- utilizarea surselor de energie regenerabile;
- valorificarea amplasamentului astfel încât forma/ volumetria și înfățișarea clădirii să reflecte climatul local: orientare și însoțire, umiditate și vânturi dominante, oscilații de

temperatură etc.;

- utilizarea materialelor și tehnicilor tradiționale care de fapt reflectă soluțiile cele mai bune cristalizate de-a lungul timpului pentru condițiile de mediu locale;

- utilizarea materialelor reciclabile și refolosirea apelor uzate și pluviale.

Pentru noile programe/funcțiuni propuse în mediul rural, întotdeauna se vor analiza următoarele aspecte:

Relevanța: „Cât de necesară este această nouă clădire sau ansamblu

pentru comunitate? Cum se va asigura întreținerea și funcționarea noilor clădiri?”

Incluziunea socială: „Cât de echitabilă este repartizarea serviciilor, a utilităților, a facilităților de producție în teritoriu?” Se va urmări favorizarea accesului tuturor membrilor comunității în aceeași măsură la noile funcțiuni.

Dezvoltare comunitară prin calificare profesională și încurajarea economiei locale

În anumite comunități, deși există resurse de materie primă valoroase, acestea sunt neglijate de localnici, iar meșteșugul prelucrării lor s-a pierdut. În această situație este necesară calificarea localnicilor astfel încât să poată avea acces la resurse, în vederea susținerii unor activități de economie socială capabile să aducă un venit constant în comunitate.

Acest principiu este extrem de important atât datorită rezultatului direct de ieftinire a investiției prin folosirea forței de muncă locale, cât și datorită efectului pe termen lung pe care îl asigură: în teritoriu rămân nu numai funcțiunile capabile să deservească locuirea, ci și personalul calificat capabil să le utilizeze.

Acest deziderat se poate atinge doar printr-o politică investițională

coerentă, care trebuie să urmeze niște pași necesari, cum sunt:

- cooptarea localnicilor adulți și lipsiți de ocupație ca mână de lucru, pentru început, necalificată;
- aducerea în teritoriu a inginerilor, maștrilor, tehnicienilor și muncitorilor capabili să instruiască și să asigure calificarea lucrătorilor necalificați;
- organizarea de cursuri practice și cursuri de formare și calificare pentru localnici;
- dezvoltarea unor centre de valorificare a materialelor de construcție ecologice rurale cu aplicații în domeniul construcțiilor;
- pe măsura derulării programului, gradul de calificare a personalului crește; consecutiv, crește remunerația și capacitatea de a întreține locuințele nou create;
- atingerea obiectivelor avute în vedere la terminarea programului: aceste funcțiuni productive vor rămâne în teritoriu, urmând să deservească întreaga așezare în ansamblul ei; în plus, la terminarea programului, zona va fi locuită de un segment de populație productiv; acesta va fi capabil să presteze munci calificate în cadrul așezării dar și în vecinătate, fiind astfel capabil pentru a-și întreține casele și gospodăriile.

Rostul arhitectului

Arhitectul are rostul de a îmbina oportunitățile cu resursele și nevoile beneficiarilor, indiferent dacă aceștia sunt o familie, o firmă, o ONG sau autorități locale și de a oferi soluții realiste în timp util. Reușita demersului său este direct proporțională cu adecvarea proiectului la cele enumerate mai sus. Aceste lucruri nu trebuie rupte din contextul mediului rural românesc de început de secol XXI, în care confuzia dintre valoare și non-valoare este mult prea des întâlnită. În acest sens, arhitectul are și rolul de a-și consilia beneficiarul (fără a-l manipula) pentru a asigura premise realiste unor proiecte/demersuri ce au ca finalitate sporirea calității vieții, inclusiv prin atribuțiile mediului natural sau fondului construit la care participă în mod direct. Rostul lui este să aducă echilibru acolo unde este chemat.

2

3

Posted on www.dobryshovna-design.ro

CUPRINS

1. ZONA	4
1.1. Delimitarea geografică a zonelor după unități administrativ-teritoriale	4
1.2. Precizarea caracteristicilor specifice zonei	4
2. SPECIFICUL LOCAL	7
2.1. Peisajul rural-cultural	7
2.2. Tipologii de sate	9
2.3. Amplasarea pe lot și sistemul constructiv	10
2.4. Tipologiile de acoperișuri, pante, materiale de învelitori, culori, goluri de iluminare și ventilare (forme permise) în funcție de caracteristicile de climă, relief și tehnici locale	14
2.5. Gabaritele/ proporțiile conforme specificului local sau soluții ecologice durabile de secol XXI	16
2.6. Travei de fațadă conform specificului local, fără a ieși din scara clădirilor învecinate, ca percepție umană	19
2.7. Raportul plin/ gol, forma, dimensiunea și proporția golurilor și a ferestrelor conform specificului local	20
3. AMPLASAREA CONSTRUCȚIILOR	20
3.1. Prevederi generale privind intervențiile noi	20
3.2. Amplasarea în cadrul așezării	20
3.2.1. Recomandări	21
3.3. POT, CUT, regim de înălțime	21
3.4. Amplasarea construcțiilor și a amenajărilor noi în afara vetrei satului – probleme de încadrare în peisaj	22
3.5. Amplasarea construcțiilor și a amenajărilor noi în vatra satului – probleme de încadrare pe lot	23
4. AMENAJAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE	24
5. ELEMENTELE DE CONSTRUCȚIE	25
5.1. ACOPERIȘUL	26
5.1.1. Specificul local	26
5.1.2. Recomandări	26
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) dispuse în sistem pavilionar	26
Forma și volumetria	26
Șarpanta	26
Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)	27
Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile	27
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum	28
Forma și volumetria	28
Șarpanta	28
Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)	29
Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile	29
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	29
Forma și volumetria	29
Șarpanta	29
Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)	31
Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile	31
5.2. PEREȚII	31
5.2.1. Specificul local	31
5.2.2. Recomandări	31
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp) și construcții	

noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp)	31
B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum	32
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	33
5.3. FUNDAȚIILE	33
5.3.1. Specificul local	34
5.3.2. Recomandări	34
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar și	
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum	34
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	34
5.4. TÂMLĂRIA ȘI GOLURILE	35
5.4.1. Specificul local	35
5.4.2. Recomandări	35
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar	35
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum	36
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	37
5.5. PORȚILE	38
5.6. ELEMENTELE DE FAȚADĂ	39
5.6.1. Specificul local: registre orizontale (coamă, streșină, soclu) și verticale (prispă, cerdac, foișor, coș de fum etc.)	39
5.6.2. Recomandări	39
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar	39
A.1. Marcarea registrelor orizontale	39
A.2. Marcarea registrelor verticale	39
A.3. Frontoanele cerdacurilor și foișoarelor, timpanele acoperișurilor în două ape și decorațiile de fațadă	39
A.4. Streșinile, jgheaburile și burlanele	39
A.5. Materialele pentru finisaje	40
A.6. Culorile	40
A.7. Tehnologiile	40
A.8. Ierarhizarea fațadelor	40
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum	40
B.1. Marcarea registrelor orizontale	40
B.2. Marcarea registrelor verticale	40
B.3. Timpanele și decorațiile de fațadă	40
B.4. Streșinile, jgheaburile și burlanele	40
B.5. Materialele pentru finisaje	40
B.6. Culorile	40
B.7. Tehnologiile	41
B.8. Ierarhizarea fațadelor	41
B.8. Instalațiile și instalațiile tehnologice	41
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	41
C.1. Marcarea registrelor orizontale	41
C.2. Marcarea registrelor verticale	41
C.3. Frontoanele cerdacurilor și foișoarelor, timpanele acoperișurilor în două ape și decorațiile de fațadă	41
C.4. Streșinile, jgheaburile și burlanele	41

C.5. Materialele pentru finisaje	41
C.6. Culorile	41
C.7. Tehnologiile	41
C.8. Instalațiile și instalațiile tehnologice (după caz)	41
5.7. ANEXE GOSPODĂREȘTI/ ACARETURI	42
5.7.1. Specificul local	42
5.7.2. Recomandări	42
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar	43
Construcțiile anexe	43
Spațiile de trecere/ spațiile exterioare	43
Scările exterioare	43
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum	43
Construcțiile anexe	43
Spațiile de trecere/ spațiile exterioare	43
Scările exterioare	43
5.8. AMENAJĂRILE EXTERIOARE	43
5.8.1. Specificul local	43
5.8.2. Recomandări	44
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar	44
Pavimentele exterioare	44
Vegetația	44
Împrejmuirile	44
Fântânile	44
Echiparea edilitară	44
B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum	45
Pavimentele exterioare	45
Vegetația	45
Împrejmuirile	45
Elementele de mobilier rural exterior: bancă, fântână etc.	45
Iluminarea exterioară	45
Echiparea edilitară	45
6. SPAȚIUL PUBLIC	46
6.1. Specificul local	46
6.2. Recomandări	46
Drumuri și alte căi de acces public	46
Elemente de mobilier rural exterior	47
Iluminarea exterioară	48
Reclamele, firmele, inscripțiile, însemnele	48
7. PERFORMANȚA ENERGETICĂ	49
7.1. Recomandări	49
7.1.1. Sistemele de încălzire (cerințele de securitate la incendiu)	49
7.1.2. Eficiența termică (sisteme și materiale de izolare)	50
ANEXE	53
ANEXA 1: Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării (imagine generală din punct de belvedere, silueta)	53
ANEXA 2: Glosar de termeni	53
ANEXA 3: Legislație	55
BIBLIOGRAFIE	56
CREDITE IMAGINI	57

1. ZONA

1.1. Delimitarea geografică a zonelor după unități administrativ-teritoriale

S-au identificat din punct de vedere stilistic-arhitectural subzone distincte (prezentate de la vest la est), cu influențe generate de schimbarea repetată a teritoriilor administrative.

Ghidul se aplică în toate satele de pe teritoriul administrativ al următoarelor localități:

Subzona de influență a Siretului (jud. Botoșani):
comunele Mihăileni, Dersca, Lozna, Căndești, Vârful Câmpului;

Subzona de influență Fălticeni (jud. Botoșani):
comunele Vlădeni, Corni, Tudora, Vorona;

Subzona Nord Dorohoi – Darabani (sub influența Bucovinei de Nord – a Cernăuțului):
comunele Pomărla, Hilișeu – Horia, Șendriceni, Văculești, Brăești, Dimăcheni, Corlăteni, Broscăuți, Ibănești, Cristești, Suharău, Hudești, Concești, Mileanca, Păltiniș, Vișoara, Rădăuți Prut și municipiile Dorohoi și Darabani;

Subzona Botoșani – Săveni:
comunele Leorda, Mihai Eminescu, Curtești, Roma, Bălușeni, Nicșeni, Răchiți, Stăuceni, Blandești, Vorniceni, Ungureni, Unțeni, Gorbănești, Trușești, Dăngeni, Vlasinești, Știubeni, Drăgușeni, Avrămeni, Hănești, Mihălășeni, Dobârcești, Durnești și municipiile Botoșani și Săveni;

Subzona de influență Hârlău – Iași:
comunele Cristești, Coșula, Frumușica, Copălău, Flămânzi, Prăjeni, Sulița, Lunca, Albești,

Todireni, Hlipiceni, Răuseni;

Subzona Ștefănești (Lunca Prutului):
comunele Cotușca, Mitoc, Manoleasa, Ripiceni, Ștefănești, Românești, Santa Mare, Călărași.

1.2. Precizarea caracteristicilor specifice zonei

Județul Botoșani reprezintă porțiunea cuprinsă între Siret și Prut, în extremitatea de nord-est a țării, la granița cu Ucraina (la nord) și Republica Moldova (la est). La vest și sud se învecinează cu județele Suceava și Iași. Teritoriul botoșănean, situat între Siret și Prut, a fost locuit din timpuri preistorice. Cercetările arheologice

au dus la descoperirea unor urme de viață omenească încă din paleoliticul inferior.

Caracteristici geografice și climatice

Din punct de vedere geografic, zona Botoșanilor se situează în cea mai mare parte în câmpia depresionară a Prutului mijlociu. Partea sa nordică, cunoscută sub denumirea de Depresiunea Jijiei superioare, se mărginește la vest cu Podișul Sucevei, spre nord fiind delimitată de prelungirea aceluiași podiș care se arcuiește în lungul Prutului până

în apropiere de Horodiștea. Spre est, această câmpie este delimitată de Prut.

Zona este mărginită spre sud de linia de dealuri împădurite dintre Copălău și Cozancea.

Zona Botoșanilor poate fi considerată o regiune cu aspect silvostepic, cu relieful reprezentat în partea nordică prin coline ce nu depășesc 200 m altitudine, în vest prin terasele înalte de pe malul stâng al Siretului (cca 300 m altitudine), în sud-vest prin prelungirea nordică a culmii Dealului

Mare, care atinge altitudinea maximă de 593 m.

Caracterul stepic al zonei a determinat un regim climatic oarecum deosebit față de restul Moldovei (veri secetoase, ierni lungi și aspre, vânturi puternice), particularități care se reflectă și în aspectul vegetației, în care predomină ierburile, întrerupte de pădurile de gorun din vestul localității Vorniceni, de reziul din comuna Rădăuți - Prut, de pădurea de pe dealul Livenilor, de cea de lângă Zahoreni.

Pe dealurile Cozancea - Guranda, pe Dealurile Siretului dintre Leorda și Vorona și pe coasta lbăneștilor dintre Suharău și Păltiniș, se află păduri alcătuite din stejar, carpen, frasin, arțar etc. În luncele Siretului și Prutului se întâlnesc păduri mici de sălcii și plop, precum și numeroase plante hidrofile: papură, stuf etc.

Rețeaua hidrografică a zonei este formată din râuri cu debite reduse (Jijia, Bașeul, Sitna, Dresleuca, Podriga, lbăneasa etc.), făcând excepție Prutul și Siretul, ce-și au izvoarele în zona de munte și care au debit bogat și constant. Ca o caracteristică hidrologică a zonei Botoșanilor apare mulțimea iazurilor existente aici, în special pe afluenții Bașeului, Jijiei, Miletinului etc.

Clima temperat-continentală a zonei influențează puternic râurile, pâraiele și iazurile care au un volum mare primăvara, odată cu topirea zăpezilor și toamna, când plouă abundent; în restul anului au un nivel foarte scăzut. Apele subterane alimentează rețeaua de râuri, fiind folosite de locuitorii zonei la săparea fântânilor atât de des întâlnite la fiecare așezare.

În acest cadru geografic s-au creat și dezvoltat de-a lungul timpului elemente de cultură materială și spirituală care au dus la închegarea unei zone etnografice, distincte față de zonele limitrofe (Bucovina de Sud, Fălțiceni și Iași).

Caracteristici demografice și etnografice

În ultimii 10 ani populația județului Botoșani a scăzut de la 451.193 locuitori la 398.938 locuitori, ceea ce reprezintă o scădere de 52.255 de persoane. Această scădere demografică se înscrie într-un trend general ce se înregistrează la nivelul întregii populații a României, cauzată de mai mulți factori, de la scăderea natalității la migrație și creșterea speranței de viață. Studiile arată că o parte a populației afectată de criza economică a migrat spre țările din vestul Europei în speranța găsirii unui loc de muncă.

Orientarea religioasă este în proporție de 95% ortodoxă restul de

5% aparținând unor alte culte.

Populația rurală este preponderentă față de cea urbană.

Ramuri economice și meșteșugărești

Județul Botoșani a fost și este un județ al contrastelor: potențial uman remarcabil, dar potențial economic grevat de o infrastructură neconformă. După un centralism economic evident înainte de 1989 și în care unele activități economice au fost „lipite” în județul Botoșani, fără a avea o tradiție sau măcar niște premise clare de dezvoltare, a urmat perioada de tranziție în care toate activitățile induse în mod forțat au suferit (producerea articolelor tehnice de cauciuc, șuruburi etc.) dar nici activitățile de tradiție și cu o solidă bază de materii prime în cuprinsul județului nu au reușit să se mențină, dispărând sau reducându-și mult producția (textile, confecții, producerea obiectelor din sticlă și porțelan, produse alimentare – zahăr etc.).

Teza vehiculată cu precădere a fost cea a agrarismului acestui județ, culturile agricole având condiții bune și foarte bune pe cuprinsul teritoriului. Legea fondului funciar din anul 1991 a bulversat structurile agricole constituite în special din cooperative agricole de producție (CAP) și întreprinderi agricole de stat

(IAS), proprietatea privată devenind cvasimajoritară. Odată cu reînstituirea proprietății private asupra terenurilor agricole a mai avut loc un fenomen care va marca întreaga agricultură românească: fragmentarea excesivă a exploatațiilor agricole și practicarea unei agriculturi de subsistență în mod inevitabil.

Structurile de tip asociativ nu au avut succes în mod inițial datorită exemplului negativ dat de fostele cooperative agricole de producție, practica acestora menținându-se încă vie în memoria țăranilor.

Județul Botoșani are funcția agricolă dominantă. Această funcție este determinată pe de o parte de potențialul remarcabil al solurilor și pe de altă parte de lipsa de concurență puternică din partea altei funcții.

Ocupații principale

Agricultura și creșterea animalelor au fost întotdeauna ocupații principale, dat fiind faptul că ele au asigurat existența populației autohtone din timpuri preistorice.

Agricultura reprezintă principala ramură economică a județului Botoșani și concentrează cea mai mare parte a forței de muncă. An după an, crește preocuparea în ceea ce privește asigurarea unor condiții standard pentru agricultură. În anul 2011 suprafața cultivată de sectorul privat cuprindea 279.602 ha. Fânețele se întind pe o suprafață de 14.635 ha.

De asemenea, județul este bogat în vii (1.690 ha) și livezi (2.569 ha).

Deși în ceea ce privește creșterea animalelor s-a remarcat o descreștere în ultimii ani, totuși județul se înscrie printre cei mai mari crescători de oi din țară (peste 289.416 capete). Numărul de operatori înregistrați în agricultura ecologică în anul 2012 s-a ridicat la 475, din care 472 producători agricoli tip A1, 2 procesatori tip B și 1 procesator tip AB.

În ceea ce privește prelucrarea/ procesarea produselor de origine vegetală și animală, la nivelul județului Botoșani funcționează un număr destul de important de unități de procesare.

Ocupații secundare

Ocupațiile secundare ale populației din zona etnografică Botoșani au fost pescuitul și albinăritul, care au constituit surse complementare de hrană și de alte materii prime necesare oamenilor de aici.

O altă ocupație este și vânătoarea, practică în mare parte în păduri unde trăiesc multe vietăți de interes cinegetic.

Pescuitul s-a extins mai mult în iazuri, unde se practică o piscicultură sistematică. Având în vedere potențialul agricol de care dispune județul Botoșani, acesta poate deveni factorul principal în dezvoltarea viitoare.

Industrie

Industria județului Botoșani, dezvoltată haotic până în anul 1989, a suferit în ultimii 17 ani transformări majore care au condus la dispariția în întregime a industriei textile, cu o creștere în schimb a ramurii de confecții textile prin practicarea în exclusivitate a activității de producere în sistem „lohn”.

În prezent, pe lângă industria textilă, mai funcționează în județ și următoarele ramuri industriale: industria extractivă, tractoare, mașini agricole, pompe, utilaje și piese de schimb.

Din păcate, mecanismele de piață și slabul management au condus la falimentarea industriei producătoare de sticlă și porțelan, pentru care județul era recunoscut la nivel național.

Bine reprezentată în județ este industria alimentară și cea a băuturilor alcoolice.

În județ sunt reprezentate aproape toate ramurile industriale, realizându-se în mod sistematic o mare varietate de produse: industria ușoară și confecții (31%), industria alimentară (22%), aparataj electric (10%), articole tehnice din cauciuc (8,4%), mobilă (2,4%).

Meșteșuguri țărănești

Țesutul ocupă un loc important între meșteșuguri – se făcea în gospodărie și răspundea nevoilor membrilor familiei. De la piesele de port cotidian la cele de sărbătoare și până la textilele care împodobeau locuința, totul era lucrat manual. Materia primă de bază folosită a fost lână. Pieseșle țesute sunt în special scoarțele și lăicerele. Acest meșteșug se mai practică azi la Ibănești, Tudora, Concești, Avrămeni, Ungureni. Meritos este faptul că în comuna Vorona există Cercul micilor țesătoare.

Olăritul – străveche îndeletnicire

practicată încă din neolitic, a fost păstrat în măsura unei stricte funcționalități a obiectelor casnice, dezvoltarea unor centre manufacturiere la Botoșani și Mihăileni înlesnind rămânerea acestei îndeletniciri în gospodăria proprie.

Lucrările de ceramică folosesc un material grafitat, culorile utilizate fiind galben, verde, brun, cu decorațiuni.

Este necesar să amintim de ceramica tip Cucuteni realizată de familia Maxim din Dorohoi sau de ceramica de tip Kutu aparținând familiei Iacinschi.

Datorită faptului că teritoriul zonei este dominat de câmpie și dealuri, suprafețele ocupate de păduri au fost destul de reduse. Dat fiind că materia primă nu s-a găsit din abundență, nu putem vorbi de existența unei preocupări constante și cu tradiție în ceea ce privește prelucrarea lemnului.

Categoriile mari în care pot fi încadrate obiectele de artă populară lucrate din lemn în zona Botoșani sunt: elemente de arhitectură (stâlpi, grinzi, pazii, ancadrame de uși etc.); mobilier (polițe, blidare, colțare); unelte de muncă (juguri, războaie de țesut, fuse, furci); obiecte de uz casnic (linguri, căuce, cofețe).

Artă prelucrării lemnului este bine reprezentată în zonă de familia Apalaghiei din comuna Dângenii.

Un alt domeniu al artei populare din zona Botoșani, în care se reflectă talentul și măiestria femeilor, este încondeierea ouălor.

Ouăle încondeiate sunt o măturie a datinilor, credințelor și obiceiurilor pascale, reprezentând un element de

2

foto: BoardMe 3

foto: BoardMe 4

cultură spirituală specific românească.

Obiceiul încondeierii ouălor se mai păstrează în localitatea Rogojesti.

Unul din cele mai răspândite meșteșuguri din zonă este *cojocăritul*, datorită în mare parte și climei aspre. Meșteșugul *cojocăritului* în zona Botoșani poate fi urmărit până azi aproape în fiecare așezare.

Cele mai bine păstrate obiceiuri sunt cele de iarnă: colindele, uratul, jocurile de căiuți, urși, măștile. Cea mai renumită zonă folclorică este cea a comunelor Tudora și Vorona.

În Vorona există cel mai renumit creator de măști populare — Gheorghe Țugui.

Materiale de construcție

În toată Moldova, la est și la vest de Prut, în trecut, s-au construit din materiale considerate astăzi ecologice — pământ (ceamur) — case și anexe gospodărești, construcții cu destinație socială (școală, cămin cultural, han), din lemn — mai ales lăcașuri de cult, sau din piatră — case și anexe

gospodărești, mai rare și, destul de frecvent, biserici.

La casele de pământ (ceamur) se folosea construcția cu vâlătuci, pe structură de furci și leațuri, prin baterea ceamurului în straturi succesive sau, mai nou, la început de secol XX, construcția cu chirpici.

Cele mai vechi tipuri de acoperișuri erau cele vegetale, din paie de cereale, stuf, draniță (șifă, șindrilă) și sunt sate, în Botoșani cu precădere, precum Suharău, unde acestea încă mai rezistă timpului.

foto: BoardMe 1

2. SPECIFICUL LOCAL

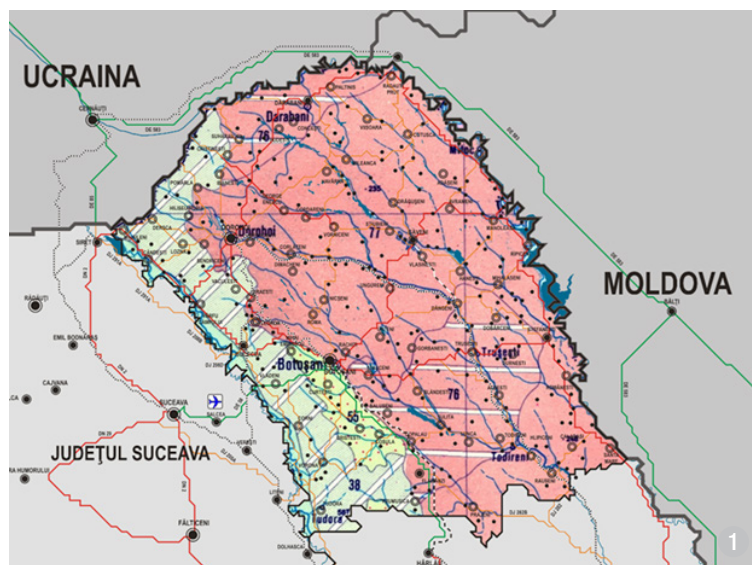
2.1. Peisajul rural-cultural

Peisajul cultural reflectă elocvent formele și nivelele de adaptare ale unui grup uman la condițiile și resursele naturale locale. Originalitatea adaptării la mediu a unei comunități, încadrarea acesteia în spațiu prin diverse activități, modelarea caracteristicilor peisajului ca urmare a vieții umane, reprezintă unele din problemele esențiale ale etnologiei moderne. Acestea rămân de

mare actualitate și în prezent deoarece, odată cu diversificarea relațiilor dintre om și mediu, se conturează direcții noi de cercetare etnologică.

Peisajul cultural rural este unul dintre tipurile de peisaj cultural. El reprezintă locul unui homo faber – spațiul amenajat în baza unei experiențe culturale și administrat de comunitatea rurală în strânsă legătură cu condițiile și resursele cadrului natural. Grație vechimii locuirii spațiului de către comunitate, el îi asigură acesteia condițiile necesare pentru păstrarea tradițiilor de muncă, pentru moștenirea culturală și solidaritatea socială, transmiterea experiențelor și realizărilor culturale.

Teritoriul județului Botoșani se încadrează în două categorii de peisaj caracteristice zonelor joase ale Moldovei: peisaje de deal și podiș sub

LEGENDĂ

- PEISAJE DE DEAL ȘI PODIȘ SUB INFLUENȚA CLIMATULUI CONTINENTAL (PARȚIAL PONTIC-SUBMEDITERANEAN)**
- DEALURI ȘI PODIȘURI ÎNALTE**
- 76 Podiș cu păduri de fag cu carpen, de gorun și de stejar pedunculat, pășiști stepizate și terenuri agricole
- DEALURI ȘI PODIȘURI JOASE, DEPRESIUNI CU:**
- 55 aspect deluros, cu păduri de gorun cu carpen și de stejar pedunculat cu gorun și tei, pășiști stepizate și terenuri agricole
- PEISAJE DE CÂMPIE SUB INFLUENȚA CLIMATULUI CONTINENTAL (PARȚIAL PONTIC-SUBMEDITERANEAN)**
- 76 cu terenuri agricole, pășiști stepizate puternic modificate și pălcuri de păduri de stejar pedunculat cu arțar tâtăresc
- 77 cu terenuri agricole, rare pășiști stepizate puternic modificate și pășiști cu plante halofile și pălcuri de stejar pedunculat cu arțar tâtăresc

influența climatului continental și peisaje de câmpie sub influența climatului continental.

Peisaje de deal și podiș sub influența climatului continental (parțial pontic-submediteranean):

A. Dealuri și podișuri înalte: Podiș cu păduri de fag cu carpen, de gorun și stejar pedunculat, pășiști stepizate și terenuri agricole (17 UATB): comunele Bucecea, Căndești, Corni, Cristinești, Dersca, Frumușica, Hilișeu

Gospodărie tradițională încadrată în peisajul de deal și podiș (Subzona Nord Dorohoi – Darabani, localitatea Hilișeu – Crișan).

– Horia, Ibănești, Lozna, Mihăileni, Pomârla, Suharău, Vaculești, Vlădeni, Vârfu Câmpului, Vorona, Tudora.

Zona de podiș este situată în partea de vest a județului, spre granița cu Ucraina și spre limita cu județul Suceava.

B. Dealuri și podișuri joase, depresiuni cu aspect deluros, cu păduri de gorun cu carpen și de stejar pedunculat cu gorun și tei, pășiști stepizate și terenuri agricole (5 UATB): municipiul Botoșani, comunele Coșula, Cristești, Curtești, Mihai Eminescu. Zona de dealuri și de podișuri joase este amplasată în partea de sud-vest a județului, între zona dealurilor și podișurilor înalte și zona de câmpie.

Peisaje de câmpie sub influența climatului continental (parțial pontic-submediteranean):

A. Cu terenuri agricole, pășiști stepizate puternic modificate și pălcuri de păduri de stejar pedunculat cu arțar tâtăresc (18 UATB): orașele Dărăbani, Flămânzi și Ștefănești, comunele Albești, Bălușeni, Blăndești, Concești, Copălău, Dobârceni, Durnești, Gorbănești, Hudești, Lunca, Păltiniș, Stăuceni, Sulița, Todireni, Trușești.

Peisajul de câmpie cu pășiști stepizate și pălcuri de păduri se întinde în două zone ale județului Botoșani:

– în partea de nord-vest a județului, până la granița cu Ucraina;

– în partea de sud a județului, între râul Prut și depresiunea Botoșanilor.

B. Cu terenuri agricole, rare pășiști stepice puternic modificate și pășiști cu plante halofile și pălcuri de stejar pedunculat cu arțar tâtăresc (38 UATB): acest tip de peisaj de câmpie, caracteristic Câmpiei Moldovei, predomină în părțile de nord, est

și sud ale județului reprezentând peisajul dominant în cca. 50% din teritoriul acestuia. Se remarcă faptul că în această zonă de câmpie au fost amenajate în decursul timpului un număr mare de iazuri, construite prin bararea cursurilor râurilor. Peisajul de câmpie continuă spre est, în afara județului, în Republica Moldova, câmpia fiind fracturată de valea amplă a Prutului.

Subzona Dorohoi – Darabani – comuna Hilișeu – Horia.

Subzona de influență a Siretului — comuna Vârful Câmpului.

Subzona de influență Hârlău – Iași — comuna Sulița.

Subzona Ștefănești — Lunca Prutului.

Subzona de influență Fălticeni — comuna Tudora.

Este de semnalat existența peisajului cultural generat de iazurile istorice.

Importanța acestor iazuri este în primul rând economică; acestea i se adaugă valoarea socială a iazurilor (ocupatii, obiceiuri, memoria colectivă). Semnalăm de asemenea importanța materială a acestor amenajări hidrotehnice construite la început în mod artizanal și transformate după anul 1949. Valoarea culturală și de peisaj cultural a iazurilor este deosebit de mare, întrucât sunt amenajări

hidrotehnice executate în trepte de-a lungul râurilor cu debite în general mici și care datează din Evul Mediu.

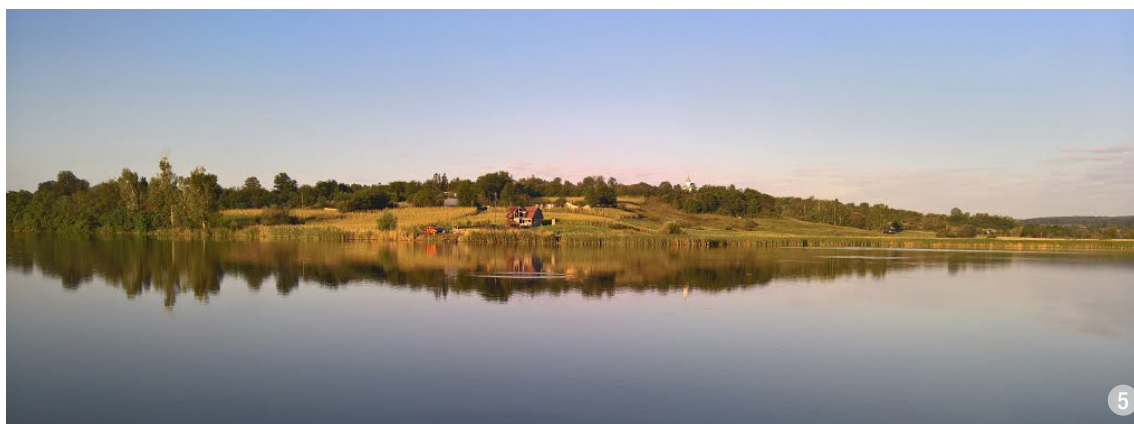
Pe teritoriul județului Botoșani există un foarte mare număr de acumulări de apă împărțite în două categorii:

- Marile acumulări de apă pentru scopuri energetice de pe Siret (acumulările Rogojești și Bucecea, amplasate parțial în județul Botoșani și parțial în județul Suceava) și de pe râul Prut (acumularea Stânca — Costești, amplasată parțial în județul Botoșani și

parțial în Republica Moldova).

- Marile acumulări de apă pentru piscicultură și irigație (iazuri și heleșteie), amplasate pe toate râurile interioare ale județului. În anul 2008 existau în județ 161 de iazuri cu un volum total de apă de 67,172 milioane de metri cubi.

- Unele dintre aceste iazuri existau probabil dinainte de descălecatul lui Dragoș Vodă (1352), sau altele sunt atestate pentru prima dată în documente în secolele XIV și XV — prima atestare documentară a iazurilor).

Peisaj cultural generat de iazurile istorice — localitate dezvoltată pe malul lazului Suharău, în zona colinară de Nord a județului.

Agricultura, pomicultura și creșterea animalelor

Agricultura este practică pe suprafețe mici, fragmentate, la nivel de gospodărie, acoperind în primul rând cerințele de consum ale familiei. Pomicultura și viticultura este practică mai rar, în zonele colinare – Flămânzi, Frumușica, Rădeni.

Creșterea animalelor este practică în toate zonele, în egală măsură. S-a remarcat o scădere a efectivelor în ultimii ani, motivată de depopularea satelor.

Totuși la nivelul județului se regăsesc printre cei mai mari crescători de oi din țară.

Clasificări

Caracterul peisajului este dat de elementele sale componente, de relația dintre acestea și elementul dominant. Elementele peisajului pot fi naturale sau realizate de mâna omului. Peisajul zonei se împarte în primul rând în peisaje extravilane (în afara vetrei satului) și intravilane (în vatra satului).

2.2. Tipologii de sate

Structura așezărilor este dependentă de modul de viață (valabilă pentru tot teritoriul studiat).

În zona etnografică Botoșani existau mai multe tipuri de sate, în funcție de mediul geografic, climă, ocupații, viață economică etc. Fiind vorba de o regiune de câmpie și dealuri, cu caracter agricol dominant, marea majoritate a satelor erau de tip adunat, în special în câmpiile Jijiei și Bașeuului.

Satul adunat are gospodăriile mult mai apropiate și ne înfățișează o aglomerație compactă și bine delimitată de gospodărie.

Planul unui asemenea sat cuprindea o rețea de ulițe întortocheate, fără nici o ordine; rareori, din planul acesta se desprindea o axă principală sau un sistem, cu țesut aglomerat în zona de vatră a satului, și cu țesut cu loturi de dimensiuni mai mari înspre zonele de margine. În câmpie, limitarea s-a datorat opreliștii impuse de proprietarii moșiilor (boieri, mănăstiri), care au tins să își păstreze cât mai multe terenuri pentru agricultură. Cu toate condițiile restrictive, satul de tip adunat se caracterizează prin dispoziția neregulată a gospodăriilor,

uliți sinuoase, curți și grădini destul de spațioase.

Al doilea tip de sat, întâlnit în măsură mult mai redusă decât primul, este satul răsfrat.

Și acest tip de sat este caracteristic zonelor cu ocupații mixte.

Planul unui astfel de sat ne înfățișează o rețea de ulițe lungi, cu traseu neregulat. Casele sunt așezate mai întotdeauna la drum, formând grupuri ca niște cătune, pe alocuri depărtate unele de altele.

Ca structură, aceste sate sunt formate din case rare, situate în apropierea drumurilor, uneori izolate în mijlocul proprietății. În centru, casele erau mai dese și mai ordonate de-a lungul ulițelor. Pământul care aparține fiecărei gospodării este de obicei divizat, o parte se găsește în jurul casei (vatra satului), iar cea mai mare parte rămâne în exteriorul satului.

După structura urbanistică se deosebesc următoarele tipuri de localități:

Sat răsfrat — localitatea Vorona

Sat adunat — localitatea Cristinești

1. Localitățile cu plan organic, cu o formare spontană și cu o creștere istorică.

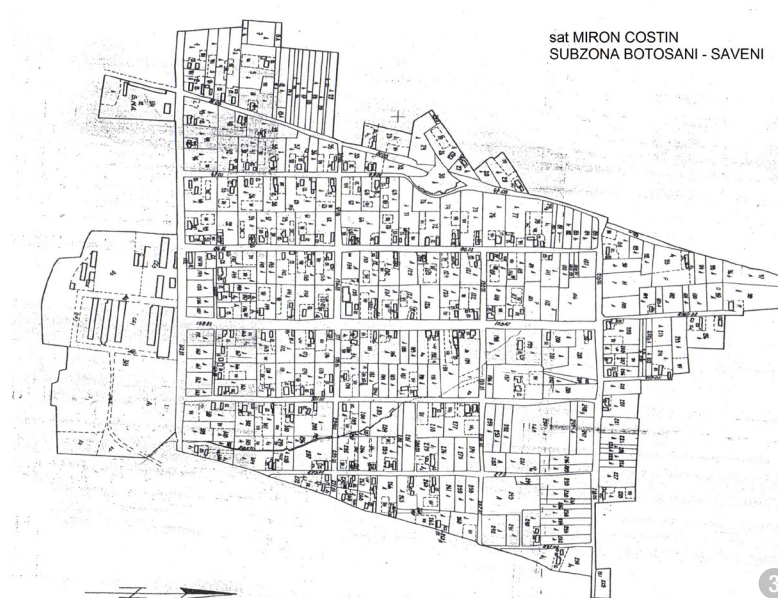

1

2

2. Localitățile din primul tip în care s-au inserat sau la care s-au adăugat părți proiectate cu plan geometric, cauzate de împroprietări sau de voința proprietarilor (vezi cazul orașului Mihăileni, trasat pe moșia domnitorului Mihai Sturdza, în completarea târgului existent).

3

4

3. Localitățile cu plan geometric, proiectate pentru împroprietărirea țăranilor, proces care a început cu reforma agrară din anul 1864. Constatăm că un număr de 50 de sate din totalul de 339 (15% din județ) sunt construite după proiecte.

2.3. Amplasarea pe lot și sistemul constructiv

Gospodăria, unitate de bază a satului, este terenul din vatra sau moșia așezării, de obicei împrejmuit, ocupat de casă, anexe, curți și grădini.

Gospodăria țărănească tradițională din zona Botoșani a fost determinată de ocupațiile locuitorilor, de factorii climatici, de așezarea geografică și de starea social - economică.

Gospodăria permanentă din vatra satului cuprinde casa de locuit și anexele pentru depozitarea cerealelor și pentru adăpostirea animalelor. La acestea se adaugă împrejmuirea, poarta și fântâna.

În această regiune, lipsa materialului lemnos a determinat pe de o parte limitarea construcțiilor destinate adăpostirii omului și animalelor, iar pe de altă parte a condiționat proporțiile modeste ale acestora.

Clima aspră din nordul țării a impus orientarea fațadelor vechi către sud, fără a ține cont de drumul satului. Așa se explică prezența în zonă a numeroase case așezate cu spatele la uliță (ca de exemplu la Brăești, Cervicești, Copălău, Frumușica, Leorda, Vorona, Hilișeu). Amplasarea caselor departe de drum constituie aproape o regulă în cazul gospodăriilor tradiționale.

Dintre anexele aflate în cadrul gospodăriei tradiționale mai găsim astăzi doar pivnița săpată în pământ și poiata pentru păsări.

Apare în schimb o construcție modernă de dimensiuni mai mari (cca 15 - 20 m lungime și 6 - 7 m lățime), polifuncțională, lucrată din lemn și din cărămidă. Este standola, folosită ca grajd pentru vite, coteț pentru porci, loc de depozitare a cerealelor și a fânului.

Apar tot mai des bucătăriile de vară. Începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea se constată un intens proces de transformare a gospodăriei țărănești, având drept consecință apariția unor construcții noi, de proporții mai mari, pe un spațiu mult mai redus.

Se observă o diminuare accentuată a înălțimii acoperișului caselor și anexelor din gospodărie.

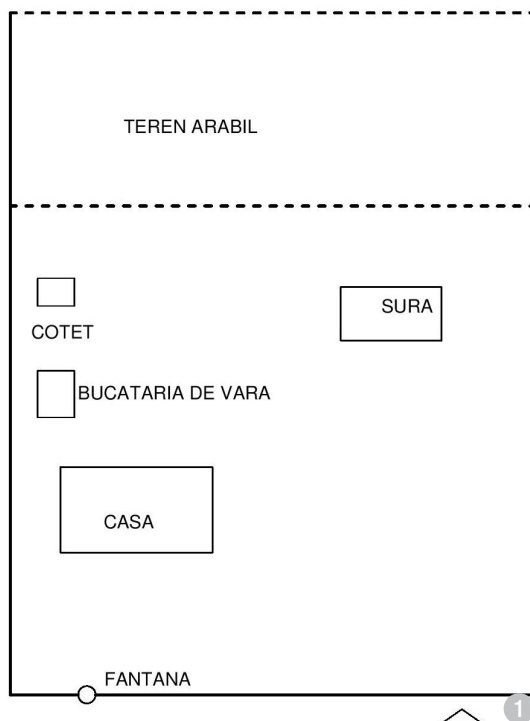
În zona Botoșani întâlnim mai multe tipuri de gospodării, dintre care cel mai răspândit este cel cu casa

așezată în mijlocul curții, cu fațada spre drum. În acest caz construcțiile anexe (șura, cotețul, poiata) sunt amplasate în spatele casei, paralel sau perpendicular pe aceasta. Casa din cadrul acestui tip de gospodărie este cea cu două camere și tindă la mijloc, predominant în zonă până în prima jumătate a secolului al XX - lea.

Terenul din fața casei era lăsat necultivat sau se amenaja ca o mică grădină cu flori și cu straturi de zarzavat, împrejmuită cu un garduț. În spatele casei se afla ograda pentru acareturi și locul pentru depozitare a fânului, cocenilor etc.

În prelungirea ogrăzii era livada cu pomi fructiferi sau, de cele mai multe ori, terenul cultivat cu porumb și cartofi etc.

Un alt tip de plan ce apare mai rar este cel cu casa așezată perpendicular pe direcția drumului. Construcțiile anexe sunt amplasate fie paralel cu planul casei, fie în continuarea acestuia. Aceste gospodării pot fi văzute la Lunca, Manoleasa, Mihălășeni, Răuseni, Șendriceni, Nicșeni etc.

Gospodărie specifică zonei de câmpie.

În localitățile rurale de tip târg, formate la intersecțiile de drumuri comerciale întâlnim locuințe de tip vagon care formează fronturi continue la stradă, având dublă funcțiune – locuire și comerț.

Un alt tip de dispunere a locuințelor îl întâlnim în localitățile rurale de tip târg, care s-au format la intersecțiile de drumuri comerciale.

Tipul de gospodărie având casa așezată cu fața spre drum și construcțiile anexe amplasate pe aceeași linie cu casa, sau perpendicular pe direcția drumului, apare în zonă cu o frecvență foarte redusă.

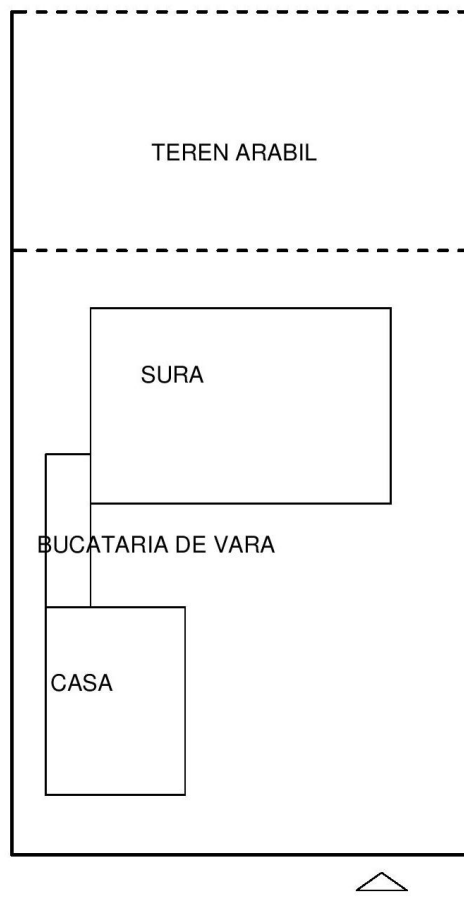
Planul gospodăriilor noi este mai unitar: casa așezată cu fața spre

drum, destul de aproape de acesta, având construcțiile anexe amplasate de cele mai multe ori în spate, paralel cu planul casei. Spațiul curții devine tot mai restrâns, în fața casei rămâne foarte puțin teren, pe care se cultivă flori, iar în spatele casei sunt concentrate anexele.

Terenul afectat depozitării fânului și cocenilor este din ce în ce mai mic.

Pomii fructiferi sunt plantați de obicei în jurul casei, livada restrângându-se.

Uneori în cadrul aceleiași gospodării, întâlnim două tipuri de casă, fiecare adăpostind o altă generație (părinți și copii). De obicei casa mai veche (o cameră și o tindă), locuită de bătrâni, se afla în fundul curții, iar casa nouă, mai spațioasă (3

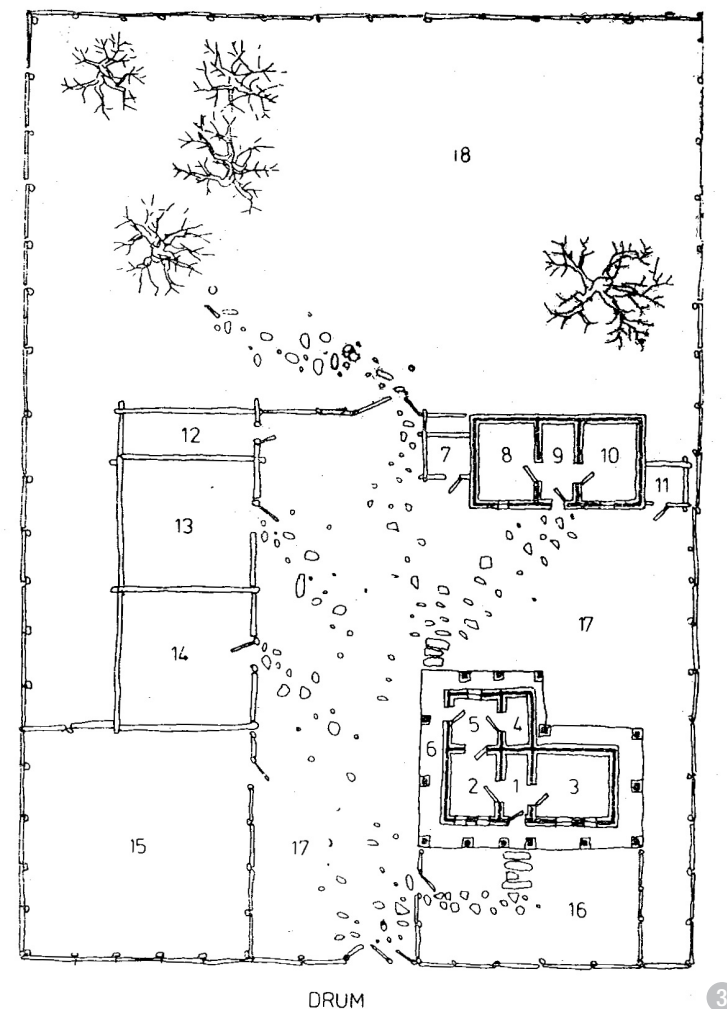
Gospodărie specifică zonei de deal.

- 4 camere), era la stradă.

Tipul tradițional de gospodărie cu casa în mijlocul curții și acareturile amplasate în spate prezintă similitudini cu tipul de gospodărie existent în zona Iașului la începutul secolului al XX - lea. Față de zona învecinată a Bucovinei de Sud apar unele particularități distincte: în zona

Botoșani nu au existat gospodării cu ocol întărit, iar în cadrul gospodăriilor, construcțiile destinate adăpostirii și creșterii animalelor sunt de proporții mai modeste.

În vestul zonei, pentru construcțiile vechi a fost folosit mai rar lemnul, sub formă de bărne subțiri.

Planul unei gospodării tradiționale din zonă: 1 – tindă; 2 – „casă”; 3 – „casă mare”; 4 – cămară; 5 – bucătărie; 6 – prispă; 7 – coteț pentru porci; 8 – bucătărie de vară; 9 – tindă; 10 – magazie; 11 – poiata pentru găini; 12 – șură pentru oi; 13 – șură pentru vite; 14 – șopron pentru fân; 15 – ocol pentru vite; 16 – grădină de flori; 17 – ograda; 18 – grădină cu pomi.

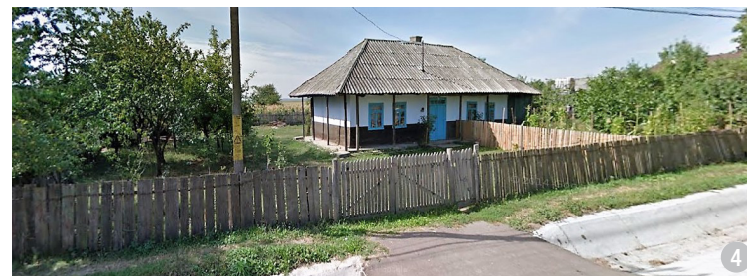
Gospodării din localitatea Mihăileni (Subzona de influență a Siretului).

Gospodărie din localitatea Tudora (Subzona de influență Fălticeni).

Gospodărie din localitatea Văculești (Subzona Nord Dorohoi — Darabani).

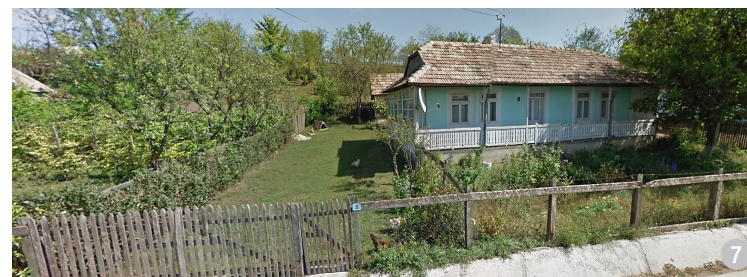
Gospodărie din localitatea Lozna (Subzona de influență a Siretului).

Gospodărie din localitatea Tudora (Subzona de influență Fălticeni).

Gospodărie din localitatea Brăești (Subzona Nord Dorohoi — Darabani).

Gospodărie din localitatea Plopeni (Subzona Botoșani — Săveni).

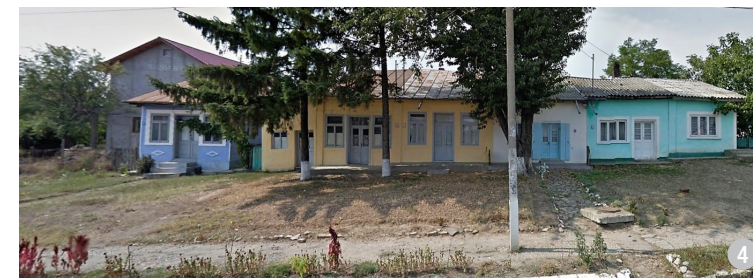
Gospodărie din localitatea Vlăsinești (Subzona Botoșani — Săveni).

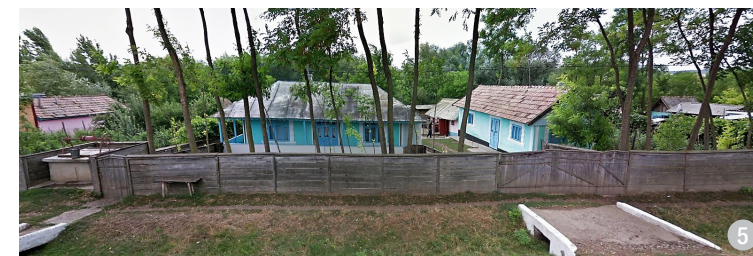
Gospodărie din localitatea Todireni (Subzona de influență Hârlău — Iași).

Gospodărie din localitatea Ripiceni (Subzona Ștefănești — Lunca Prutului).

Gospodării din localitatea Frumușica (Subzona de influență Hârlău — Iași).

Gospodărie din localitatea Călărași (Subzona Ștefănești — Lunca Prutului).

În majoritatea cazurilor, însă, s-au folosit nuiile împletite, pe un schelet de furci de stejar înfipte în pământ. În gospodăriile modeste, șura avea pereți doar pe trei laturi. Cotețul pentru porci era de cele mai multe ori o construcție de formă rotundă, din nuiile împletite pe după pari bătuți direct în pământ.

Forma rotundă era motivată de economia de material și prin faptul că aceste construcții erau mai călduroase. Aceeași formă rotundă o avea și poata de păsări, cu acoperiș din stuf și paie, construită la fel ca și cotețul pentru porci.

Pivnița (zâmnicul) era o groapă săpată în pământ (la adâncimea de doi metri), de formă dreptunghiulară, cu dimensiunile de 2 × 4 m. Două furci de lemn sprijinite pe o coardă constituiau suportul pentru acoperiș. De la coarda din mijloc, bucăți de lemn uneau pereții zâmnicului. Pe acest suport se puneau pământ, iar uneori deasupra pământului se așezau paie sau stuf. Pereții pivniței de regulă nu erau întăriți cu piatră, de aceea de multe ori se surpau.

Mai multe gospodării aveau șopru pentru păstrarea fânului, o construcție

de formă dreptunghiulară, având la colțuri patru pari cu înălțimea de până la 8 m, la înălțimea de 2 m față de sol. Grinzile susțineau o încăpere din scânduri, în care era depozitat fânul.

O construcție nelipsită din gospodăria tradițională a zonei a fost coșariul (coșerul), destinat depozitării știuleților de porumb, de formă ovală, lucrat din nuiile împletite pe după pari înfipti în pământ, cu acoperiș din paie sau draniță, iar mai târziu din tablă.

În acest ținut cu păduri puține s-au folosit ca materiale de construcții paie, stuf și nuiilele și, într-o măsură destul de mare, pământul în diferite amestecuri: sub formă de vâlătuci, sau mai târziu în secolul al XX-lea sub formă de chirpici. Piatra s-a folosit în cantitate mai mică, în special pentru fundații, acolo unde au existat cariere de piatră.

În zonă s-au practicat mai multe sisteme constructive. Cel mai răspândit era sistemul bazat pe folosirea furcilor de stejar (groase de cca 20 cm), îngropate direct în pământ, la adâncimea de aproape un metru, având afară înălțimea de până la doi metri. La construcția unei case intrau de obicei 12 - 14 furci de stejar,

patru fiind dispuse în colțuri, câte una pe laturile scurte și restul pe laturile lungi, la uși și ferestre.

Aceste furci erau consolidate cu trei brațe orizontale, dispuse jos, la mijloc și în partea de sus a furcilor. Acesta era scheletul casei pe care apoi se împleteau vertical nuiile de ulm, plop, salcie. Peste nuiile se lipea pământ ud amestecat cu paie și pleavă. Peste pământul negru se aplica, după uscare, lut galben amestecat cu balebă de cal. În așezările de pe cursul Jijiei, unde pădurile lipseau, s-au construit case din vâlătuci (pământ înmuiat, amestecat cu paie). Din acest amestec se formau suluri de dimensiuni variabile. Pe un schelet din bărne subțiri de stejar dispuse vertical, înfipte direct în pământ, la distanță de aproape un metru una de cealaltă, se așezau vâlătucii, după care pereții erau unși cu lut negru.

În așezările de pe valea Prutului s-au construit case din lumânărică, pe un schelet de furci subțiri înfipte în pământ.

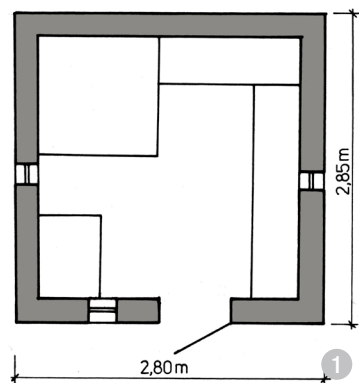
În vestul zonei, datorită prezenței pădurilor, constatăm existența sistemului de construcție bazat pe folosirea lemnului sub formă de bărne. Casele de bărne se construiau pe sol sau pe o temelie scundă din piatră. Pe pământ sau pe temelia din piatră se așezau tălpile (bărne groase, cioplite în patru muchii, având latura de circa 30 cm). Pe tălpi se așezau bărnele subțiri, îmbinate la colțuri în clește.

Peste bărnele care formau pereții casei se puneau grinzile tavanului, iar la capătul acestora cosoroabele care susțineau căpriorii acoperișului. Căpriorii erau prinși de cosoroabă cu cuie din lemn de corn.

Cărămida s-a folosit în măsură redusă în arhitectura tradițională a zonei Botoșaniului. La sate era folosită doar la construcția caselor boierești și a rațosurilor (hanurilor) din secolele al XVIII - lea și al XIX - lea. În secolul al XX - lea, în arhitectura populară s-au folosit mai mult chirpicii. În prezent, sistemul de construcție bazat pe un schelet din furci de stejar nu se mai folosește aproape de loc.

Casele tradiționale au dimensiuni relativ reduse, de 4 — 8 m pe latura scurtă și de 7 — 15 m pe latura lungă, cu 1 — 4 camere, înscrise într-un plan dreptunghiular.

Locuințele tradiționale sunt de 3 tipuri: monocelulare (cu o singură cameră); bicelulare (cu tindă cu sobă de gătit și o cameră laterală cu sobă oarbă — „casa”); trichelulare (cu tinda

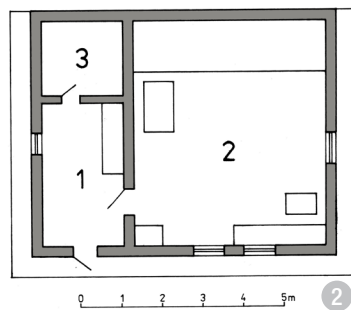

Planimetria unei locuințe monocelulare.

centrală cu sobă de gătit și două camere de locuit, dintre care una nu se încălzește). Intrarea în casă are o prispă cu stâlpi, amplasată fie în dreptul tindei (prispă centrală), fie pe două laturi ale casei (mai rar pe trei laturi); foarte rar se întâlnește un foișor central în dreptul intrării.

Indiferent de numărul și funcționalitatea încăperilor, casa avea o prispă plasată pe una, doua, trei sau patru laturi. Prispă, un fel de terasă scundă, înaltă de 30 — 60 cm și lată de 40 — 160 cm, este un adăpost deschis, construit din piatră și pamant bătut, uneori podit cu scânduri, care protejează de intemperii pereții exteriori ai casei. Acest spațiu era utilizat pentru depozitarea unor produse, pentru unele activități casnice și odihnă. De multe ori, prispă este mărginită în exterior de o balustradă cu stâlpi ciopliți care formează o galerie plină de farmec sub streșinile largi ale locuinței. Uneori, prispă poartă una din perlele locuinței tradiționale românești — foișorul.

Unitatea arhitecturii casei românești este dată de structura planului, de funcționalitatea încăperilor, de tehnicile și materialele de construcție, de soluțiile decorative. Interesante și deosebit de ingenioase sunt soluțiile găsite pentru înfrumusețarea exteriorului (finisarea și văruiul pereților, decorul din lemn cioplit sau traforat, din stuc) și interiorului locuinței (pereții, podeaua, podina, inscripțiile de pe grinzii). Arhitectura populară trece astăzi prin profunde modificări: materialele tradiționale de

Planimetria unei locuințe bicelulare.

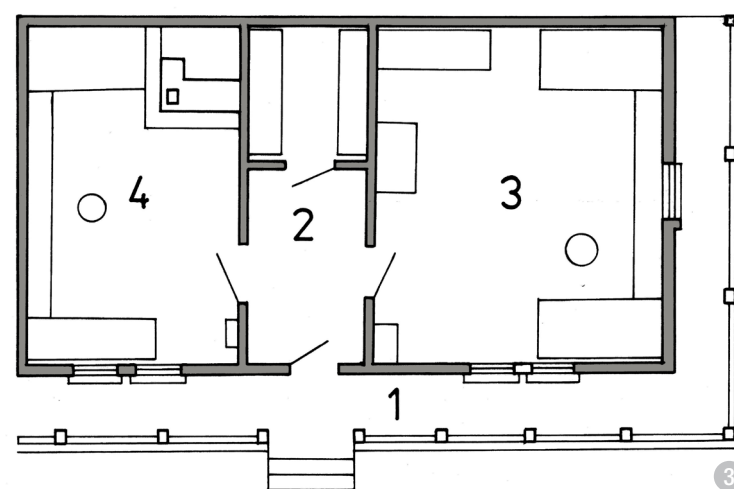
construcție, lemnul și pământul, sunt înlocuite de cărămidă, ciment, beton, țiglă, tablă, apar noi soluții constructive și decorative. Din păcate, apar și modele de import, străine specificului arhitecturii autohtone, kitch-uri care urăsc peisajul etnografic.

2.4. Tipologii de acoperișuri, pante, materiale de învelitori, culori, goluri de iluminare și ventilare (forme permise) în funcție de caracteristicile de climă, relief și tehnici locale

De obicei, în Zona Botoșani, acoperișul tradițional are o rezolvare simplă, în patru ape. Acoperișul în două ape se întâlnește mai rar, în special la anexele gospodăriei, având uneori o pantă scurtă la nivelul pinionului țesit. În zonă mai apar acoperișurile în două ape cu coama pe latura scurtă.

Cele mai vechi tipuri de învelitori erau cele vegetale, din paie de cereale, stuf, draniță (șiță, șindrilă) și sunt sate, precum Suharău, unde acestea încă mai rezistă timpului.

Acoperișurile din șindrilă, țiglă și mai târziu din tablă au apărut începând din secolul al XIX-lea.

Planimetria unei locuințe trichelulare.

Sarpanta era realizată din lemn, cu îmbinări, creștături și cuie din lemn (la construcțiile mai vechi) și din metal la cele mai recente. Pe căpriori se așezau leături legate cu coajă de tei; la streșină se prindea un streșinar (un băț de stejar, mai gros), în care se fixau bețe subțiri (copileți), de 15 — 20 cm grosime, la distanță de 10 cm unele de altele. De multe ori, între bețe se îngrămădeau orizontal niște nuiile subțiri, obținându-se un

mic garduț care avea menirea de a susține paiele. Pe căpriorii astfel pregătiți se puneau până la patru care de paie de grâu împrăștiate uniform și presate bine cu picioarele. Pentru fixarea paielor, pe coama casei se prindeau nuiile lungi, mai puternice, în formă de V întors.

Stuful și-a găsit o largă întrebuințare în confecționarea acoperișurilor. Acesta era împărțit în „juchi” (mânunchiuri cât poate cuprinde

Acoperiș în patru ape, cu pante pronunțate și învelitoare din stuf.

măna), legate cu papură sau răgoz. Acoperișul se începea de la streășină, unde se punea un rând de juchi cu rădăcinile în jos, legați de leăturile dintre căpriori. Al doilea rând se lega la circa 50 de cm mai sus de streășină, tot cu rădăcinile în jos. Al treilea și al patrulea rând se lega la coamă, cu vârfurile în jos.

Începând cu secolul al XIX-lea apar și acoperișuri de draniță. Pe același schelet descris anterior se fixa dranița în rânduri orizontale, parțial suprapuse, prezentând mai multe variante în funcție atât de modul de cioplire a draniței, cât și de așezarea ei pe acoperiș. Cu privire la modul

de cioplire, există patru variante: dreaptă, în "bot de rață", în "coada rândunicii", în "solzi de pește". Coama acoperișului din draniță era de cele mai multe ori o scândură ornamentată prin traforaj.

Începând cu secolul al XX-lea au apărut acoperișurile cu țiglă ceramică și tablă.

În ultimele două decenii, acoperișul a suferit modificări, la construcțiile noi nemaținându-se cont de specificul local, de însoțire, de orientarea vânturilor etc., decât în foarte mică măsură, fapt care, în unele situații a influențat durabilitatea acestora în timp.

Acoperiș în patru ape, cu pante reduse și învelitoare din stuf.

Acoperiș în două ape, cu învelitoare din țiglă ceramică (comuna Ibănești).

Acoperiș cu pinionul teșit și învelitoare din țiglă ceramică (comuna Dersca).

Acoperiș în patru ape, cu învelitoare din stuf (comuna Ibănești).

Acoperiș cu coama pe latura scurtă și învelitoare din tablă (comuna Mihăileni).

Acoperiș în patru ape, cu învelitoare din draniță (comuna Dersca).

Acoperiș în patru ape, cu extensie în două ape peste foișor și învelitoare din tablă (comuna Brăești).

La construcțiile noi, în volumetrie se observă o preponderență a folosirii acoperișului în mai multe ape, cu volumetrii complicate și culori stridente. Culorile acoperișurilor vechi sunt naturale, creând o anumită unitate și încadrare în peisajul agrar din jur.

În general, acoperișul tradițional nefiind folosit ca spațiu locuibil, nu beneficiază de lucrări sau alte goluri funcționale, cu excepția celor pentru trecerea coșului de fum. Construcțiile noi au în planul acoperișului timpane, lucrări cu forme diverse, nespecifice, neproporționate, adesea prost orientate cardinal, cu numeroase vicii constructive în zonele de tangență cu panta acoperișului.

Acoperiș în patru ape cu învelitoare din stuf.

Acoperiș în patru ape, cu extensie în două ape peste foisor.

Acoperiș în două ape, cu pinion țesut și cu învelitoare din țigla.

2.5. Gabaritele/proporțiile conforme specificului local sau soluții ecologice durabile de secol XXI

Construcții tradiționale

Din punct de vedere funcțional, în mediul rural analizat, se remarcă existența unor construcții preponderent private, cu rol de locuință, cu volumetrie redusă, și a unor construcții cu funcțiuni publice,

Înălțimea pereților mai mare decât cea a acoperișului.

Înălțimea pereților mai mică decât cea a acoperișului.

Înălțimea pereților egală cu cea a acoperișului.

utilitare, la nivelul teritoriului rural pe care îl deservește. Din punct de vedere volumetric, casa tradițională se încadrează în tipul cu un singur nucleu compozițional, în care armonia și echilibrul sunt date de proporțiile dintre înălțimea peretelui și acoperișului și de întrepătrunderea dintre spațiile închise ale locuirii și spațiile semideschise care fac legătura cu lumea înconjurătoare.

În Zona Botoșani se remarcă existența cu preponderență a construcțiilor tradiționale joase, cu un singur nivel. Construcțiile cu etaj sunt prezente mai rar și în special în programele de arhitectură de mai mare amploare: conace, mănăstiri.

În funcție de condițiile climatice și de relieful unde sunt amplasate, la casele de locuit se întâlnesc următoarele proporții: înălțimea pereților este mai mică decât cea a acoperișului (până la jumătate din înălțimea acestuia); înălțimea pereților este egală cu cea

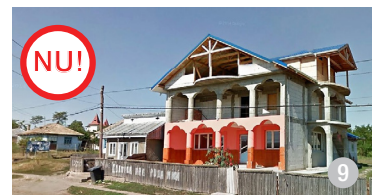

AȘA NU: Pierderea caracterului tradițional al unui sat prin apariția de clădiri noi supradimensionate și cu volumetrii necontrolate și neconforme specificului local.

a acoperișului; înălțimea pereților este mai mare decât cea a acoperișului, dar nu mai mult de o dată și jumătate.

Locuințe tradiționale

Sunt construcții cu gabarit redus, înscriindu-se în caracterele generale

AȘA NU: Complicarea inutilă a acoperișului, asociată cu volumetria construcției, generează un efect neplăcut asupra imaginii de ansamblu.

volumetric ale arhitecturii populare, realizate în general din materiale naturale: sistem constructiv din lemn, tencuiei de var sau lut etc., cu proporții și rapoarte de fațadă caracteristice zonei în care se încadrează.

Conace și ratoșe

Acestea sunt construcții cu gabarit mai mare, care de multe ori aparțin arhitecturii "culte", cu autor cunoscut, inspirate uneori din volumetria și aspectul exterior al arhitecturii populare, care adoptă soluții constructive și de finisaj de cele mai multe ori adaptate locului în care acestea se încadrează. Reprezintă de regulă locuințe evoluat, cu sisteme constructive mixte, folosind ca materiale cărămida, lemnul, betonul, în proporții variabile, în funcție de elementele constructive și de perioada în care acestea au fost realizate. Unele dintre aceste construcții au fost preluate în prezent în circuitul public, adăpostind funcțiuni utilitare la nivelul teritoriului pe care îl deservește. La aceste construcții se întâlnesc caractere distinctive de individualizare provenite uneori și din elemente de arhitectură urbană locală reinterpretate.

Conacul Miclescu din Călinești.

Conacul Henk din Brăteni.

Conacul Moruzi din Vărfu Câmpului.

Conacul Eduard Bubor din Dersca.

Conacul Rosetti din Ionașeni.

Conacul Alexandrescu din Guranda.

Ratoș din Săveni.

Conacul Balș din Joldești.

Conacul Urșianu din Mihălășeni.

Conacul Buldur-Lășescu din Hudești.

Construcții anexe

Sunt construcții cu gabarit redus, dispuse de regulă în sistem pavilionar și legate între ele de diverse spații semideschise, realizate din materiale naturale și materiale cu mai mică durabilitate în timp, la care prevalează funcționalitatea și adaptabilitatea la condițiile de mediu raportat la funcțiunea acestora: grajduri, suri, bucatarii de vară etc.

Construcțiile anexe sunt din chirpici sau lemn, mai rar din cărămidă, acoperișul având învelitoare din șită sau din paie.

Exemple de construcții anexe gospodărești cu funcțiuni multiple.

Construcție monovolum destinată creșterii animalelor, amplasată în afara

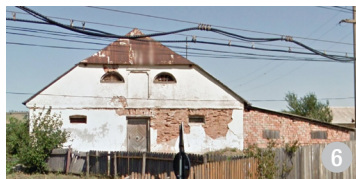
Anexe tehnice la un conac din Vârful Câmpului – castel de apă și uzină electrică.

Construcții monovolum cu gabarite mari

Sunt construcții cu gabarite mai mari, pentru care nu se remarcă o anumită regulă în alcătuirea proporțiilor și nu a existat un interes în acest sens. De regulă, acest tip de construcții nu sunt situate în vatra satului, și se adresează preponderent unor funcțiuni agricole, industriale etc., fiind de obicei construcții anexe. Astfel de construcții nu au neapărat legătură cu specificul local; în prezent, în majoritatea cazurilor sunt în stadiu de ruină. De obicei sunt construcții mai noi și nu au legătură cu arhitectura tradițională.

Construcție monovolum cu destinația de fabrică de produse ceramice, având pereții din cărămidă.

Construcție monovolum cu destinația de moară, amplasată în intravilanul localității.

Construcție monovolum destinată depozitării cerealelor, amplasată în afara localității.

Construcție monovolum cu destinația de moară, având pereții din piatră și acoperiș din țiglă.

Construcție monovolum cu destinația de depozitare cereale – hambar, având pereții din lemn.

2.6. Travei de fațadă conform specificului local, fără a ieși din scara clădirilor învecinate, ca percepție umană

Elementele regulate care creează liniile principale ale fațadelor sunt determinate de linia de coamă, linia de streșină, prisma (cerdacul, foisorul), fundația. Construcțiile tradiționale, fie că vorbim de programe de arhitectură simple (locuințe) sau cu un grad de complexitate crescut (conace, biserici și ansambluri monahale), prezintă câteva elemente definitorii volumetrice generate de condițiile climatice și geografice.

Prispa, cerdacul

Aproape toate construcțiile sunt prevăzute cu prispa sau cerdac, întinsă pe una, două sau trei laturi (în funcție de orientarea cardinală), cu funcțiuni utilitare și estetice. Prispele sunt așezate pe un soclu scund și pot avea sau nu stâlpi și balustrade. Cerdacurile (gangurile) sunt ridicate față de sol și de regulă se sprijină pe consolele tălpilor din lemn ale caselor, sau pe fundațiile izolate sub stâlpi, având și balustrade.

Foișoarele amplasate în dreptul intrărilor, pot fi izolate sau sub formă de lărgiri ale prispelor sau cerdacurilor, cu stâlpi și balustrade, marcate în fațade de extensiile specifice ale acoperișurilor caselor. Stâlpii sunt simpli sau ornamentați prin crestare, iar balustradele pot fi și ele simple sau ornamentate prin traforare, la fel ca frontoanele foișoarelor.

Decorațiile de fațadă

Decorațiile de fațadă au fost prezente inițial la construcțiile din lemn, ulterior

remarcându-se apariția unor elemente decorative de conturare a ferestrelor pentru construcțiile tencuite, și cu precădere pentru construcțiile mai noi din cărămidă, cu vădite influențe din arhitectura urbană. Dintre sistemele ornamentale vechi, casa nouă a preluat creștăturile și structura, însă în forme schimbate și mai numeroase. De asemenea, tencuiala este rareori colorată, iar motivele ornamentale se grupează la cornișe și în jurul ferestrelor, după modelul caselor orașenești. Se observă o frecvență mai mare a traforajului, care împodobește frontoanele foișoarelor în două ape, precum și streșina acoperișului.

O pondere importantă o are în arhitectura de zid decorul volumetric, în stuc sau piatră, valorificat și păstrat în special în arhitectura cultă, și

ulterior preluat, în diverse forme, în arhitectura caselor de zid. Apar ca elemente puternice decorative golurile/ arcadele de la foișoare (din paintă/ cărămidă), preluate uneori și adăugite construcțiilor tradiționale din lemn din arhitectura de zid prin tehnica paintei.

Finisajele de pe fațadă sunt simple, de regulă tencuielile sunt acoperite cu vopsea de var, lemnul tratat cu ulei de in, culorile sunt în nuanțe naturale, nesaturate. Ulterior, au apărut elemente decorative de influență cultă: profilaturi la nivelul ferestrelor,

brâuri/ cornișe decorative din stuc etc. Detalii decorative mai apar la nivelul stâlpilor, streșinii, paziei, al capetelor de grinzi și căpriori și contribuie la imaginea de ansamblu a peisajului rural. Aproape toate casele sunt prevăzute cu prispa (cerdac, foisor), plasată pe latura dinspre curte.

În ultimele decenii, aceste caractere regulate comune s-au diluat din cauza apariției acoperișurilor cu mai multe pante, a existenței coamelor înclinate, a dispariției spațiilor semideschise.

Exemple de rezolvarea a traveii de fațadă în diferite subzone.

Decorații de fațadă la construcții cu arhitectură cultă, în mediul rural.

2.7. Raportul plin/ gol, forma, dimensiunea și proporția golurilor și a ferestrelor conform specificului local

Ferestrele întâlnite sunt, de cele mai multe ori, de formă pătrată sau de dreptunghi așezat vertical, uneori dispuse pe fațadă în perechi. Deși de influență urbană, acestea au un rol important în conturarea imaginii casei tradiționale, oferind specificitate și individualitate construcțiilor vechi.

Ferestrele (simple sau duble) și în general tâmplăria (uși, porți) tradiționale sunt realizate din lemn aparent sau sunt finisate cu vopsele pe bază de ulei de in sau pe baza

de rășini; cele ale construcțiilor noi nu au o coerență de ansamblu și au deseori culori standard – alb, de cele mai multe ori (datorită resurselor financiare reduse), fiind realizate din PVC sau acoperite cu o folie cu imitație de lemn. În unele situații dimensiunile tradiționale ale ferestrelor nu mai corespund necesităților utilizării actuale ale spațiilor, fapt ce se răsfrânge în tendința de augumentare a dimensiunilor.

Exemple de dimensiuni și proporții ale golurilor la construcțiile de factură cultă, în mediul rural.

Amplasarea ferestrelor în perechi, deoparte și de alta a intrării, reprezintă o caracteristică ce se regăsește la majoritatea construcțiilor de locuințe tradiționale.

3. AMPLASAREA CONSTRUCȚIILOR

Amplasarea construcțiilor trebuie să respecte coerența de ansamblu în care se integrează și se va face conform specificului localității, în funcție de accesibilitate, panta terenului, orientare, însoțire, curenți de aer, prezența unui curs de apă, alinieri, fronturi, retrageri de la stradă/uliță, număr de clădiri amplasate pe lot și distanțele dintre acestea (ierarhizare).

Modul de amplasare a construcțiilor pe lot va avea la bază reglementările PUG, Codul Civil, normativele și legislația în vigoare la data întocmirii proiectului, privitoare la distanța minimă dintre construcții, însoțire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc. În cazul zonelor construite compact, construcțiile se vor alinia cu existentul. Se recomandă retragerea construcțiilor față de aliniament, dacă se respectă coerența și caracterul fronturilor stradale.

Nu se recomandă derogări de la regulamentele locale de urbanism prin documentații de urbanism PUD/PUZ.

În situația în care se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde **OBLIGATORIU** documentația pentru studiul de amplasament și încadrare în volumetria de ansamblu, conform cu **ANEXA 1**. Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă (**ANEXA 1**), care să evidențieze

asezarea tradițională a construcțiilor pe loturi în zonă.

3.1. Prevederi generale privind intervențiile noi

Există două soluții de amplasare:

a) în afara vetrei satului – pentru funcțiuni precum: centre de producție și de procesare de dimensiuni mari, grajduri ale fermelor zootehnice, săli de sport mari, etc.;

b) locuire sau alte funcțiuni compatibile cu locuirea și care nu generează poluare sau o sarcină suplimentară incompatibilă cu rețelele edilitare sau cu sistemele de circulație existente în zona în care noul/ noile volume se inserează.

Noile construcții se vor împărți în trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (max. 120 mp) – adecvate pentru funcțiuni precum: locuințe individuale, cabinete medicale, puncte farmaceutice, ateliere meșteșugărești sau de producție de mici dimensiuni, centre comunitare cu rol social, agropensiuni;

B. Construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) – adecvate pentru funcțiuni de tipul: locuințe individuale, funcție educațională (creșe, grădinițe, after-school) ateliere mecanice, hale de producție, ateliere meșteșugărești și de producție de dimensiuni medii;

C. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp):

- realizate sub formă de ansamblu pavilionar, adecvat implantării în țesutul rural a funcțiunilor de tip: servicii, birouri, administrație, IT etc.;

- realizate sub formă de ansambluri de dimensiuni mari, adecvate pentru funcțiuni de tipul: educațională (școli, săli de sport), producție, activități meșteșugărești, depozitare, clădiri zootehnice, vinării etc.

Ghidul se adresează atât construcțiilor existente, cât și construcțiilor propuse. Atât pentru conversia construcțiilor existente, cât și pentru construcțiile propuse, se recomandă folosirea tehnicilor, a materialelor tradiționale originale și a meșterilor care încă mai există în zonă.

Pentru toate funcțiunile aflate în studiu, se recomandă refolosirea fondului construit existent: a caselor, grajdurilor, șoproanelor și a șurilor, care să valorifice un fond construit valoros (există, de exemplu, problema caselor tradiționale abandonate, nu neapărat listate ca monumente istorice), care păstrează de cele mai multe ori caracteristici sintetice ale arhitecturii tradiționale.

Modalitățile de extindere se pot realiza:

- în continuarea volumului, la înălțime asemănătoare cu acoperișul și cu aceeași formă de acoperiș, respectând ierarhia volumelor;
- ca volum nou, similar ca formă și proporție, legat de volumul existent prin diverse spații de articulare;
- prin reconversia și extinderea anexelor: șoproane, grajduri, șuri.

3.2. Amplasarea în cadrul așezării

Regulile de amplasare a funcțiunilor vor avea la bază reglementările PATJ/ PUG. Nu sunt recomandabile derogări de la RLU prin documentații de urbanism PUD/PUZ.

Amplasarea trebuie să aibă la bază prevederile și reglementările

ASA NU: Nu este recomandată amplasarea în vatra satului a unor construcții supradimensionate, având volumetrii ce nu amintesc de specificul local.

prevăzute în regulamentul de urbanism specific fiecărei zone în care se amplasează construcția și Regulamentul General de Urbanism, cu modificările și completările ulterioare.

Autorizarea lucrărilor se face cu respectarea normelor stabilite de consiliile locale pentru ocuparea rațională a terenurilor și pentru realizarea următoarelor obiective:

- completarea zonelor centrale, potrivit condițiilor urbanistice specific impuse de caracterul zonei, având prioritate instituțiile publice, precum și serviciile de interes general;
- valorificarea terenurilor din zonele echipate cu rețele tehnico-edilitare;

Autorizarea executării construcțiilor și a amenajărilor pe terenurile agricole din extravilan este permisă pentru funcțiunile și în condițiile stabilite de lege. Se va urmări gruparea suprafețelor de teren afectate construcțiilor, spre a evita prejudicierea activităților agricole și de creștere a animalelor.

Construcțiile se vor amplasa corespunzător funcțiunilor pe care le adăpostesc.

Construcțiile cu gabarit mic, cele cu gabarit mijlociu și cele cu gabarit mare care pot fi realizate sub formă de ansamblu pavilionar și se încadrează în țesutul local, vor fi amplasate în vatra satului sau la marginea acestuia, ținând cont de amplasarea clădirilor din vecinătate, pentru a asigura însoțirea, igiena și coerența arealului din care vor face parte.

Construcțiile cu gabarit mare, monovolum, care depășesc scara locului, vor fi obligatoriu amplasate în afara satului, la marginea localității, într-o zonă rezervată prin PUG sau neocupată de țesutul specific local, fără să agreseze peisajul și perspectivele importante către sat.

În general, se recomandă ca acestea

să fie amplasate într-o zonă în afara conurilor de vizibilitate importante, chiar la o depărtare mai mare de sat.

Intervențiile pe construcțiile existente și construcțiile noi nu trebuie să se evidențieze ca elemente dominante vizibile din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

3.2.1. Recomandări

Amplasarea trebuie să aibă la bază cutumele locale, reglementările prevăzute în regulamentul de urbanism specific fiecărei zone în care se amplasează construcția și Regulamentul General de Urbanism, cu modificările și completările ulterioare.

Nu sunt recomandabile derogări de la RLU prin documentații de urbanism PUD/ PUZ.

Autorizarea lucrărilor se face cu respectarea normelor stabilite de consiliile locale pentru ocuparea rațională a terenurilor și pentru realizarea următoarelor obiective:

- completarea zonelor centrale, potrivit condițiilor urbanistice specifice impuse de caracterul zonei, având prioritate instituțiile publice, precum și serviciile de interes general;
- valorificarea terenurilor din zonele echipate cu rețele tehnico-edilitare.

Construcțiile se vor amplasa corespunzător funcțiunilor pe care le adăpostesc: funcțiunile cu scară mare, funcțiunile posibil generatoare de poluare (ferme animale, procesare de biomasă, depozite etc.), necompatibile în mod direct cu funcția de locuire – la periferia satului, în zonele de dezvoltare a acestuia, în zone cu grad mare de răsfirare, după caz.

Amplasarea construcțiilor care, prin natura și destinația lor, pot genera riscuri tehnologice (determinate de procesele industriale sau agricole care prezintă pericol de incendii, explozii, radiații, surpări de teren sau de poluare a aerului, a apei sau solului) se face numai pe baza unui studiu de impact elaborat și aprobat conform prevederilor legale.

Se va evita comasarea sau divizarea parcelelor, ținându-se cont de caracteristicile parcellarului istoric păstrat. Modificarea (comasarea sau divizarea) acestuia este permisă dacă nu se schimbă/ alterează imaginea spațiului public. Amplasarea intervențiilor în vatra satului și/ sau în

zonele periferice se va justifica prin studiul de amplasament (ANEXA 1).

Autorizarea executării construcțiilor și a amenajărilor pe terenurile agricole din extravilan este permisă pentru funcțiunile și în condițiile stabilite de lege. Se va urmări gruparea suprafețelor de teren afectate construcțiilor, spre a evita prejudicierea activităților agricole și de creștere a animalelor.

A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare dispuse în sistem pavilionar (peste 250 mp)

Se vor amplasa, preferabil, în vatra satului, ținând cont de țesutul rural existent și de specificul local, iar dacă este cazul modificării planului parcellar existent (divizare sau comasare), acest lucru se va realiza fără modificarea aspectului spațiului

ASA NU: Amplasarea unor construcții cu volume, forme și materiale străine de tradiția locală.

public. Amplasarea în vatra satului se va justifica printr-un studiu de amplasare.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum

Se vor amplasa în exteriorul vetrei satului, într-o zonă acceptată prin PUG/ PUZ sau neocupată de țesutul specific local, pentru a nu agresa caracterul rural al zonei. Se vor găsi soluții compensatorii de ameliorare a impactului vizual major asupra teritoriului: împrejmuirea cu vegetație, acoperirea cu iarbă, îngroparea parțială în pământ etc. Amplasarea se va justifica printr-un studiu de amplasare.

3.3. POT, CUT, regim de înălțime

Regulile de amplasare a clădirilor vor avea la bază reglementările

urbanistice, Codul Civil, normativele și legislația în vigoare la data întocmirii proiectului privitoare la distanța minimă dintre construcții, însoțire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc.

Nu sunt recomandabile derogări de la regulamentul general de urbanism prin planuri urbanistice de detaliu sau zonale. În situația în care se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde OBLIGATORIU documentația pentru studiul de amplasament și încadrare în volumetria de ansamblu, pentru justificarea oportunității intervenției din punct de vedere al modului de amplasare pe parcelă.

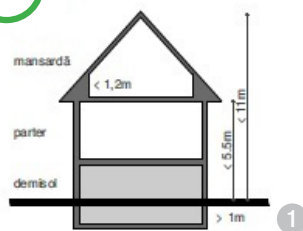
A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) dispuse în sistem pavilionar

- POT (procentul de ocupare a terenului) recomandat, maxim = 30%, pentru parcelele sub 500 mp și scade cu câte 3% pentru fiecare 100 mp în plus; 15% la terenurile peste 1000 mp;
- Regimul de înălțime maxim: S/ D + P + M (subsol/ demisol + parter + mansardă);
- Înălțimea maximă măsurată la streșină nu va depăși 7 m, în nici un punct de pe conturul construcției;
- Înălțimea maximă la coamă nu va depăși 11 m.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum

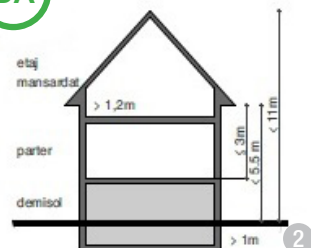
- POT (procentul de ocupare a terenului) recomandat, maxim = 30%;
 - Regimul de înălțime maxim: S/ D + P + M (subsol/ demisol + parter + mansardă);
 - Înălțimea maximă măsurată la streșină nu va depăși 7 m, în nici un punct de pe conturul construcției;
 - Înălțimea maximă la coamă nu va depăși 11 m.
- Loturile cu suprafață mai mică de 400 mp nu sunt eligibile pentru construire. Pentru terenurile rezultate în urma dezmembrării, POT și CUT se vor calcula raportat la suprafața terenului inițial, din planul parcellar istoric.

DA

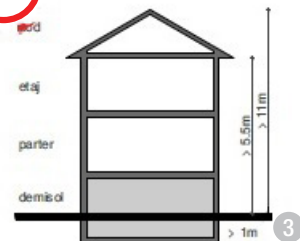
AȘA DA: Amenajarea unei mansarde în volumul podului se poate realiza cu costuri reduse și fără a altera imaginea construcției și a vecinătăților.

DA

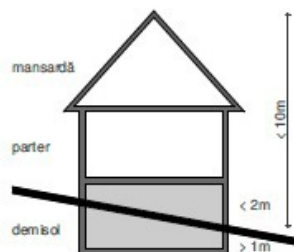

AȘA DA: Se poate amenaja un etaj mansardat prin ridicarea cotei la streșină, dar nu mai mult de 5,5 m față de teren și de 3 m față de cota parterului.

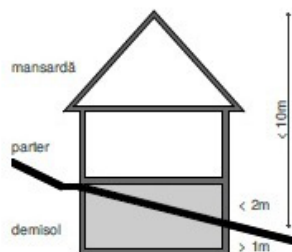
NU!

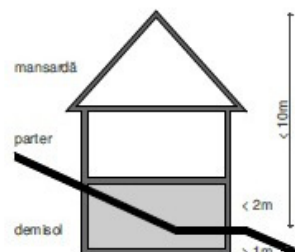
AȘA NU: Nu se recomandă construirea de locuințe unifamiliale cu mai mult de două nivele + mansardă, adică va fi posibil doar demisol + parter + mansardă.

ășezare pe pantă 0°-10° (17%)

ășezare pe pantă 10°-20° (36%)

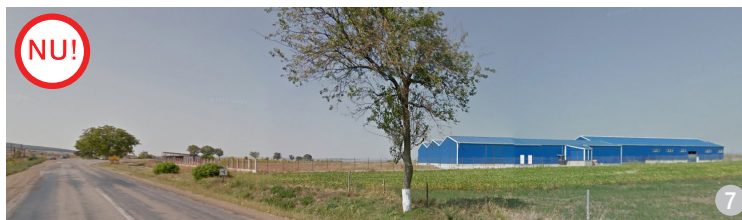
ășezare pe pantă 20°-30° (57%)

Schemă explicativă privind ășezarea construcțiilor pe teren în pantă; ilustrarea termenilor subsol, demisol și parter, conform Normativului P118.

3.4. Amplasarea construcțiilor și amenajărilor noi în afara vetrei satului – probleme de încadrare în peisaj

Construcțiile noi nu trebuie să se evidențieze ca elemente dominante vizibile din drum sau din diverse puncte de perspectivă și de belvedere cunoscute la nivel local. Se interzice amplasarea construcțiilor noi în vizorul primei imagini asupra satului.

NU!

NU!

NU!

NU!

AȘA NU: Amplasarea construcțiilor cu impact vizual agresiv, fără a fi prevăzute perdele verzi de protecție.

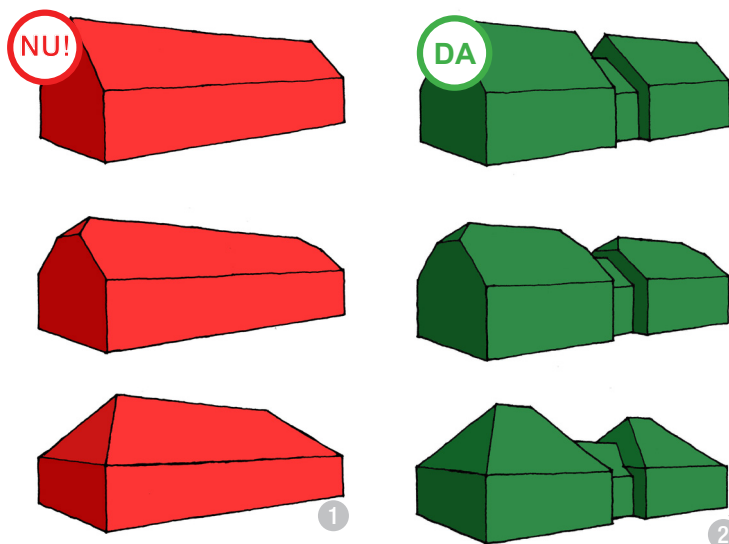
DA

DA

AȘA DA: Integrare în cadrul natural și în specificul local — Centru de relaxare și echitație în Subzona Siret — construcții noi cu gabarit mare dezvoltate în sistem pavilionar, amplasate în afara vetrelor de sate (între sate).

ASA NU: Supradimensionarea unor laturi ale construcției poate scoate construcția din scara locului, cu impact negativ asupra peisajului înconjurător.

ASA DA: Prin fragmentarea volumului, dar fără a pierde din suprafața construită, se îmbunătățește vizibil impactul vizual asupra mediului, dând întregii construcții o scară umană.

ASA NU: Se va evita amplasarea construcțiilor de dimensiuni mari la intrarea în sat, mai ales în conul de vizibilitate al unui monument sau ansamblu important de clădiri. În general, gabaritul clădirilor scade spre marginea satului, iar clădirile noi trebuie să țină cont de acest lucru.

3.5. Amplasarea construcțiilor și amenajărilor noi în vatra satului – probleme de încadrare pe lot

Amplasarea construcțiilor pe lot se va face cu păstrarea organizării și ierarhizării specifice pe parcelă a construcțiilor, asigurându-se coerența ansamblului și integrarea volumelor

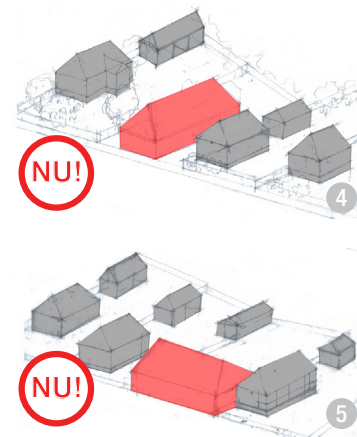
în imaginea generală percepută la nivelul străzii.

Pentru menținerea sau refacerea identității spațiului tipic rural, este importantă preluarea și evidențierea relației și a dialogului dintre zonele unei gospodării, accesele, traseele, articulațiile, gabaritele, orientarea construcțiilor unele față de celelalte și față de drum, ca și limbajul arhitectural echilibrat, volumetria discretă.

Pentru intervențiile pe construcții existente (reconversie și/ sau extindere), conversia funcțională și volumetrică se va realiza cu păstrarea specificului local și integrarea construcției și a extinderilor în

ansamblul organizării gospodăriei. Elemente valoroase care se încurajează a fi păstrate:

- existența unei construcții principale dominante ca volumetrie, plastică exterioră și amplasare în cadrul lotului;
- construcțiile anexe și/ sau volumele secundare componente ale volumului principal subordonate construcției

ASA NU: Se va evita amplasarea unor construcții noi la limita lotului către stradă, fără a respecta retragerile și/ sau aliniamentul existent.

ASA NU: Amplasare necorespunzătoare prin indusire excesivă; volume și forme în contradicție cu specificul zonei.

principale și dimensionate conform funcțiunilor pe care acestea le îndeplinesc (ex: soluții pavilionare de mobilare a lotului);

- retragerea construcțiilor de la stradă și păstrarea grădinii de flori din fața curții.

Recomandări care țin de calitatea utilizării spațiilor

Cultură și educație:

În cazul construcțiilor de învățământ, se recomandă împărțirea amplasamentului în mai multe zone funcționale: zona ocupată de construcție, zona curții de recreație, zona terenurilor și a instalațiilor sportive și zona verde. Pentru învățământul preșcolar (grădinițe), se va asigura o suprafață minimă de teren de 22 mp/ copil, iar pentru școli primare, gimnaziale, licee, școli postliceale și școli profesionale, o suprafață minimă de 20 mp/ elev.

Modul de ocupare a terenului:

- 25 % teren ocupat de construcții;
- 75 % teren amenajat (curte pentru recreație și amenajări sportive, zonă verde, grădină de flori) din terenul total.

Sănătate:

Pentru construcțiile de creșe și creșe speciale, amplasamentul trebuie să asigure o suprafață de minimum 25 mp/ copil pentru creșe și de 40mp/ copil pentru creșe speciale, grupate în mai multe zone: zona ocupată de construcții, zona ocupată de spații de joacă (nisip, bazin, plajă, gazon); zona administrativă și zona verde de parc și alei.

ASA NU: Amplasare necorespunzătoare a unei clădiri monolovolum, cu destinația de învățământ, în cadrul localității.

Modul de ocupare a terenului:

- 20 % teren ocupat de construcții;
- 80 % teren amenajat (curte pentru recreație și amenajări sportive, zonă verde, grădină de flori) din terenul total.

Pentru a asigura un grad de însorire optim și o eficiență energetică sporită, saloanele, rezervele, cabinetele medicale se vor orienta spre sud, sud-est și sud-vest. Laboratoarele, serviciile tehnice medicale, spațiile care necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei se vor orienta spre nord.

Construcțiile comerciale și de servicii:

Se recomandă orientarea spațiilor funcționale pe lot astfel încât să se asigure însorirea spațiilor pentru public și a birourilor. Depozitele, atelierele de lucru, spațiile care necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei se vor orienta spre nord.

Construcțiile de învățământ:

Pentru a asigura un grad de însorire optim și o eficiență energetică sporită, orientarea sălilor de clasă va fi către sud, sud-est, sud-vest (mai puțin recomandat). Dormitoare și spațiile de joacă din creșe, creșe speciale și centre pentru copii vor fi orientate spre sud, sud-est, sud-vest. Bibliotecile, sălile de ateliere și laboratoarele, spațiile care necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei, se vor orienta spre nord. Terenurile de sport se vor orienta cu latura lungă pe direcția nord-sud, cu o abatere de maximum 15 grade spre est sau spre vest.

4. AMENAJAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE

Ca principiu, amenajarea unei clădiri presupune intervenții asupra acesteia, cu scopul de a obține încăperi cu funcțiuni noi în interiorul volumului existent.

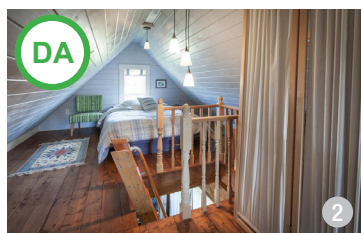
Amenajarea interiorului locuinței tradiționale este dependentă de funcționalitatea camerelor (casa de locuit, casa mare, la vatră), de poziția vetrei, a peretelui cu ușa sau cu fereastra. În casa veche românească nu exista loc, piesă de mobilier sau de construcție fără să fie însoțit de un obicei, o credință sau o anumită semnificație spirituală. De pildă, patul era astfel orientat încât poziția corpului în timpul somnului să fie, pe cât posibil, pe direcția est-vest, aceeași cu poziția odihnei veșnice din morminte. Mobilierul țărănesc este un exemplu al felului în care românul a știut să prelucra lemnul

în așa fel încât să obțină echilibrul între forma obiectului confecționat și funcționalitatea lui practică și artistică.

În cadrul gospodăriilor tradiționale, construcțiile componente se pot moderniza sau pot primi noi destinații prin amenajări care să nu le schimbe caracterul original. Astfel, locuințele existente își pot extinde spațiul util și locuibil prin mansardarea podurilor și prin extinderea lor în spații ale anexelor existente. De asemenea pot fi amenajate încăperi cu funcțiuni noi în spațiul existent, cum ar fi bucătăria și/ sau baia amenajate în tinda existentă.

Dar, clădirile componente ale unei gospodării pot avea, prin amenajare, și alte funcțiuni noi, altele decât cea de locuire, compatibile cu dimensiunile și condițiile oferite de acestea.

24

ASA DA: Mansardarea podurilor caselor și anexelor poate constitui o modalitate eficientă de a câștiga spațiu de locuit.

ASA DA: Amenajarea unor încăperi cu funcțiuni noi (cum ar fi băile) în interiorul locuinței.

ASA DA: Anexele care și-au pierdut funcțiunea de depozitare se pretează foarte bine la amenajare ca locuințe, fiind compatibile ca dimensiuni cu acestea și contribuind cel mai mult, alături de case, la imaginea caracteristică a localității.

5. ELEMENTELE DE CONSTRUCȚIE

În prezent, materialele moderne de proastă calitate și efectele modernizării prost înțelese, au un efect negativ asupra mediului și asupra ambianței rurale; spre exemplu:

- tencuielile interioare și exterioare realizate tradițional, pe rețea de șipci din lemn și mortare pe bază de nisip și var, au fost înlocuite cu tencuieli uscate - plăcile de gips-carton, utilizate la exterior și interior;

- pardoselile din lemn natural (de tip dușumea, parchet din lemn etc.) au fost înlocuite cu parchet laminat, care este un material de sinteză, neecologic și impermeabil la vapori;

- finisajele exterioare și interioare pe bază de var natural ale pereților și tavanelor, au fost înlocuite, aproape în totalitate, cu materiale de sinteză de tipul vopselelor lavabile sau pe bază de ulei, pierzându-se o sursă importantă de sănătate pentru locatari, finisajele realizate cu var natural având efect debactericid, agent de combatere a efectelor de acumulare a apei în pereți, regulator de umiditate, de combatere a mușcăiurilor;

- izolațiile termice la tavane, poduri, pardoseli, realizate cu materiale tradiționale, ecologice au fost înlocuite cu materiale de sinteză sau cu compuși de sinteză, eficienți din punct de vedere termic dar care nu mai au calitate generatoare de condiții de viață sănătoasă. La casele existente cu pereții din bârne de lemn, se utilizează frecvent în ultima vreme ca material de izolație termică polistirenul expandat, care alterează calitățile eco-durabile ale construcției.

Caracteristicile definitorii complexe, fizico-chimice, relevante pentru utilizarea în construcții a materialelor naturale locale în România

Materialele naturale, fie de natură minerală (anorganice) sau organice (de origine vegetală sau animală), au caracteristici comune deosebit de importante, care le fac net superioare din punct de vedere ecologic și al durabilității, în raport cu materialele de sinteză folosite la izolații. Astfel, materialele care provin și se formează în mediul natural, sunt deosebit

de rezistente la acțiunea radiației solare și în special a componentelor UVA-UVB, care produc degradări rapide oricărui material de sinteză (PVC, polistiren, poliuretan, rășini de aglomerare, compuși ai zăgrăvelilor și vopselelor sintetice etc.).

În mod identic, materialele naturale au o mai bună durabilitate și comportare sub acțiunea factorilor climatici ciclici, temperatură - umiditate - gelivitate, sau a acțiunilor rezultate din seism, incendiu, accidente climatice.

După cum au spus și cei de la INCERC Iași, este imperios necesar ca specialiștii și autoritățile locale:

- să transmită comunităților locale și să le îndrume în timp util pentru a valorifica cât mai bine oportunitatea de a avea o locuință sau o clădire sănătoasă și trainică, cu costuri/lucrări de întreținere reduse;

- să susțină necesitatea de a se renunța la materialele absolut nesănătoase, promovate pe piață în mod agresiv și de a folosi tehnicile și materialele locale naturale/sănatoase, trainice și ieftine pe care le au la îndemână;

- să însușească comunităților convingerea că tehnicile și materialele locale care și-au dovedit durabilitatea în timp sunt mult mai valoroase și mai sănatoase pe termen lung; utilizarea unor materiale de construcție artificiale și profund nesănatoase atrage după sine numai consecințe negative în timp, chiar dacă acestea par o soluție mai ușoară pe moment;

- să promoveze la nivelul propriilor construcții, varul stins (hidraulic) în locul finisajelor lavabile, lemnul prelucrat superior în locul plasticului și multe alte materiale naturale în locul celor de sinteză.

ASA DA: Casă cu structură de lemn și pereți din amestec de cânepă cu var - denumirea materialului este Hempcrete (Hemp-Lime).

ASA DA: Casă cu structură din panouri de lemn lamelar încleiat - denumirea materialului este CLT (Cross laminated - timber).

ASA DA: Case cu schelet din lemn și pereți din baloți de paie (4) sau cu pereți din blocuri de argilă amestecată cu paie (5).

Material local	Componenta calității vieții care este resimțită pozitiv datorită utilizării materialului
Piatra	Stabilitate termică, izolare acustică
Agregate naturale	Stabilitate termică, izolare acustică
Argila	Confort higrotermic, regulator de umiditate a aerului, stabilitate termică, izolare acustică
Varul natural stins (hidraulic)	Purificare și dezinfectare a aerului, efect bactericid, depoluare prin absorbția CO2
Lemn de foioase	Stabilitate termică, regulator de umiditate
Lemn de rășinoase	Stabilitate termică, regulator de umiditate
Fibre din lemn, fibre celulozice	Confort termic, regulator de umiditate
Baloți de paie, deșeuri vegetale	Confort termic, regulator de umiditate
Cânepă	Confort termic, regulator de umiditate
Stuf	Confort termic, regulator de umiditate
Lâna de oaie	Confort termic, regulator de umiditate
Vata bazaltică	Confort termic, siguranță la foc, izolare acustică
Amestecurile de cânepă, lână și var	Confort termic, regulator de umiditate, siguranță la foc, purificare și dezinfectare a aerului, efect bactericid, depoluare prin absorbția CO2, izolare acustică
Amestecurile de paie, fibre lemnoase, fibre de lână, cânepă, cu argilă (chirpici), var stins pastă	Confort higrotermic, regulator de umiditate a aerului, stabilitate termică, izolare acustică, siguranță la foc, purificare și dezinfectare a aerului, efect bactericid, depoluare prin absorbția CO2

5.1. ACOPERIȘUL

Analiza și recomandările privitoare la acoperiș evaluează următoarele componente ale sale: formă și volumetrie, șarpantă (tipuri de structură – materiale utilizate și tratamente), învelitoare (materiale utilizate și culori), marcarea posibilelor probleme ce pot apărea la comportamentul în timp.

Recomandările se grupează pe trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp), dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum;

C. Intervenții pe construcții existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Toate materialele care alcătuiesc acoperișul au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție îi pot asigura o durată mai mare de viață, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

5.1.1. Specificul local

Acoperișul tradițional are o rezolvare simplă, în patru ape. Acoperișul în două ape se întâlnește mai rar, în special la anexele gospodăriei,

Exemplu de realizare a învelitorii de șindrilă – Casa George Enescu din Mihăileni.

având uneori o pantă scurtă la nivelul pinionului țesit. În zonă mai apar acoperișurile în două ape cu coama pe latura scurtă.

Cele mai vechi tipuri de învelitori erau cele vegetale, din paie de cereale, stuf, draniță (șiță, șindrilă) și sunt sate, precum Suharău, unde acestea încă mai rezistă timpului.

Acoperișurile cu învelitori din șindrilă, țiglă și mai târziu din tablă, au apărut începând din secolul al XIX-lea.

5.1.2. Recomandări

A. construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 - 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) dispuse în sistem pavilionar

Forma și volumetria

Spațiul interior generat de acoperiș se poate utiliza ca spațiu funcțional. Se va păstra specificul local prin utilizarea cât mai fidelă a formelor și a volumetriilor existente în zonă, dar și prin adoptarea de forme și volumetrii compatibile.

Acoperișul va avea în general forma dreptunghiulară în plan, cu excepția cazurilor în care există foișor sau „balcon”.

Balcoanele sau terasele trebuie să se integreze peisagistic și volumetric în ansamblul gospodăriei. Nu se recomandă balustrade din baluștri.

Dacă accesul principal se vor face prin spațiul de trecere tradițional semideschis (prispă, cerdac, foișor) sau închis (verandă, marchiză), acesta va respecta caracteristicile locului. Acoperișul va fi cât mai simplu, cu patru (respectiv cu două ape), cu pante egale, cu streșinile și coamele orizontale. Nu se admit forme și pante provenite din alte zone climatice sau geografice (care nu sunt adaptate mediului climatic în care se încadrează), țesiri nejustificate ale pantelor, diferențe de pantă sau oricare alte forme nespecifice.

Streșinile vor avea lățimi conform specificului zonei și prezenței spațiilor semideschise, cu sau fără stâlpi.

AȘA DA: Exemple de acoperișuri cu volumetrie simplă sau complexă care se încadrează în specificul local.

Streșinile vor asigura atât controlul solar, cât și rolul de protecție împotriva intemperiilor, diminuând afectarea fațadelor de către factorii climatici (ploi, vânturi etc.).

Nu se admite sub nicio formă ca înălțimea clădirilor construite în zona anexelor să depășească înălțimea clădirii principale.

Se acceptă și acoperiri cu pantă mică, de minimum 2 %, dar cu învelitoare din strat înierbat cu vegetație locală și doar acolo unde relieful permite și sunt necesare soluții speciale de integrare în peisaj: volume mari, (semi)îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate, care pentru integrare în peisaj se acoperă cu strat vegetal. În acest caz, se permite utilizarea membranelor din PVC sau a celor bituminoase în alcătuirea învelitorii, greu vizibile.

Sunt interzise acoperișurile de tip terasă utilizate în proporție mai mare de 10 % din suprafața totală a acoperișului și dispuse la frontul strădal.

În funcție de învelitoare, panta va avea între 25 și 30 de grade, ținând cont de specificul local și de specificațiile tehnice ale materialului din care este realizată.

Decorațiile, dacă este cazul, se vor prelua nealterate, dar într-o formă simplificată, păstrând specificul local. Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice.

Elemente valoroase care sunt îcurajate:

- volumetrie simplă, care să corespundă cu volumetria construcției;
- folosirea culorilor naturale pentru învelitoare;
- utilizarea și funcționalizarea spațiului interior al șarpantei.

AȘA NU: Exemple de volumetrie neconformă cu tradiția locală, la acoperișurile unor clădiri noi: complicarea formei, supraînălțarea pe atic, inconsecvența compoziției.

AȘA DA: Exemple de acoperișuri din zonă, cu volumetrie tradițională.

Șarpanta

Șarpanta se va realiza din lemn folosind tehnici și îmbinări tradiționale locale (sau plecând de la tehnologii locale), pe cât posibil prin implicarea meșterilor tâmplari și dulgheri din zonă și folosindu-se oriunde este posibil materiale naturale regenerabile, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției. Trebuie evitate materialele organice rezultate în urma polimerizării (cele denumite în mod generic „plasticiuri”), întrucât își schimbă calitățile (portanță, torsiune,

Îmbinarea căpriorilor la o șarpantă tradițională.

ÎNȘA DA: Șarpantă în patru ape care urmărește planimetria construcției.

curgere) în timp, din cauza condițiilor de mediu (proces repetat de îngheț/dezgheț, radiații ultraviolete, variații de temperatură vară/ iarnă).

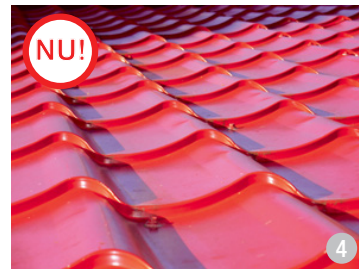
Pentru toate elementele din lemn se vor realiza lucrări de ignifugare și antisepsizare cu materiale care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceară, uleiuri și soluții naturale.

Există posibilitatea realizării unor șarpante din alte materiale, precum metalul sau betonul, atunci când funcția o cere.

Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)

Este de dorit și se recomandă ca învelitoarea să se realizeze din materiale naturale regenerabile, cu păstrarea imaginii locale nealterate.

În funcție de specificul zonei și de panta aleasă, învelitoarea va fi din țiglă ceramică, șindrilă, paie sau stuf, cu păstrarea streșinilor (în raport cu materialele respective). Se încurajează folosirea de materiale și

ÎNȘA NU: Materiale nerecomandate pentru învelitori – de sus în jos: tablă amprentată prevopsită, imitație de țiglă (aici, două exemple); olane din beton, vopsite; plăci de azbociment ondulat; tablă plană

ÎNȘA DA: Materiale recomandate pentru învelitori: stuf (8), olane ceramice (9), tablă plană (numai acolo unde alt material recomandat nu este posibil) (10), șindrilă (11).

tehnologii locale sau care pornesc/derivă din tehnologii locale, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției. Se vor păstra sistemul de lățuire și dispunerea specific locală a pieselor de învelitoare, inclusiv forma și dimensiunea acestora.

Materialele de termoizolare/hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care este realizată aceasta. Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vapori dintre interior și exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării/locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, al lucarnelor, al intersecției cu foișoarele etc.). Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori.

Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare, cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice); nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

Elementele de iluminare, ventilație, instalațiile

Elementele de iluminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar dacă sunt justificate funcțional și vor ocupa maximum 15 % din suprafața pantei respective. Pe cât posibil, se vor orienta spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă și acestea să nu constituie un element discrepant, vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

Lucarnele vor fi dimensionate și poziționate astfel încât să se păstreze o imagine coerentă cu imaginea specifică locului, și acestea să nu constituie un element discrepant.

Acoperirea lucarnelor, umbrirea ferestrelor în planul acoperișului, se vor face din materiale care nu contravin specificului local și imaginii de ansamblu a construcției. Elementele de umbră/ control solar pot servi și ca elemente de camuflare ale acestora în volumul și forma învelitorii.

ASA DA: Reconstituirea lucarnelor și a învelitorii de șindrilă la o veche casă, în curs de restaurare.

ASA NU: Acoperirea pe o suprafață mare, de peste 15 %, a învelitorii cu panouri solare (stânga) și panouri fotovoltaice (dreapta), vizibile din stradă, face ca acestea să influențeze într-un mod neplăcut imaginea de ansamblu a clădirii.

ASA NU: Forma acoperișului intră în totală contradicție cu noțiunea de încadrare în specific local și atrage după sine alte probleme, precum utilizarea contextuală a finisajelor.

ASA DA: Construcție cu gabarit mare, monovolum, care se încadrează în specific local. Astfel de construcții pot genera prin conformarea volumetrico-funcțională costuri reduse în exploatare și posibilitatea de reconversie în alte funcțiuni pe viitor.

relieful permite și sunt necesare soluții speciale de integrare în peisaj: volume mari, (semi)îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate, care pentru integrare în peisaj se acoperă cu strat vegetal.

În acest caz, se permite utilizarea membranelor din PVC sau a celor

ASA DA: Pentru integrarea gabaritelor mari se pot folosi acoperișurile verzi. Prin îngroparea construcției se creează niveluri subterane. Aceste procedee se pretează la clădiri de dimensiuni foarte mari, precum săli de sport, hale de producție, spații de depozitare a cerealelor etc.

ASA NU: Construcție industrială, de dimensiuni foarte mari, inadecvată prin aspectul său tradiției arhitecturale locale: volumetria masivă, culoarea stridentă.

ASA DA: Construcție cu gabarit mare, monovolum, care se încadrează în specific local.

bituminoase în alcătuirea învelitorii, nevizibile.

Sunt interzise acoperișurile de tip terasă utilizate în proporție mai mare de 30 % din suprafața totală a acoperișului și dispuse la frontul strădal.

În funcție de învelitoare, panta va avea între 25 și 30 de grade, ținând cont de specificul local și de specificațiile tehnice ale materialului din care este realizată.

Șarpanta

În cazul amplasării construcției în vatra satului, structura șarpantei va fi, recomandabil, de lemn, va fi realizată cu tehnologii locale, folosind, oriunde e posibil (nealterând procesul tehnologic), materiale naturale regenerabile sau tehnologii contemporane de industrializare a lemnului (lemn lamelar, panouri multistrat, lemn stratificat). Se pot folosi rigidizări suplimentare din alte materiale structurale pentru prinderi/ legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu. Nu trebuie utilizate materialele organice rezultate în urma polimerizării (cele denumite în mod generic „plasticiuri”), întrucât își schimbă calitățile (portanță, torsiune, curgere) în timp, din cauza condițiilor de mediu (proces repetat de îngheț/ dezgheț, radiații ultraviolete, variații de temperatură vară/ iarnă).

În cazul amplasării construcției în zone special destinate (prin PUG) pentru producție, servicii, sănătate, educație, se permite și folosirea altor tipuri de materiale și tehnologii (metal, beton etc.) acolo unde este necesar și unde folosirea materialelor locale nu poate asigura prin folosire singulară cerințele de siguranță, stabilitate și de rezistență la foc.

ASA DA: Utilizarea unei structuri din lemn lamelar sau zăbrele la nivelul șarpantei poate fi o soluție practică pentru clădiri cu deschideri mari..

AȘA DA: Exemplu de rezolvare a unei șarpante din lemn în două ape.

Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)

Este de dorit și se recomandă ca învelitoarea să se realizeze din materiale naturale regenerabile, cu păstrarea imaginii locale nealterate. În funcție de specificul zonei și de panta aleasă, învelitoarea va fi din țiglă ceramică, șindrilă, paie sau stuf, cu păstrarea streșinilor (în raport cu materialele respective). Se încurajează folosirea de materiale și tehnologii locale sau care pornesc/derivă din tehnologii locale, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției.

Materialele de termoizolare/hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care este realizată aceasta. Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vaporii dintre interior și exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, al lucarnelor, al intersecției cu foișoarele etc.). Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal plat, vizitabil (vezi Forma și volumetria).

Culorile vor fi cele naturale (atât

cele pentru materialele de învelitoare, cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice); nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile

Elementele de iluminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar dacă sunt justificate funcțional.

Se acceptă și se recomandă utilizarea panourilor de captare a energiei solare în planul acoperișului. Acoperirea lucarnelor, umbrirea ferestrelor în planul acoperișului, se vor face din materiale care nu contravin specificului local și imaginii de ansamblu a construcției.

Elementele de umbră/ control solar pot servi și ca elemente de camuflare ale acestora în volumul și forma învelitorii.

Culorile vor fi naturale (atât cele pentru materialele de acoperire, cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice), similare cu cele ale învelitorii; nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

AȘA DA: Exemple de folosire a instalațiilor, a elementelor de iluminare pentru acoperiș și a altor elemente constructiv-volumetrice, cu scopul de a crește independența energetică a construcției și calitatea spațiului interior.

C. Intervenții pe construcțiile existente (găbarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Forma și volumetria

Se vor realiza în prealabil fotografii ale clădirii existente.

Dacă nu se încadrează în specificul local și este lipsit de valori constructive și memoriale certe, acoperișul se va reconfirma pentru a răspunde nevoilor de încadrare în

specificul local (recomandări similare cu cele pentru construcțiile noi – vezi recomandări la capitole în funcție de volumul construcției).

Extinderile și/ sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Dacă se încadrează în specificul local, intervențiile vor respecta scara și formarea acoperișului existent. În cazul înlocuirii totale a structurii, se va efectua în prealabil relevul acoperișului existent și nu se vor modifica dimensiuni precum: panta acoperișului, lățimea streșinii, și nu se va ieși cu acoperișul peste planul frontonului – al timpanului.

Decorațiile se vor prelua nealterate (dacă este cazul). Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice. Se va păstra ierarhia volumetrică a

clădirilor de pe lot. Se recomandă să existe o diferență de înălțime între clădirea principală și clădirile anexe sau cele care sunt construite pe locul acestora. Nu se admite sub nicio formă ca anexele din continuarea clădirii principale să fie extinse peste nivelul coamei acesteia din urmă.

Șarpanta

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde acestea nu se încadrează în specificul local și sunt lipsite de valori constructive și memoriale certe, se va reconfirma șarpanta pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (recomandări similare cu cele pentru construcțiile noi).

Extinderile și/ sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde șarpanta (prin materiale și conformare) se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea elementelor constructive valoroase și, pe cât posibil, repararea și conservarea la nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale.

Elementele deteriorate se pot înlocui cu elemente similare din lemn de aceeași esență, pentru a nu interveni și a dezechilibra capacitatea portantă de ansamblu a structurii. Se pot folosi rigidizări suplimentare din lemn și/ sau metal pentru prinderi/ legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu. Intervențiile realizate trebuie să poată fi reversibile, pentru a nu împiedica șansa unei intervenții viitoare, cu materiale și tehnologii noi, ce se pot dovedi benefice în privința calității de ansamblu a obiectului și a utilizării optime a acestuia. Intervențiile vor respecta scara și conformarea acoperișului.

Pentru toate elementele din lemn, se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceară, uleiuri și soluții naturale.

AȘA DA: Exemplu de intervenție corectă, prin restaurare, la acoperișul unei construcții existente cu arhitectură valoroasă.

AȘA NU: Exemplu de intervenție incorrectă la acoperișul unei construcții cu arhitectură valoroasă, prin modificarea volumetriei și montarea unei învelitori neadecvate; în imagini, clădirea înainte de intervenție (sus) și după intervenție (jos).

Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde acestea nu se încadrează în specificul local și sunt lipsite de valori constructive și memoriale certe, se va interveni asupra învelitorii, pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (recomandări similare cu cele pentru construcțiile noi). Extinderile și/ sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Acolo unde învelitoarea (prin materiale și conformare) se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea elementelor valoroase, în special a țiglei vechi, și, pe cât posibil, repararea și conservarea la un nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale. Țigla ceramică tradițională și-a dovedit durabilitatea de peste 100 de ani, iar o parte dintre piese sunt inscripționate și au forme unice. Dacă învelitoarea este realizată din tablă, azbociment, diverse membrane bituminoase sau alte materiale nespecifice zonei, acestea se vor înlocui cu cele care se încadrează în specificul local.

Materialele de termoizolare/ hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care aceasta este realizată. Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale, precum țigla produsă manual, și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vaporii interior/ exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării/ locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, al lucarnelor, de la intersecția cu foișoarele etc.). Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal (plat, vizitabil – vezi *Forma și volumetria*, pagina 29). Culoarele vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare, cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice); nu se vor folosi culori stridente sau saturate și se va evita folosirea țiglei industriale în a cărei compoziție s-a introdus colorant.

AȘA DA: Exemple de intervenții corecte la învelitorile construcțiilor existente.

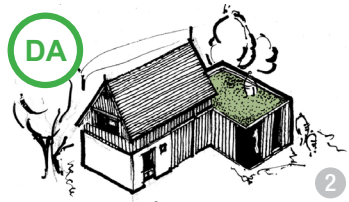
Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile

Elementele de iluminare (luminatoare, ferestre în planul acoperișului), instalațiile (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum) sunt permise doar dacă sunt justificate funcțional și vor ocupa maximum 10 % din suprafața pantei respective. Pe cât posibil, se vor orienta spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă și acestea să nu constituie un element discrepant, vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local. Se recomandă utilizarea unor tipuri de lucarne care se bazează pe tehnica locală, generând o dezvoltare a meșteșugurilor în defavoarea produselor industriale. Lucarnele vor ocupa maximum 15 % din suprafața pantei respective și vor fi dimensionate și poziționate astfel încât să se păstreze o imagine coerentă cu imaginea specifică locului

ASA DA: O tehnologie actuală, care e în curs de răspândire în zonele rurale este cea a țiglelor solare. Acestea pot fi un bun înlocuitor al acoperișurilor clasice, pentru că vor avea pe lângă calitatea pe care orice acoperiș trebuie să o aibă și pe cea de a produce energie. Pe de altă parte, nu fac notă discordantă ca și culoare cu vecinătățile prin stratul suport care este de culoarea țiglei naturale și textura mată obligatorie.

și acestea să nu constituie un element discrepant, vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local. În general, se propune amenajarea lucarnelor spre curte. Se recomandă utilizarea unor lucarne într-o singură apă sau în formă de „ochi de pisică”. Acolo unde se poate dovedi existența unor alte forme istorice, se vor prelua acele exemple.

ASA DA: Extindere a șurilor cu corpuri pater, acoperite cu terasă verde, care nu afectează silueta acoperișului existent.

5.2. PEREȚII

Analiza și recomandările privitoare la pereți evaluează tipurile de pereți (portanți sau de compartimentare), materialele folosite în alcătuirea acestora și marcarea posibilelor probleme ce pot apărea în comportamentul în timp.

Recomandările se grupează pe trei categorii:

- A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 - 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) dispuse în sistem pavilionar;
- B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum;
- C. Intervenții pe construcții existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Toate materialele de alcătuire pentru pereți au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

Aspectele principale care trebuie avute în vedere fac referire la: siguranță și stabilitate, protecție la foc, compatibilitatea materialelor de alcătuire, compatibilitatea materialelor de acoperire, termoizolații și ruperi de capilaritate.

5.2.1. Specificul local

În zonă s-au practicat mai multe sisteme constructive. Cel mai răspândit este sistemul bazat pe folosirea furcilor de stejar la pereții din paintă și vâlătuci. În așezările de pe Valea Prutului s-au construit case din lumânărică, pe un schelet din furci subțiri înfipte în pământ.

În vestul zonei, datorită prezenței pădurilor, constatăm existența sistemului de construcție bazat pe folosirea lemnului sub formă de bărne în cununi orizontale.

Cărămida s-a folosit într-o măsură redusă în arhitectura tradițională a zonei Botoșaniului. La sate era folosită doar la construcția caselor boierești și a ratoșelor (hanurilor) din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

În secolul al XX-lea, în arhitectura populară s-au folosit mai mult pereții din chirpici.

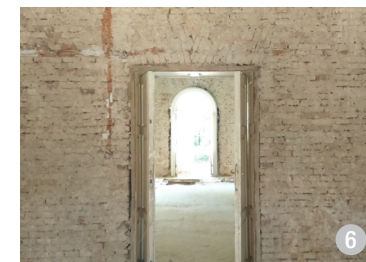

Detalii de pereți din cununi orizontale de bărne semirotunde (stânga) și cioplite pe patru fețe (dreapta), îmbinate la colțuri cu „cheotori”.

Scheletul din lemn al unui perete din paintă.

În prezent, sistemul de construcție bazat pe scheletul din furci de stejar nu se mai folosește aproape deloc.

Pereți din cărămidă zidiți cu mortar pe bază de var.

5.2.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (mai mic de 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 - 250 mp)

Pereții portanți sunt esențiali prin contribuția la durabilitatea construcțiilor. Este recomandat ca aceștia să se realizeze din materiale regenerabile și să se utilizeze cu preponderență materiale de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, lut, chirpici, piatră, cărămidă, chiar dacă folosirea ei în zonă pentru zidărie este de dată mai recentă.) La construcțiile pentru care studiile geotehnice dovedesc că orice

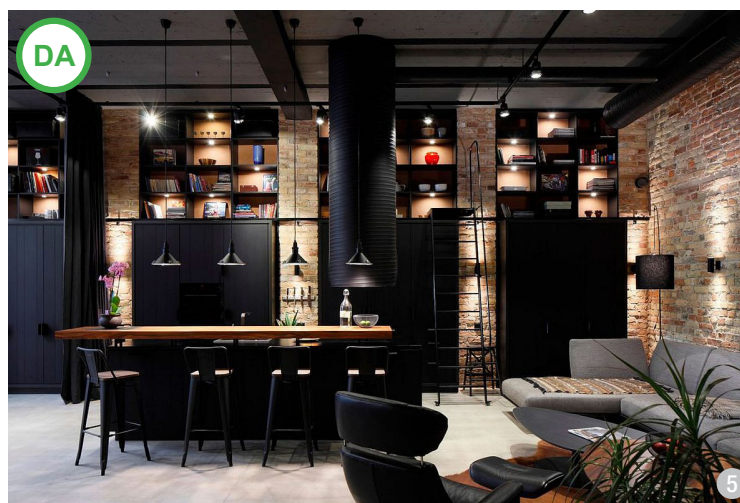
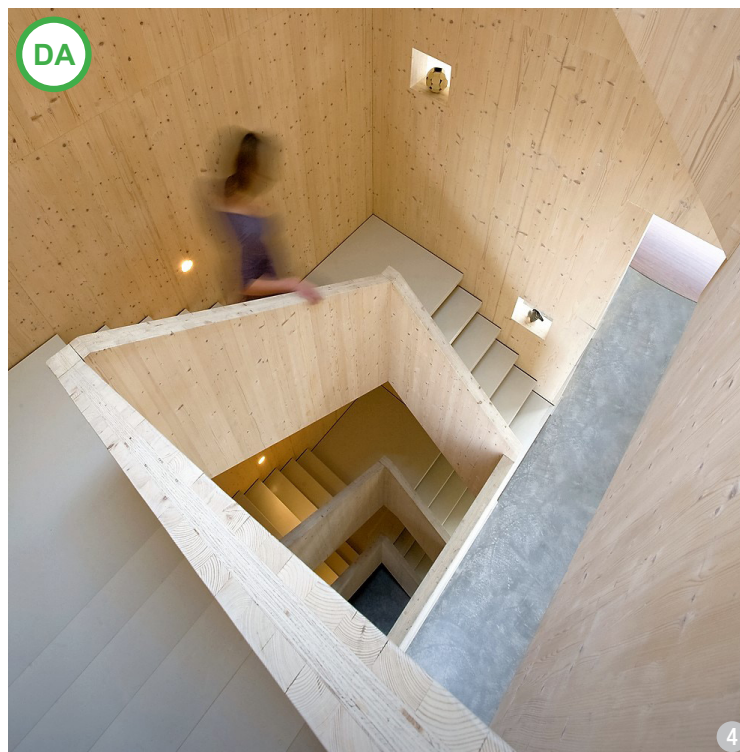
soluție tradițională este imposibil de aplicat în exploatare (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția), se vor utiliza alte materiale de construcție (preferabil naturale), nespecifice local. Zidăria portantă din piatră sau cărămidă va fi tencuită cu mortar pe bază de var pentru a permite absorbția, circulația și evaporarea apei într-un ritm normal. Se vor realiza alcătuiuri constructive care să diminueze/împiedice capilaritatea, în condițiile în care realizarea unei impermeabilizări pe toată suprafața fundației nu este recomandabilă.

O atenție deosebită se va acorda tratamentului diferențiat al fațadelor în funcție de importanța lor.

Pereții de compartimentare se vor construi din materiale regenerabile și se vor utiliza cu preponderență materiale de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, cărămidă) sau materiale ecologice sau eco-durabile de secol XXI (lemn, cărămidă, argilă/ lut, cânepă, lână, paie, rumeguș sau conglomerate cu lianți naturali) pentru funcțiuni care permit această compoziție. Nu se exclude utilizarea cărămidii industriale cu goluri, a elementelor structurale

ASA DA: Exemple de pereți exteriori din baloți de paie, în schelet din lemn – o variantă ecologică recomandată.

ASA DA: Materiale de construcție tradiționale, precum lemnul și cărămida, pot fi puse în operă, pentru pereți și finisaje acestora, corespunzând standardului de confort actual

ASA DA: Locuință nouă cu pereți din cărămidă, care respectă tradiția locală.

din beton, a structurilor metalice sau a pereților din gips-carton, atunci când alcătuiurile constructive o cer.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum

Pereții portanți sunt esențiali prin contribuția la durabilitatea construcțiilor. Aceștia se vor construi din materiale regenerabile și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la nivel local: lemn, cărămidă, piatră. La construcțiile pentru care studiile geotehnice dovedesc că orice soluție tradițională este imposibil de aplicat în exploatare (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția) se vor utiliza alte materiale de construcții (preferabil naturale), nespecifice local.

Zidăria portantă din piatră sau cărămidă va fi tencuită cu mortar pe bază de var, pentru a permite absorbția, circulația și evaporarea apei într-un ritm normal.

Mortarul folosit pentru zidărie va fi tot pe bază de var, cu aditivi pentru rezistența la intemperii, în caz de nevoie, pe cât permit calculele structurii de rezistență. Se vor realiza alcătuiuri constructive care să diminueze/împiedice capilaritatea, în condițiile în care realizarea unei impermeabilizări pe toată suprafața fundației nu este recomandabilă.

Pereții de compartimentare se vor construi din materiale regenerabile și se vor utiliza cu preponderență materialele de construcție considerate tradiționale la nivel local (lemn, cărămidă) sau materiale ecologice sau eco-durabile de secol XXI (lemn, cărămidă, argilă/ lut, cânepă, lână,

rumeguș sau conglomerate cu lianți naturali). Nu este recomandată folosirea unor materiale ca: blocurile de BCA, cărămida de sticlă etc.

Nu se exclude utilizarea cărămizii industriale cu goluri, a elementelor structurale din beton sau lemn ori a structurilor metalice, placate cu plăci anti-foc, atunci când normativele o cer.

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Se vor păstra și restaura toate detaliile istorice de parament, inclusiv finisajele și ornamentele.

Pentru construcțiile existente, cel mai mare pericol îl reprezintă modalitatea de armonizare cu standardele și normativele în vigoare, privitoare la cerințele de rezistență, stabilitate, protecție la foc (în special pentru clădirile cu funcțiuni publice), hidroizolare și izolare termică, igiena și sănătatea oamenilor. Ca principiu general, trebuie încercată găsirea unor soluții compatibile cu materialele existente, care să nu influențeze negativ structura și comportamentul acestora în exploatare (ținând cont de zona seismică în care se încadrează construcția), concomitent cu păstrarea a cât mai mult din fondul construit valoros.

Nu se vor realiza suprafețe mari de pereți la care, prin alcătuirea constructivă, transferul vaporilor este împiedicat, acest fenomen având ca efecte directe apariția igrasiei și a mușcăturilor, și diminuarea calității exploatării în timp a construcției.

Se pot realiza bariere de rupere de capilaritate prin injectarea cu mortare speciale de asanare.

Se vor alege soluții care să implice folosirea de tehnici și materiale tradiționale: reparații locale, inserarea unor elemente structurale noi (preferabil din lemn, cărămidă sau piatră), îngroșări de pereți etc. În condiții speciale, consolidările se pot realiza și din alte tipuri de materiale nespecifice (beton, metal, etc.), cu asigurarea realizării unor alcătuiți de pereți compatibile cu existentul.

A. Pereții din lemn

Se vor înlocui piesele deteriorate cu piese identice, realizate din lemn de aceeași esență, pentru a nu interveni și a dezechilibra capacitatea portantă de ansamblu a structurii și comportamentul higrotermic al acesteia. Se pot folosi rigidizări din lemn (sau metal) pentru prinderi, legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu. Se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale transparente, care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceară, ulei și soluții naturale.

ASA DA: Perete din lemn, conservat, cu elemente structurale aparente, la o construcție anexă.

B. Pereții din piatră

Se vor realiza intervenții pe mortare cu materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor: mortare și tencuieli de var-nisip, lut.

Nu se vor folosi tencuieli acoperitoare de ciment, care nu sunt permeabile la vaporii. Piatra nu se va acoperi cu lacuri și vopsele care influențează porozitatea și permeabilitatea la vaporii a acesteia. Materialele se vor alege compatibile cu tipul de piatră folosită, fiind dependente de gradul de porozitate a acesteia.

ASA DA: Restaurarea pereților din paiantă folosind materialele și tehnologia tradiționale.

C. Pereții din cărămidă

Se vor realiza intervenții cu materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor: mortare și tencuieli de var-nisip și lut. Nu se vor folosi tencuieli acoperitoare de ciment, care nu sunt permeabile la vaporii. Dacă expertiza tehnică stabilește ca fiind necesare consolidări structurale ale pereților din cărămidă, se vor evita soluțiile de cămășuire pe toată suprafața peretelui; când acest lucru nu este posibil, se pot folosi aditivi care să crească permeabilitatea la vaporii a acestuia, cu scopul prevenirii efectului „de pungă” care va diminua confortul utilizării în timp a construcției.

D. Pereții din paiantă

Se vor realiza intervenții cu materiale compatibile, elastice, care să favorizeze transferul vaporilor. Nu se vor folosi tencuieli acoperitoare de ciment, care nu sunt permeabile la vaporii. Se vor realiza alcătuiți constructive care să diminueze/împiedice capilaritatea, în condițiile în care realizarea unei impermeabilizări pe toată suprafața fundației nu este recomandabilă.

5.3. FUNDAȚIILE

Prin fundații, se vor înțelege, în funcție de tipul construcției și de zona în care se realizează investiția: fundațiile-soclu, pivnițele, subsolurile și demisolurile.

Recomandările se grupează pe trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum;

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Toate materialele de alcătuire pentru fundații au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuiți constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor. Materialele recomandate, în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția sunt, după caz: piatra, betonul armat.

Aspectele principale care trebuie avute în vedere fac referire la: siguranță și stabilitate, compatibilitatea materialelor de alcătuire, compatibilitatea materialelor de acoperire, termoizolațiile și hidroizolațiile, realizarea straturilor de drenaj pentru îndepărtarea apelor de la nivelul fundației, materialele și modalitățile de realizare a trotuarului de gardă, îmbinarea soclu/ material de tencuire/ placare soclu cu trotuarul de gardă.

5.3.1. Specificul local

La vechile construcții tradiționale din zona Botoșani, fundațiile se întâlnesc în rare cazuri, acestea fiind de dată recentă.

Construcțiile din paianță aveau furcile din stejar înfipte direct în pământ; la fel și casele din vâlțuci aveau bârnele verticale din stejar înfipte direct în pământ.

Casele din cununi de bârne orizontale se construiau direct pe sol sau pe o temelie scundă din piatră, acolo unde au existat în apropiere cariere de piatră.

Clădirile cu arhitectură cultă, printre care conacele și ratoșele, aveau fundații și pivnițe din zidărie de piatră.

5.3.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (mai puțin de 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (între 120 și 250mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar și

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum

Fundațiile contribuie esențial la durabilitatea clădirilor. Acolo unde este posibil din punct de vedere structural (dar și tehnologic și economic), în funcție de zona seismică în care se încadrează construcția, se vor folosi tehnici tradiționale.

Se vor folosi sisteme tradiționale

(fundații continue sub ziduri portante sau fundații izolate), nu se vor „sigila” terenurile cu radier sau șape realizate din ciment, decât în situația în care cerințele structurale o impun. Este de preferat adoptarea unor soluții eco-durabile; unde sunt necesare, se vor face sisteme subterane de drenare. Materialele recomandate, în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția și de tipul acesteia, sunt, după caz: piatră, beton ciclopian, cărămidă, beton (cu condiția să se realizeze fundații sub zidurile portante; nu se recomandă soluțiile cu radier general, care impermeabilizează o suprafață mare de teren). Nu se vor folosi pereți masivi din beton, care împiedică transferul de vapori, rețin umezeala și nu favorizează existența unui climat sănătos pentru utilizatori.

Pivnițele și bolțile se vor realiza cu preponderență din cărămidă și/ sau piatră, legate cu mortar pe bază de var. Pivnițele vor avea goluri de ventilație în soclu, la nivel de siguranță împotriva inundațiilor, care vor fi deschise vara pentru uscarea pereților.

Pentru realizarea soclurilor din piatră se vor folosi materiale locale, cu tehnologii și mână de lucru locală, prin activarea meșterilor din zonă. Nu se va folosi în exces cimentul (cu precădere cimentul Portland, mai ales fără rosturi de dilatare constructive prevăzute în proiect) ca material de lucru sau ca material de bază pentru liant. În cazul în care este necesară realizarea unor fundații/ socluri din beton armat, se recomandă tencuirea cu mortare cu textură lisă pe bază de var în alcătuirii constructive compatibile. Nu se va realiza placarea simplă cu piatră de râu sau piatră spartă de gresie a soclului, care să aducă un aspect „rustic”, de cele mai multe ori impropriu și incompatibil cu arhitectura locală.

Se va construi un trotuar de gardă perimetral, cu pantă suficientă, care să îndepărteze apele pluviale de fundația construcției. Acesta va fi realizat din materiale naturale (piatră, pietriș) și va avea rosturi de dilatație, iar în punctele de scurgere a apelor pluviale se vor realiza detalii care să favorizeze expulzarea acestora și îndepărtarea lor de construcție (direcționare preponderentă către suprafețele verzi amenajate).

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Fundațiile contribuie esențial la durabilitatea clădirilor. Pentru construcțiile existente, probleme multiple se întâlnesc mai ales la imobilele de mică anvergură din mediul rural, unde de obicei nu a fost acordată o importanță deosebită fundațiilor, acestea fiind mici, prost conformate și prost rezolvate din punct de vedere constructiv, ceea ce a dus la degradări și prăbușiri ale diverselor elemente constructive (mai ales în cazul construcțiilor din lemn, paianță și a construcțiilor anexe).

Dacă sunt necesare consolidări ale fundației (în funcție de zona seismică în care se încadrează), atât cât este posibil, se vor propune soluții (subzidiri, reparații, îngroșări, țeseri de ziduri, tencuiri cu diverse mortare cu componente naturale armate cu fibre) care să folosească materiale de construcție naturale (piatră). Soluțiile de hidroizolare și de termoizolare, prin alcătuirile constructive propuse,

nu vor îmbrăca toată infrastructura: se pot realiza bariere de capilaritate prin injecții cu mortare speciale, tencuiri cu mortare de asanare speciale, se pot realiza straturi de drenaj care să faciliteze îndepărtarea apelor de la fundație și să prevină infiltrațiile și degradările la nivelul acesteia (vezi și recomandările generale). Nu se vor „sigila” terenurile cu radier sau șape realizate din mortar de ciment, pivnițele vor păstra sau vor „primi” goluri de ventilație în soclu, la nivel de siguranță împotriva inundațiilor, pentru uscarea pereților. Se va folosi cu precădere mortar de pământ sau de var, care permit evaporarea apei infiltrate.

Se va repara/ construi (dacă este cazul) trotuar de gardă perimetral, cu pantă suficientă, care să îndepărteze apele pluviale de fundația construcției. Acesta se va realiza din materiale naturale, va avea rosturi de dilatație, iar în punctele de scurgere a apelor pluviale se vor realiza detalii care să favorizeze expulzarea acestora și îndepărtarea lor de construcție (direcționare preponderentă către suprafețele verzi amenajate).

Extinderile și/ sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Soclu și pereții pivniței unei locuințe, executați din zidărie de piatră.

Soclu din zidărie de piatră, al unui conac.

5.4. TÂMLĂRIA ȘI GOLURILE

Prevederile referitoare la uși și ferestre privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluții de umbrire și culorile.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici și meșteșugari tradiționali pentru realizarea tâmplăriei interioare și exterioare, ca și pentru realizarea feroneriei și/sau a diverselor elemente decorative.

Recomandările se grupează pe trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum;

C. Intervenții pe construcții existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Toate elementele componente ale tâmplăriei au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură).

Realizarea de alcătuiuri constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

Ferestrele, golurile, tâmplăria, constituie un element definitoriu al construcțiilor în mediul rural, rolul lor decorativ fiind definitoriu.

5.4.1. Specificul local

Ferestrele întâlnite în zonă sunt, de cele mai multe ori, de formă pătrată (mai ales la anexe) sau de dreptunghi așezat vertical (cu raportul dintre lățime și înălțime de circa 1/ 2,5), cu unul, două sau trei canate, uneori dispuse pe fațadă în perechi. Deși de influență urbană, acestea au un rol important în conturarea imaginii casei tradiționale, oferind specificitate și individualitate construcțiilor vechi.

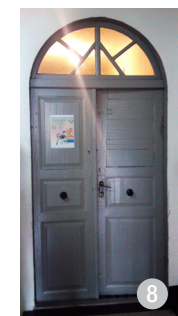
Ferestrele (simple sau duble) și în general tâmplăria (uși, porți)

Exemple de ferestre la locuințele tradiționale din zonă.

Exemplu de preluare în arhitectura cultă, a foișorului tradițional, închis cu tâmplărie și geam, la o casă de țarg.

Exemple de uși și ferestre la conacele din zonă.

tradiționale sunt realizate din lemn aparent sau sunt finisate cu vopsele pe bază de ulei de in sau pe bază de rășini; cele ale construcțiilor noi nu au o coerență de ansamblu și au deseori culori standard – alb, de cele mai multe ori (datorită resurselor financiare reduse), fiind realizate din PVC sau acoperite cu o folie cu imitație de lemn.

5.4.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 - 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar

Materialele

Se recomandă folosirea lemnului (masiv sau stratificat) și a metalului pentru realizarea tâmplăriei.

Tâmplăria poate fi simplă, cu vitraj termoizolant, sau dublă, cu geam simplu. Elementele componente ale tâmplăriei - rame, cercevele, șproșuri, traverse etc. se vor realiza din lemn sau metal. Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, în cazul vitrajului termoizolant, acesta va avea două sau trei foi de geam.

Geamul folosit va fi cu preponderență transparent. Nu se va folosi geam bombat, geam reflectorizant sau geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcția o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/ acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antiefracție sau antivandalism).

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se recomandă folosirea de aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilație naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite îmborsăvirea aerului (altfel fiind necesare sisteme suplimentare de ventilație mecanică sau naturală).

Nu se recomandă folosirea PVC-ului ca material pentru tâmplărie (pe lângă neîncadrarea în specificul local) datorită amprentei de carbon crescută generată de producerea acestuia, greutatea în asigurarea reciclării acestui material (mai ales în condițiile folosirii unor materiale de calitate inferioare prin prisma costurilor de achiziționare), durata de viață scăzută comparativ cu alte tipuri de tâmplărie îngrijite corespunzător (acest tip de tâmplărie nu a fost supus în mod

Închiderea spațiului semideschis al unei locuințe, cu tâmplărie și geam.

real testului timpului), degradarea tâmplăriei din PVC este inevitabilă în timp și nu mai poate fi remediată, singura soluție fiind înlocuirea acesteia, spre deosebire de tâmplăria din lemn.

Conformația ferestrelor

Mărimea ferestrelor corespunde necesităților de iluminare a spațiilor interioare. Anexele pot avea ferestre pătrate, mici, cu parapetul mai înalt.

Se vor respecta proporțiile tradiționale între lungime și lățime în special la fațadele principală și cea spre stradă, pentru a da o unitate stilistică frontului stradal.

Se recomandă alternarea unor goluri mici ale arhitecturii vernaculare cu vitraje mari, de dimensiunile unui perete, pentru funcțiuni principale care necesită un iluminat corespunzător.

Se admit, ca accente compoziționale bine justificate (deschidere către peisaj, folosire pasivă a energiei solare), altele decât verandele, panourile vitrate de dimensiuni mai mari, dar nu pe mai mult de 30% din suprafața fațadei.

Nu se vor utiliza goluri atipice: cerc, triunghi, romb, trapez, hexagon, etc., care în exploatare pot dovedi diverse vicii/ inconveniente – neetanșare corectă, soluții de umbrire atipice – fiind costisitoare și uneori ineficiente sau inestetice.

AȘA NU: Exemple de clădiri noi cu caracteristici neconforme tradiției locale: dispunerea dezordonată a golurilor, utilizarea tâmplăriei din PVC și a geamurilor bombate.

Soluțiile de umbrire

Pentru umbrirea suprafețelor vitrate se vor folosi streșinile, prispa sau vegetația. În cazuri justificate funcțional, se pot prevedea obloane sau măști din lemn, după forma și aspectul ușilor și al închiderilor de la anexe gospodărești specifice locale. Soluțiile de umbrire alese trebuie să respecte soluțiile tradiționale existente în zonă. În cazurile justificate funcțional, obloanele vor fi realizate din lemn, se vor monta cu preponderență la exterior (pentru a asigura un control climatic și o protecție suplimentară

a ferestrelor împotriva intemperiilor) și vor putea avea lamele reglabile care vor permite un grad de umbrire optim, ajustabil, pe toată perioada zilei și în funcție de anotimpuri dar să nu împiedice, în același timp, pătrunderea luminii din exterior. Nu se vor folosi rulouri exterioare, montate aparent, fără reglaje, care iau din lumina ferestrei. Pentru vitrajele cu suprafețe mari, acolo unde sunt necesare și justificate, se pot instala soluții de umbrire din lemn, fixe sau lamele cu unghi reglabil, care să camufleze elementele discrepante în

Soluții de umbrire la casele tradiționale: prispa (sus) și streășina (jos).

ansamblul volumetric. Elementele de lemn se vor proteja cu ulei, ceară sau alte soluții naturale.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe opace, nesaturate, cu pigmenți naturali, care nu modifică aspectul lemnului și nu dau aparența de ud sau lucios. Tâmplăria exterioară se poate vopsi în nuanțe de albastru, verde, gri, maron sau se poate păstra spectrul natural, în funcție de specificul fiecărei localități.

Se vor folosi cu precădere pigmenții naturali. Pentru colorarea lemnului se pot folosi și băiturile și lacurile colorate mate care pătrund în textura lemnului și lasă vizibil desenul natural al acestuia.

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum

Materialele

Se recomandă folosirea lemnului (masiv sau stratificat) și a metalului pentru realizarea tâmplăriei.

Tâmplăria poate fi simplă, cu vitraj termoizolant, sau dublă, cu geam simplu. Elementele componente ale tâmplăriei- rame, cercevele, șprosuri, traverse etc- se vor realiza din lemn sau metal. Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, în cazul vitrajului termoizolant, acesta va avea două sau trei foi de geam.

Geamul folosit va fi cu preponderență transparent. Nu se va folosi geam bombat, geam reflectorizant sau geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcția o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/ acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antifracție sau antivandalism).

La funcțiunile cu flux de circulație mai mare interior/ exterior, se pot folosi uși batante, glisante etc.; panouri de sticlă mobile sau goluri cu dimensiuni agabaritice.

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se recomandă folosirea de aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilație naturală

a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite împropățarea aerului (altfel fiind necesare sisteme suplimentare de ventilare mecanică sau naturală).

Nu se recomandă folosirea PVC-ului ca material pentru tâmplărie (pe lângă neîncadrarea în specificul local) datorită amprentei de carbon crescută generată de producerea acestuia, greutatea în asigurarea reciclării acestui material (mai ales în condițiile folosirii unor materiale de calitate inferioare prin prisma costurilor de achiziționare), durata de viață scăzută comparativ cu alte tipuri de tâmplărie îngrijite corespunzător (acest tip de tâmplărie nu a fost supus în mod real testului timpului), degradarea tâmplării din PVC este inevitabilă în timp și nu mai poate fi remediată, singura soluție fiind înlocuirea acesteia spre deosebire de tâmplăria din lemn.

Conformația ferestrelor

Mărima ferestrelor corespunde necesităților de iluminare a spațiilor interioare. Anexele pot avea ferestre pătrate, mici, cu parapetul mai înalt.

Se vor respecta proporțiile tradiționale între lungime și lățime în special la fațadele principală și cea spre stradă, pentru a da o unitate stilistică frontului stradal.

Se recomandă alternarea unor goluri mici ale arhitecturii vernaculare cu vitraje mari, de dimensiunile unui perete, pentru funcțiuni principale care necesită un iluminat corespunzător.

Se admit, ca accente compoziționale bine justificate (deschidere către peisaj, folosire pasivă a energiei solare), altele decât verandele, panourile vitrate de dimensiuni mai mari, dar nu pe mai mult de 30% din suprafața fațadei.

Nu se vor utiliza goluri atipice: cerc, triunghi, romb, trapez, hexagon, etc., care în exploatare pot dovedi diverse vicii/ inconveniente – neetanșare corectă, soluții de umbrire atipice – fiind costisitoare și uneori ineficiente sau inestetice.

Soluțiile de umbrire

Pentru umbrirea suprafețelor vitrate se vor folosi streșinile, prisma sau vegetația. În cazuri justificate funcțional, se pot prevedea obloane sau măști din lemn, după forma și aspectul ușilor și al închiderilor de la anexele gospodărești specific locale. Soluțiile de umbrire alese trebuie să respecte soluțiile tradiționale existente

în zonă. În cazurile justificate funcțional, obloanele vor fi realizate din lemn, se vor monta cu preponderență la exterior (pentru a asigura un control climatic și o protecție suplimentară a ferestrelor împotriva intemperiilor) și vor putea avea lamele reglabile care vor permite un grad de umbrire optim, ajustabil, pe toată perioada zilei și în funcție de anotimpuri dar să nu împiedice, în același timp, pătrunderea luminii din exterior. Nu se vor folosi rulouri exterioare, montate aparent, fără reglaje, care iau din lumina ferestrei. Pentru vitrajele cu suprafețe mari, acolo unde sunt necesare și justificate, se pot instala soluții de umbrire din lemn, fixe sau lamele cu unghi reglabil, care să camufleze elementele discrepante în ansamblul volumetric. Elementele de lemn se vor proteja cu ulei, ceară sau alte soluții naturale.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe opace, nesaturate, cu pigmenți naturali, care nu modifică aspectul lemnului și nu dau aparența de ud sau lucios. Tâmplăria exterioară se poate vopsi în nuanțe de albastru, verde, gri, maron sau se poate păstra spectrul natural, în funcție de specificul fiecărei localități. Se vor folosi cu precădere pigmenții naturali. Pentru colorarea lemnului se pot folosi și

ASA NU: Exemple de clădiri noi cu gabarite mari, la care s-a utilizat tâmplăria din PVC alb, neconformă tradiției locale.

baițurile și lacurile colorate mate care pătrund în textura lemnului și lasă vizibil desenul natural al acestuia.

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Materialele

Ferestrele și ușile vor fi realizate din lemn (masiv sau stratificat) tratat cu ulei de în, ceruit sau vopsit cu soluții naturale, cu feronerie metalică. Pentru tâmplăria exterioară se va folosi lemn de esență tare. În realizarea acestora se vor respecta tehnicile tradiționale și se vor angrena, pe cât posibil, meșterii din zonă. Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice), sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice sau a detaliilor tâmplărești. Tâmplăria din PVC sau cea metalică se va înlocui cu tâmplărie din lemn masiv sau stratificat. Pentru sporirea confortului de izolare termică, acolo unde fereastra este simplă, se va dubla în spatele ei cu o fereastră cu vitraj termoizolant în două sau trei foi, într-un singur canat (fără șprosuri), astfel încât intervenția să nu se observe din exterior.

Tâmplăria poate fi simplă, cu vitraj termoizolant sau dublă, cu geam simplu. Elementele componente ale tâmplăriei - rame, cercevele, șprosuri, traverse etc. - se vor realiza din lemn. În mod excepțional, pentru o anumită conformare la reglementările privind rezistența la foc, care nu poate fi obținută cu lemn, se poate folosi tâmplărie metalică, strict în amplasamentele impuse de lege. La funcțiunile cu flux de circulație mai mare, interior/ exterior se pot folosi panouri mobile din sticlă, sau goluri cu dimensiuni agabaritice.

Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, în cazul vitrajului termoizolant, acesta va avea două sau trei foi de geam. Pentru a asigura un grad sporit de izolare fonică (pentru construcțiile situate pe lângă drumurile cu circulație

ASA NU: Exemplu nerecomandat de utilizare atâmplăriei din PVC, la o construcție existentă.

ASA DA: Tâmplăria merită restaurată atunci când se prezintă în condiții acceptabile. Elementele degradate din lemn trebuie înlocuite, feronerie făcând să funcționeze din nou, iar întreg ansamblul trebuie protejat de o peliculă de vopsea.

intensă sau dacă funcția o impune), atât pentru vitrajul termoizolant cât și pentru vitrajul simplu al tâmplăriei duble, se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup” vibrația sunetului. Geamul folosit va fi cu preponderență transparent, poate fi acoperit cu diverse folii care să realizeze controlul solar, fără a modifica culoarea și textura acestuia.

Nu se va folosi geam bombat, geam reflectorizant sau geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcțiunea o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antifracție sau antivandalism).

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se vor folosi aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul ferestrei) sau manuală, pentru a asigura o ventilație naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite împăstrarea aerului (altfel fiind necesare sisteme suplimentare de ventilație mecanică sau naturală).

Conformația ferestrelor

Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa, folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice), sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice. Tâmplăria din PVC sau cea metalică se va înlocui cu tâmplărie din lemn masiv sau stratificat.

Soluțiile de umbrire

Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice), sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice.

Elementele metalice sau din PVC se vor înlocui cu lemn.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe opace, nesaturate, cu pigmenți naturali, care nu modifică aspectul lemnului și nu dau senzația de ud sau lucios. Pentru colorare, se vor folosi cu precădere pigmenții naturali.

5.5 PORȚILE

Accesul în incinta gospodăriei se face pe poartă – cel dintâi element care solicită atenția vecinului, sătenilor mai departe, dar și a străinilor care străbat uneori satul. Poarta este cea care asigură permanenta comunicare cu ulița satului, ea este drumul prin care viața familiei își depășește limitele și se integrează (în mod statornic și necesar) în ordinea economică și spirituală a celorlalte gospodării. Poarta simbolizează „locul de trecere dintre două stări, dintre două lumi, dintre cunoscut și necunoscut, dintre lumină și întuneric, dintre bogăție și sărăcie.”

Un element important decorativ și constructiv în completarea împrejurimilor exterioare este poarta,

Poartă tradițională, neacoperită, cu canaturi din lemn.

5.5.1. Recomandări

Porțile (înălțimi, forme, materiale) se vor construi înținând cont de specificul local, cu atenție sporită la dimensiuni și la soluțiile tehnice.

Porțile de intrare în gospodărie se vor realiza din materiale naturale locale, alcătuirea și dimensiunea acestora fiind similară cu cele învecinate dacă acestea păstrează specificul local.

Sunt permise decorațiuni discrete, tipice pentru peisajul rural din zonă.

Se va păstra aspectul natural al materialelor în ceea ce privește textura și culoarea.

Vor fi evitate porțile metalice lucioase – vezi inoxul, sau cele cu structură metalică placată cu tablă lucioasă, ondulată sau policarbonat/PVC.

Nu se recomandă folosirea culorilor stridente, a materialelor lucioase, sidefate, a elementelor prefabricate metalice și a materialelor plastice.

care poate fi: de înălțimea împrejuririi, neacoperită sau monumentală, cu sau fără ornamente. Proporțiile porților monumentale, bine delimitate, sunt în strânsă legătură cu construcțiile importante ale gospodăriei – casa și șura. De obicei poarta are două intrări: una pentru oameni și cealaltă pentru animale și căruțe sau care. Uneori există o singură intrare în care porțile pentru oameni a fost amplasată într-unul dintre canaturile porții mari.

Porțile tradiționale sunt construite în întregime din lemn. Pentru porțile noi se recomandă evitarea folosirii stâlpilor metalici sau din beton armat, precum și a grilajelor metalice și a materialelor plastice la canaturi.

Pe parcursul secolului al XX-lea au fost folosite metalul și betonul armat la stâlpii porților neacoperite, uneori fiind ornamentați, cei din beton armat, prin gravarea tencuielii.

AȘA NU: Porți noi la care s-au utilizat materiale și ornamente nespecifice zonei.

AȘA DA: Poartă monumentală nouă, inspirată din porțile tradiționale acoperite, la care s-au folosit materiale naturale: piatră și lemn.

5.6. ELEMENTELE DE FAȚADĂ

5.6.1. Specificul local: registre orizontale (coamă, streășină, soclu) și verticale (prispă, cerdac, foișor, coș de fum etc.)

Elementele reglatoare care creează liniile principale ale fațadelor sunt determinate de linia de coamă, de linia de streășină, de prispă (cerdac, foișor), de temelie (soclu, pivniță). Caracteristica principală a construcțiilor din mediul rural al zonei este o așezare orizontală pe teren, în care puternic marcate sunt registrele orizontale generate de linia soclului, linia prispei, cerdacului sau foișorului, cu balustrada și ritmul dat de elementele structurale verticale, linia de streășină și linia de coamă (diferențiate de asemenea și prin finisaje și umbrele pe care le generează și care accentuează profunzimea volumului). Ca element puternic vertical se remarcă coșul de fum.

Construcțiile tradiționale, fie că vorbim de programe de arhitectură simple (locuințe) sau cu un grad de complexitate crescut (conace, biserici și ansambluri monahale), prezintă câteva elemente definitorii volumetrice generate de condițiile climatice și geografice.

Spațiile semideschise tradiționale (prispă, cerdac, foișor) sunt dispuse preponderent pe latura dinspre curte, dar se întâlnesc cazuri cu dispunerea pe 2 sau 3 laturi și mai rar pe toate laturile. Uneori se întâlnesc prispe cu stâlpi și balustradă și la șurile multifuncționale. Prispele sunt așezate pe un soclu scund putând avea sau nu stâlpi și balustrade. Cerdacurile sunt ridicate de la sol și se sprijină pe consolele tălpilor din lemn ale caselor sau pe fundații izolate din piatră, sub stâlpi, având și balustrade. Foișoarele, amplasate în dreptul intrărilor, pot fi izolate sau sub formă de lărgiri ale prispelor sau cerdacurilor, cu stâlpi și balustrade și sunt marcate în fațade de frontoane traforate și acoperite de extensiile specifice ale acoperișurilor. Elementele structurale și de închidere

Casă tradițională cu cerdac, la fațada principală.

Casă tradițională cu prispă fără balustradă, la fațada principală.

ale spațiilor semideschise (stâlpi, balustrade) sunt realizate din lemn.

Construcțiile anexe sunt de asemenea marcate de puternice registre orizontale, evidențiate de aceleași linii orizontale ca și construcția principală. De regulă, aceste construcții nu au elemente de marcare verticale.

Prispă cu balustradă, pe cele patru laturi ale casei.

5.6.2. Recomandări

Recomandările se grupează pe trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum;

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere

în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 - 250 mp), construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar

A.1. Marcarea registrelor orizontale:

Soclu: se va marca volumetric și prin finisaje și va corespunde specificului local.

Cromatică va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și a principiilor constructive s-a realizat în capitolul 5.3 FUNDATIILE.

Prispa, cerdacul, foișorul se vor marca sub forma unui registru orizontal pe fațadă, cu rol estetic și funcțional (control solar); se vor realiza din lemn și vor respecta prin proporții, formă și volumetrie, specificul local.

A.2. Marcarea registrelor verticale

Coșul de fum: preluat conform necesităților actuale drept coș pentru instalația de încălzire, trebuie realizat din materiale solide, care să corespundă atât principiilor de rezistență și stabilitate (în raport cu vânturile, factorii de mediu, încădrarea seismică), cât și protecției la foc (există un mare risc de incendiu, în special în zonele de traversare a șarpantei și, eventual, a altor elemente constructive din lemn). În Zona Botoșani, evacuarea fumului se făcea în vechime prin pod și prin golurile practicate în învelitoare, similar celor din zonele învecinate: Bucovina de Sud și Fălțiceni. Coșurile de fum tradiționale sunt simple, din zidărie de cărămidă, tencuite de obicei cu mortar pe bază de var, uneori vărute în alb. Pe cât posibil, se vor respecta caracteristicile locale ale acestora.

Ornamente la elementele spațiilor semideschise: stâlpi sculptați și foișor cu traforuri și scară din lemn.

Se recomandă evitarea paramentului aparent de cărămidă. Nu se acceptă coșurile metalice aparente.

A.3. Frontoanele cerdacurilor și foișoarelor, timpanele acoperișurilor în două ape și decorațiile de fațadă

Se recomandă preluarea elementelor decorative a căror simbolică s-a păstrat și care sunt susținute încă de meșteșugurile locale prin continuitate. Pot fi preluate și reinterpretate detaliile care marchează registrele clădirii: profil de streășină, pazie etc.

A.4. Streșinile, jgheburile și burlanele

Streășina, element cu rol de umbrire, se va realiza conform specificului local (ca formă și elemente decorative).

Jgheburile și burlanele se vor monta doar acolo unde sunt necesare (streșini înguste), nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile, adecvate specificului local. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă.

ASA DA: Detaliu de streșină recomandat.

Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale.

A.5. Materialele pentru finisaje

Folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var, este esențială pentru conservarea peisajelor rurale deosebite.

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: placările ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori, soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea, cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț/ dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor).

A se evita de asemenea folosirea tablei (tablă simplă, tablă cutată etc.), materialele care conțin azbest, materialele plastice sau PVC-ul.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Se pot folosi soluții și alcătuiți constructive naturale pentru pereți vegetali și acoperișuri înierbate cu pantă plată sau accentuată.

A.6. Culorile

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor sau a unor culori și nuanțe nesaturate, apropiate de cele naturale. Pigmenții utilizați în vopseli, uleiuri sau ceruri vor fi naturali.

Se vor tencui pereții din zidărie de piatră și de cărămidă, eventual și cei din lemn. Pentru utilizarea tencuiei împotriva factorilor climatici se pot adăuga aditivi. Tencuielile pot rămâne aparente, dacă culorile acestora se armonizează cu cadrul construit local sau pot fi zugrăvite.

ASA NU: Nu se vor folosi culori stridente la zugrăvirea fațadelor.

A.7. Tehnologiile

Se recomandă să se folosească pe cât posibil tehnologiile locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întrețin și utilizează lucrarea) sau eco-durabile, de secol XXI.

Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuiți compatibile între materialele de construcție și respectarea principiilor de asigurare a izolării termice, a hidroizolării, de igienă și sănătate, de siguranță și stabilitate, de rezistență la foc.

Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

A.8. Ierarhizarea fațadelor

Fațadele se vor trata diferit, în funcție de importanța și orientarea lor. În general, fațadele cele mai elaborate vor fi cele orientate spre stradă și spre curte. Clădirile dispuse central și spre limita din spate a curții, vor avea fațada dinspre stradă, cea cu intrarea, cea mai elaborată. În cazul clădirilor cu spații semideschise dispuse pe trei sau patru laturi, fațadele mai elaborate vor fi: cea principală, cu intrarea și cele laterale, care vor fi tratate în același fel.

Se recomandă ierarhizarea tratării fațadelor, ținând cont de specificul local.

ASA DA: Detalii de fațadă recomandate: streșini, stâlpi și balustrade.

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) de tip monovolum

Soclu: se va marca volumetric și prin finisaje și va corespunde specificului local. Cromatica va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și a principiilor constructive s-a realizat în capitolul 5.3. **FUNDAȚIILE.** În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se vor marca alte registre orizontale, precum prispelile, cerdacurile, foișoarele, care se vor încadra în specificul și scara locală, fără a se crea construcții hidoase din punct de vedere volumetric doar pentru a respecta cerințe de încadrare

în specific. Volumetria se va raporta la construcțiile învecinate și pe plan estetic nu va constitui un element discrepant în ansamblul așezării.

Marcarea registrelor orizontale reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

B.2. Marcarea registrelor verticale

În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se vor marca registrele verticale, care se încadrează în specificul și scara locală, fără a se crea construcții hidoase din punct de vedere volumetric doar pentru a respecta cerințele de încadrare în specificul local. Volumetria se va raporta la construcțiile învecinate și prin estetică nu va constitui un element discrepant în ansamblul așezării. Marcarea registrelor verticale reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

B.3. Timpanele și decorațiile de fațadă

Se recomandă o abordare rezervată în ce privește preluarea elementelor decorative din arhitectura tradițională, cu excepția acelor a căror simbolistică s-a păstrat și care sunt susținute încă de meșteșugurile locale prin continuitate.

B.4. Streșinile, jgheaburile și burlanele

Streășina, element cu rol de umbrire, se va realiza conform specificului local (ca formă și elemente de decorație). Existența streșinilor reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Jgheaburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate

din materiale durabile, adecvate specificului local. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă.

Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale. Sistemele de protejare împotriva intemperiilor vor fi doar la intrarea în clădire.

B.5. Materialele pentru finisaje

Folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var, este esențială pentru conservarea peisajelor rurale deosebite.

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: placările ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori, soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea, cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț/ dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), placările cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc.), materialele care conțin azbest, materialele plastice sau PVC-ul.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Se pot folosi soluții și alcătuiți constructive naturale pentru pereți vegetali și acoperișuri înierbate cu panta plată sau accentuată.

B.6. Culorile

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor sau a unor culori și nuanțe nesaturate, apropiate de cele naturale. Pigmenții utilizați în vopsea, ulei sau ceară, vor fi naturali.

ASA NU: Zugrăvirea în culori stridente a noii construcții (dreapta) face notă discordantă atât în cadrul ansamblului cât și al satului tradițional.

B.7. Tehnologiile

Se recomandă să se folosească pe cât posibil tehnologiile locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întrețin și utilizează lucrarea) sau eco-durabile, de secol XXI.

Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuiți compatibile între materialele de construcție și respectarea principiilor de asigurare a izolării termice, a hidroizolării, de igienă și sănătate, de siguranță și stabilitate, de rezistență la foc. Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

B.8. Instalațiile și instalațiile tehnologice

Acestea nu se vor poziționa înspre stradă. Elementele aparente pentru instalații și instalații tehnologice vor fi realizate din materiale durabile (se exclud PVC-ul și polietilena), și vor avea culori sau vor fi vopsite în nuanțe și culori extrase din specificul local al zonei în care se încadrează.

După caz, pot fi placate cu materiale naturale, specifice zonei. Acestea nu vor constitui elemente dominante din diverse puncte de perspectivă sau belvedere ale zonei, iar funcționarea lor nu va avea un impact negativ asupra mediului și a sănătății populației locale.

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

C.1. Marcarea registrelor orizontale

Soclu: se va marca volumetric și prin finisaje și va corespunde specificului local.

Cromatică va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și a principiilor constructive s-a realizat în capitolul 5.3 FUNDATIILE.

Prispa, cerdacul, foișorul se vor marca sub forma unui registru orizontal pe fațadă, cu rol estetic și

funcțional (control solar); se vor realiza din lemn și vor respecta prin proporții, formă și volumetrie, specificul local.

Volumetria clădirilor existente se va păstra iar în cazul extinderilor se va raporta la construcțiile învecinate. Din punct de vedere estetic acestea nu vor constitui elemente discrepante în ansamblul așezării în care se încadrează.

C.2. Marcarea registrelor verticale

În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se vor păstra și/ sau marca registrele verticale care se încadrează în specificul și scara locală. Volumetria se va încadra în specificul local, iar extinderea se va raporta la construcțiile învecinate și din punct de vedere estetic nu va constitui un element discrepant în ansamblul așezării în care se încadrează.

C.3. Frontoanele cerdacurilor și foișoarelor, timpanele acoperișurilor în două ape și decorațiile de fațadă

Frontoanele cerdacurilor și foișoarelor, timpanele acoperișurilor în două ape

Se vor păstra și se vor valorifica ornamentele tradiționale existente la nivelul prispei, cerdacului, foișorului, streșinii, paziei, al capetelor de grinzi și căpriori, dacă acestea sunt specifice peisajului cultural local. Extinderile se vor încadra în specificul local.

C.4. Streșinile, jgheburile și burlanele

Streășina, element cu rol de umbră, se va păstra conform specificului local (ca formă și elemente de decorație) sau se va reconfirma pentru a-l respecta.

Jgheburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile adecvate specificului local. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă.

Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale. Se vor păstra acele elemente caracteristice și valoroase pentru specificul în care se integrează.

C.5. Materialele pentru finisaje

Folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmenții naturali pentru var, este esențială pentru conservarea

AȘA DA: Intervenție de factură modernă la o construcție existentă, încadrată în mod fericit în ansamblu, la care s-au utilizat finisaje cu materiale și culori naturale.

AȘA DA: Exemplu pozitiv de restaurare care ține cont de recomandările privind materialele, culorile, detaliile, ornamentele.

peisajelor rurale deosebite.

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: plăcile ceramice pentru pereți și soclu (de multe ori, soluțiile alese sunt inadecvate folosirii la exterior: atât acestea, cât și materialele de punere în operă nu rezistă la cicluri repetate de îngheț/ dezgheț, deteriorându-se în timp foarte scurt și de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), plăcile cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc.), materialele care conțin

azbest, materialele plastice sau PVCul.

Nu se vor realiza plăci cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Se pot folosi soluții și alcătuiți constructive naturale pentru pereți vegetali și acoperișuri înierbate cu panta plată sau accentuată.

C.6. Culorile

Nu se vor folosi culori tari, contrastante.

Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor folosite sau a unor culori și nuanțe nesaturate, apropiate de cele naturale. Pigmenții utilizați în vopsea, ulei sau ceară vor fi naturali.

C.7. Tehnologiile

Se vor folosi tehnologiile locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întrețin și utilizează lucrarea) sau eco-durabile de secol XXI. Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuiți compatibile între materialele de construcție și respectarea principiilor de asigurare a izolării termice, a hidroizolării, de igienă și sănătate, de siguranță și stabilitate, de rezistență la foc. Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

C.8. Instalațiile și instalațiile tehnologice (după caz)

Acestea nu se vor poziționa înspre stradă. Elementele aparente pentru instalații și instalații tehnologice vor fi realizate din materiale durabile (se exclud PVC-ul și polietilena).

Acestea nu vor constitui elemente dominante din diversele puncte de perspectivă sau belvedere ale zonei, iar funcționarea lor nu va avea un impact negativ asupra mediului și a sănătății populației locale.

AȘA NU: Se va evita folosirea culorilor stridente la zugrăvirea fațadelor clădirilor existente.

5.7. ANEXE GOSPODĂREȘTI/ ACARETURI

5.7.1. Specificul local

Construcțiile anexe

Natura ocupațiilor a influențat în mod direct structura și funcționalitatea gospodăriei, care la rândul ei reflectă diversitatea și complexitatea acestora.

Construcțiile anexe sunt determinate de ocupația de bază a familiei și sunt proporționale cu statutul social al proprietarului.

Dupa funcția pe care o îndeplinesc, anexele pot fi:

Spațiile pentru prepararea hranei: bucătăria de vară, cuptorul pentru pâine;

Adăposturile pentru pastrarea porumbului: pățulul, porumbarul, coșarul, leasa;

Adăposturile pentru păstrarea grâului: magazia, hambarul;

Adăposturile pentru animale: grajdul, coșarul (pentru vite); târla, perdeaua, saiaua, saivanul (pentru oi); cotețul (pentru păsări); cocina, cotețul (pentru porci);

Adăposturile pentru unelte și atelaje: șura, șopronul;

Adăposturile pentru pastrarea alimentelor: câmara, pivnița, groapa de bucate;

Adăpostul pentru păstrarea hainelor: câmara de haine;

Spațiile pentru uscarea și

afumarea fructelor: afumătorea, leasa, lojnița, uscătorea de fructe;

Instalațiile pentru captarea și scoaterea apei freatice: fântâna, puțul, ciutura, bunarul.

În satele specializate apar, ca anexe ale gospodăriei:

Ateliere meșteșugărești: fierăria, rotăria etc.;

Instalații tehnice populare: moara, piua, dârsta, vâltoarea, cazanul de țuică și altele.

Materialele și tehnicile de construcție ale anexelor gospodărești diferă în raport cu peisajul etnografic (agrar, pastoral, pomiviticol, forestier, piscicol), cu altitudinea și latitudinea geografică, cu tradiția locală. Structura anexelor gospodărești este influențată hotărâtor de formele de relief: în zonele de luncă și câmpie domină construcțiile anexe pentru depozitarea cerealelor și adăpostirea animalelor; în zonele de deal și podiș se adaugă anexele legate de pomicultură și viticultură (uscătorii și cuptoare pentru fructe, crame și pivnițe pentru prepararea și depozitarea vinului, a țuicii); în ținuturile montane, pe primul loc se situează adăposturile pentru animale.

La alegerea locului de construcție a anexelor în interiorul gospodăriei există una sau mai multe motivații. Pentru a ușura supravegherea animalelor, grajdul era construit cât mai aproape de casă, în prelungirea acesteia sau sub același acoperiș. De altfel, și construcția adăposturilor pentru animale paralel cu locuința avea același scop. Treptat, grajdul s-a îndepărtat de casă și s-a apropiat de grădină pentru a ușura fertilizarea solului. Adăposturile pentru păstrarea nutrețurilor se construiau în locul accesibil carelor încărcate cu fân și în apropierea adăposturilor pentru animale; locul bucătăriilor de vară era în prelungirea casei sau paralel cu ea, pentru evitarea incendiilor și scurtarea distanțelor; uscătorii de fructe erau amplasate în livezile de pomi fructiferi.

Aceleași rațiuni de ordin practic hotărâu și amplasarea păulelor pentru păstrarea știuleților de porumb. Acestea erau construite în locurile cele mai însorite și în circulația curenților de aer pentru uscarea recoltei depozitate; adesea, se construiau pe pari bătuți în pământ, la înălțimi apreciabile deasupra solului, ca să apere cerealele de rozatoare. Pățulul încărcat cu roade era, la fel ca oborul plin de animale, indicatorul după care se aprecia hârnicia unui

Șură și grajd, în aceeași clădire, în localitatea Tudora.

bun gospodar. Din acest motiv, în unele zone etnografice păulele se construiau cât mai aproape de uliță și poartă.

Mai mult decât locuința, construcțiile anexe ale gospodăriei conservă trăsături străvechi de arhitectură. Din acest motiv, materialului și tehnicilor de construcție ale anexelor li s-a rezervat un număr sporit de hărți referitoare la fundație, temelie, tehnici de construcție a pereților, șarpantei, acoperișului etc. Se utilizează, de obicei, aceleași materiale și tehnici de construcție pentru locuință ca și pentru anexele gospodărești. Pe de altă parte, construcțiile de folosință îndelungată din vatra și moșia satelor sunt identice. În partea de câmpie este specifică tehnica de construcție în furci (pari groși) bătute în pământ sau în talpa (lemn gros) construcției, peste care se împleteau nuiiele, lipite cu pamânt amestecat cu paie. Este o tehnică veche, atestată arheologic la daci și la alte popoare vechi ale Europei. Lemnul utilizat singur, sub forma de nuiiele, bărne, șipci, scândură, sau în combinație cu pamântul (paianta) este un important indiciu al civilizației lemnului și lutului care a persistat de-a lungul secolelor și mileniiilor în Carpați și la Dunărea de Jos.

Spațiile de trecere/ spațiile exterioare

Spațiile de trecere exterioare sunt reprezentate în zonă de spațiile semideschise adiacente caselor de

locuit – prispe, cerdacuri, foișoare – care fac legătura între casă și construcțiile anexe ale gospodăriei. Prispele și cerdacurile sunt poziționate sub același acoperiș cu cel al casei. Foișorul, izolat sau ca lărgire a prispei sau a cerdacului, este acoperit cu o extensie a acoperișului casei, cu fronton.

Scările exterioare

Scările exterioare sunt prezente în directă legătură cu intrarea în casă, fiind realizate, în vechime, din piatră sau lemn, de cele mai multe ori fără balustradă sau mână curentă. Pe parcursul secolului al XX-lea s-au generalizat scările din beton.

5.7.2. Recomandări

Recomandările privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile tehnice și compatibilitatea dintre materialele de alcătuire.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici tradiționale și meșteri populari.

Recomandările se grupează pe două categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) dispuse în sistem pavilionar;

Bucătărie de vară tradițională și cuptor pentru pâine.

Construcție anexă multifuncțională.

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum.

Intervențiile pe construcțiile existente urmează să conserve cât mai mult din fondul specific existent, elementele discrepante vor fi convertite în elemente care respectă specificul local. Orice extindere a acestora, în funcție de gabarit, va urmări recomandările pentru grupa de construcții noi în care se încadrează.

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătui constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) dispuse în sistem pavilionar

Construcțiile anexe

Construcțiile anexe se pot reutiliza pentru noi funcțiuni propuse, cu păstrarea/ integrarea în specificul local al zonei și păstrarea raportului dintre volumetria acestora și alte volumetrii dominante: acestea nu vor domina prin volumul și plastica fațadelor corpul principal existent sau elementul principal al ansamblului în care urmează să se insereze.

Spațiile de trecere/ spațiile exterioare

Intrucât acestea reprezintă un aspect dominant al specificului zonei, se recomandă folosirea prispel, cerdacului și foisorului ca spații funcționale și estetice. Integrarea lor va ține cont de specificul local: proporții tradiționale și materiale de alcătuire: piatră, cărămidă, lemn etc.

Elementele pot primi, de asemenea, profile minime la braie și cornișe în sensul evidențierii registrelor, ele având rolul de a sublinia și de a potența frumusețea și valoarea construcției.

Scările exterioare

Acestea vor marca, de regulă, accesul principal și vor avea rolul de a prelua eventualele diferențe de nivel existente pe teren. Nu se vor realiza scări și accese care nu se încadrează în specificul local: scări monumentale, realizate din materiale nespecifice zonei, placate cu ceramică și cu aspect rustic. Treptele vor fi realizate din piatră, lemn sau beton, de regulă fără balustrade sau mâini curente și nu vor fi marcate de existența unor elemente decorative excesive. În cazul preluării diferențelor mari de nivel, scările pot avea balustrade sau mâini curente din lemn. Scările pot fi realizate și din alte materiale nespecifice (metal – dacă prin aspect și coloristică sunt compatibile cu arhitectura clădirii).

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) de tip monovolum

Construcțiile anexe

Construcțiile anexe noi nu vor domina prin volum și plastică fațadele corpului principal existent sau elementul principal al ansamblului în care urmează să se integreze. Amplasarea acestora pe lot trebuie să respecte coerența ansamblului.

Spațiile de trecere/ spațiile exterioare

Se recomandă folosirea spațiilor semideschise – prispă, cerdac, foisor – ca spații funcționale și estetice. Integrarea lor va ține cont de specificul local: proporții tradiționale și materiale de alcătuire: pământ, piatră, lemn etc. Elementele pot primi, de asemenea, decorații specifice, însă nu în exces, ele având rolul de a sublinia și de a potența frumusețea și valoarea construcției. Nu se vor folosi materiale ca: inox, plastic, sticlă colorată (texturi și culori nespecifice); metalul este puțin recomandabil – este un material care reține căldura și creează disconfort în apropiere.

Scările exterioare

Acestea vor marca, de regulă, accesul principal și vor avea rolul de a prelua eventualele diferențe de nivel existente pe teren. Nu se vor realiza scări și accese care nu se încadrează în specificul local: scări monumentale, realizate din materiale nespecifice, placate cu ceramică sau cu aspect

rustic. Scările și balustradele/ mâinile curente nu vor fi marcate de existența unor elemente decorative excesive. Scările pot fi realizate și din alte materiale nespecifice (metal – dacă prin aspect și coloristică sunt compatibile cu arhitectura clădirii).

5.8. AMENAJĂRILE EXTERIOARE

5.8.1. Specificul local

Pavimentele și amenajările exterioare

Amenajarea exterioară a terenului depinde de necesitățile gospodăriei și este realizată din materiale locale: pietriș, piatră de râu, lespezi de piatră, pământ bățut, eventual alei înierbate. În cazul gospodăriilor vechi tradiționale, amenajarea exterioară a terenului era minimalistă și consta în alei care legau casa de anexe, iar trotuarele lipseau. Mai recent, la trotuare și alei s-a folosit betonul. Terenul este amenajat în așa fel încât pantele să îndepărteze apele de lângă construcții și să le direcționeze către spațiile verzi.

Vegetația

Vegetația exterioară deține un rol important în amenajarea curții, având funcție atât utilitară (pomi și arbuști fructiferi, viță de vie, plantații de protecție, umbră), cât și decorativă (flori, arbuști).

Împrejmuirile

Delimitarea gospodăriilor prin împrejmuiri este o practică curentă în lumea românească, având ca scop inițial marcarea dimensiunilor unei proprietăți și apoi asigurarea securității acesteia. Însă, gardurile au, mai ales, menirea de a individualiza spațiul de locuit. Nu era nevoie ca un gard să fie foarte înalt, el trebuia doar să existe pentru a separa două locuri (două lumi) – locul tău și locul vecinului. „Da, sunt fel de fel de locuri. Un gard de te desparte, nu știi ce-i dincolo. Fiecare le știe pe ale lui”.

Pentru construirea gardurilor se folosesc materiale specifice zonei geografice: nuielile împletite, trestie, bărne, scânduri, pământ bățut, piatră, cărămidă etc. Poarta sau porțile de intrare în gospodărie, una pentru om și alta pentru vite, care și căruțe pot fi acoperite sau neacoperite.

Garduri semitransparente din lemn, cu șipci verticale.

Garduri din împletituri de nuiel.

La uliță, lângă poartă, apar spații amenajate pentru odihnă (trunchi de copac, laviță, bancă) și, uneori, un mic adăpost (merindarul) unde proprietarul pune dimineața apa proaspătă și fructe pentru trecători.

Circulația între gospodăriile învecinate se realiza pe poarta de la drum sau peste pârleaz, o porțiune mai scundă a gardului de pe hotar peste care se sărea.

Gard semitransparent din leațuri.

Grădina cu flori din fața casei.

5.8.2. Recomandări

Recomandările privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile tehnice și compatibilitatea dintre materialele de alcătuire.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici tradiționale și meșteri populari.

Recomandările se grupează pe două categorii:

ASA DA:: Alei pietonale pavate cu lespezi de piatră naturală.

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum.

Toate materialele și alcătuirile constructive au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

A. Construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) dispuse în sistem pavilionar

Pavimentele exterioare

Se vor realiza din materiale locale și naturale: piatră, lemn, pietriș; după caz, acestea pot fi înierbate. Nu se recomandă fixarea elementelor de pavaj în beton. Se va asigura panta pentru scurgerea apelor pluviale și îndepărtarea acestora de construcții concomitent cu dirijarea către spațiile verzi.

Nu se recomandă folosirea plăcilor din dale de ciment, a aleilor turnate: cimentul fiind un material care absoarbe și radiază căldura, accentuează disconfortul termic mai ales în sezoanele călduroase, spațiul fiind îngust într-o gospodărie tradițională. Se va evita orice compus ce conține ciment Portland și asfalt sau rășini sintetice. Se vor folosi cu precădere sisteme permeabile la apă.

Nu se vor impermeabiliza suprafețe prin platforme și alei turnate din beton. Platformele pentru autovehicule și aleile carosabile vor fi pietruite și/sau înierbate. În mod excepțional, dacă există pericolul scurgerii de hidrocarburi, se va permite construirea unei platforme de dimensiuni minime, cu alcătuirea și dotările conform

normativelor. Pe cât posibil, aceasta se va amplasa pe teren sau se va masca astfel încât să nu fie vizibilă din spațiul public.

Platformele și traseele de circulație vor urmări suprafața terenului natural. Accesele și amenajările din incintă vor ține cont de accesul mașinilor de intervenție: Pompieri, Salvare.

Culorile folosite vor fi cele ale materialelor naturale; nu se vor utiliza pigmenți tari și nespecfici. Toate materialele folosite se vor trata în consecință și se va urmări îngrijirea lor periodică.

Vegetația

La nivelul spațiului public, se vor reface aliniamentele existente la nivelul străzii (pomi fructiferi sau alte aliniamente specifice fiecărei localități/ zone din interiorul localității).

Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, cucuvele, lilieci, vrăbii etc.), prin folosirea plantelor autohtone specifice zonei și a practicilor agricole tradiționale.

În cadrul amenajării, se va păstra ierarhizarea parcelei în mod similar gospodăriei tipice: spațiile de grădină decorativă, livadă, fâneată (după caz). Suprafața spațiilor verzi va fi predominantă în cadrul gospodăriei (minimum 60 % din suprafața terenului în cazul loturilor răsfirate/risipite, minimum 50 % în cazul loturilor adunate/ înșiruite). Spațiile libere vizibile din circulațiile publice se vor trata ca grădini decorative și livezi, plantându-se cu specii endemice. Nu se vor planta specii exotice sau specii cu rezistență ridicată, care pot tinde să ia locul speciilor autohtone.

Vegetația se poate utiliza ca element arhitectural sau de mascare a construcțiilor existente cu gabarite care depășesc scara locului (vegetație care trebuie să fie prezentă și pe timpul iernii). Nu este recomandabilă fasonarea decorativă a arbuștilor.

Împrejmuirile

Pentru tipurile de împrejmuiri folosite, se va ține cont de următoarele principii:

- împrejmuirea față de spațiul public: va fi opacă sau semitransparentă;
- împrejmuirea față de vecinătăți: cu precădere semitransparentă; poate fi opacă din motive de păstrare a intimității; se recomandă ca această opacizare să fie dublată sau să se

realizeze cu garduri înierbate/ arbuști fructiferi;

- împrejmuirile din cadrul parcelei: vor fi transparente și preferabil înierbate;

- împrejmuirile și porțile de intrare se vor realiza din materiale locale, naturale (piatră, lemn, nuiele, pământ), păstrându-se specificul local și raportându-se la gabaritul împrejmuirilor adiacente și al celor existente în zonă.

Se va păstra aspectul natural al materialelor folosite sau se vor folosi tratamente tradiționale pentru paramente (de ex.: tencuieli și vârueli ale soclurilor de piatră).

Înălțimea împrejmuirilor la stradă nu va depăși 2,00 m. Nu se vor realiza garduri din elemente prefabricate metalice, tablă simplă și tablă cutată, elemente din beton, polycarbonat, materiale plastice, care să împiedice traversarea curenților de aer și a insectelor. Nu se vor realiza garduri care să rețină și să radieze căldura, având consecințe directe și imediate asupra confortului resimțit în zona adiacentă și distrugând (părjolind) vegetația aflată în vecinătate. În

alcătuirii constructive compatibile, se pot folosi materiale nespecifice locului, care s-au dovedit necesare și care prin culoare și textură pot fi compatibile cu specificul local, însă într-o proporție redusă în cadrul ansamblului constructiv. Nu se vor folosi culori stridente, materiale lucioase și sifedate, neîncadrate în specificul local. Nu se va folosi sârma ghimpată.

Echiparea edilitară

Toate construcțiile trebuie să beneficieze de utilitățile necesare pentru desfășurarea activităților previzionate, cu respectarea normelor de sănătate și igienă, atât pentru utilizatori, cât și pentru vecinătăți.

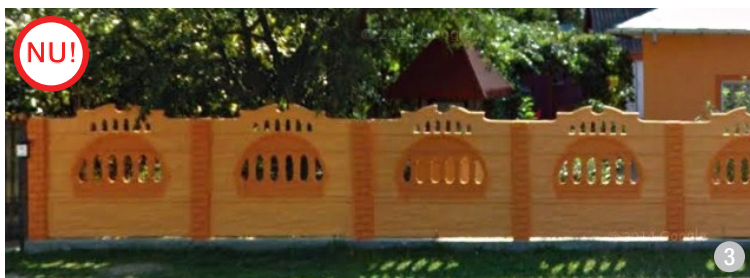
Acțiunile întreprinse în acest sens nu trebuie să deranjeze mediul și să priveze vecinătățile prin poluare de orice fel (poluare fonică, scurgeri de canalizare și ape uzate, diverse alte infiltrații și materiale care pot afecta pânza freatică, poluare luminoasă etc.). Toate noile branșamente pentru electricitate, gaze, internet și telefonie vor fi realizate îngropat. Nu se vor amplasa antenele TV satelit,

ASA NU: Împrejmuiri la stradă care nu respectă specificul local și au un impact negativ asupra ambientului, prin forme, materiale și culori nepotrivite.

ASA DA: Variante corecte de realizare a panourilor din lemn la împrejuririle de la stradă.

ASA NU: Nu se admite folosirea panourilor prefabricate din beton armat la împrejuririle din mediul rural.

B. Construcții noi cu gabarit mare (250 - 395 mp) de tip monovolum

Pavimentele exterioare

Se vor realiza din materiale locale și naturale: piatră, lemn, piatră; după caz, acestea pot fi înierbate. Nu se recomandă fixarea elementelor de pavaj în beton. Se va asigura panta pentru scurgerea apelor pluviale și îndepărtarea acestora de construcții concomitent cu dirijarea către spațiile verzi.

Nu se recomandă folosirea plăcilor din dale de ciment, a aleilor turnate: cimentul fiind un material care absoarbe și radiază căldura, accentuează disconfortul termic mai ales în sezoanele călduroase, spațiul fiind îngust într-o gospodărie tradițională. Se va evita orice compus ce conține ciment Portland și asfalt sau rășini sintetice. Se vor folosi cu precădere sisteme permeabile la apă.

Nu se vor impermeabiliza suprafețe prin platforme și alei turnate din beton.

Platformele pentru autovehicule și aleile carosabile vor fi pietruite și/ sau înierbate. În mod excepțional, dacă există pericolul scurgerii de hidrocarburi, se va permite construirea unei platforme de dimensiuni minime, cu alcătuirea și dotările conform normativelor. Pe cât posibil, aceasta se va amplasa pe teren sau se va masca astfel încât să nu fie vizibilă din spațiul public.

Platformele și traseele de circulație vor urmări suprafața terenului natural. Accesele și amenajările din incintă vor ține cont de accesul mașinilor de intervenție: Pompieri, Salvare.

Culorile folosite vor fi cele ale materialelor naturale; nu se vor utiliza pigmenți tari și nespecfici. Toate materialele folosite se vor trata în consecință și se va urmări îngrijirea lor periodică.

Vegetația

La nivelul spațiului public, se vor reface aliniamentele existente la nivelul străzii (pomi fructiferi sau alte aliniamente specifice fiecărei

localități/ zone din interiorul localității). Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, cucuvele, lilieci, vrăbii etc.), prin folosirea plantelor autohtone specifice zonei și a practicilor agricole tradiționale.

În cadrul amenajării, se va păstra ierarhizarea parcelei după modelul gospodăriei tipice: spațiile de grădină decorativă, livadă, fâneță (după caz). Suprafața spațiilor verzi va fi predominantă și se va corela cu reglementările în vigoare specifice funcției alese. Spațiile libere vizibile din circulațiile publice se vor trata ca grădini decorative și livezi, plantate cu specii endemice. Nu se vor planta specii exotice sau specii cu rezistență ridicată, care pot tinde să ia locul speciilor autohtone.

Vegetația se poate utiliza ca element arhitectural sau de mascare a construcțiilor existente cu gabarite care depășesc scara locului (vegetație care trebuie să fie prezentă și pe timpul iernii). Nu este recomandabilă fasonarea decorativă a arbuștilor.

Împrejuririle

Pentru tipurile de împrejuriri folosite, se va ține cont de următoarele principii:

- împrejurirea față de spațiul public: va fi opacă sau semitransparentă;
- împrejurirea față de vecinătăți: cu precădere semitransparentă; poate fi opacă din motive de păstrare a intimității; se recomandă ca această opacizare să fie dublată sau să se realizeze cu garduri înierbate/ arbuști fructiferi;
- împrejuririle din cadrul parcelei:

vor fi transparente și preferabil înierbate;

- împrejuririle și porțile de intrare se vor realiza din materiale locale, naturale (piatră, lemn, nuiele, pământ), păstrându-se specificul local și raportându-se la gabaritul împrejuririlor adiacente și al celor existente în zonă.

Se va păstra aspectul natural al materialelor folosite sau se vor folosi tratamente tradiționale pentru paramente (de ex.: tencuieli și vârueli ale soclurilor de piatră).

Înălțimea împrejuririlor la stradă nu va depăși 2,00 m. Nu se vor realiza garduri din elemente prefabricate metalice, tablă simplă și tablă cutată, elemente din beton, polycarbonat, materiale plastice, care să împiedice traversarea curenților de aer și a insectelor. Nu se vor realiza garduri care să rețină și să radieze căldura, având consecințe directe și imediate asupra confortului resimțit în zona adiacentă și distrugând (părjолind) vegetația aflată în vecinătate. În alcătuiri constructive compatibile, se pot folosi materiale nespecifice locului, care s-au dovedit necesare și care prin culoare și textură pot fi compatibile cu specificul local, însă într-o proporție redusă în cadrul ansamblului constructiv. Nu se vor folosi culori stridente, materiale lucioase și sidefate, neîncadrate în specificul local. Nu se va folosi sârma ghiampată.

Elementele de mobilier rural exterior

Mobilierul se va realiza cu preponderență din materiale naturale: lemn, piatră. În alcătuirile constructive pot fi folosite și alte materiale (de ex. prinderi metalice etc.), însă acestea nu vor avea o pondere importantă, încadrându-se în specificul și formele locale. Nu se vor folosi materiale ca betonul, metalul (de ex., pe băncile din beton/ metal nu se poate sta vara/iarna), materiale strălucitoare (inox) sau alte materiale nespecifice (rășini, PVC, mase plastice, fibră de sticlă).

Nu se vor realiza plăci cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Iluminarea exterioară

Nu se va folosi lumina artificială în exces (ținând cont de contextul cu preponderență natural în care se încadrează, aceasta poate dăuna

bioritmului animalelor și al insectelor din zonă). Corpurile de iluminat vor avea volume simple, fără ornamente excesive. Se recomandă folosirea luminii calde, apropiate de cea naturală (3000 K). Iluminarea nu se va realiza cu mai multe culori. Pe cât posibil, se recomandă realizarea controlului luminii cu variatoare.

Echiparea edilitară

Toate construcțiile trebuie să beneficieze de utilitățile necesare pentru desfășurarea activităților previzionate, cu respectarea normelor de sănătate și igienă, atât pentru utilizatori, cât și pentru vecinătăți.

Acțiunile întreprinse în acest sens nu trebuie să deranjeze mediul și să priveze vecinătățile prin poluare de orice fel (poluare fonică, scurgeri de canalizare și ape uzate, diverse alte infiltrații și materiale care pot afecta pânza freatică, poluare luminoasă etc.).

Toate noile branșamente pentru electricitate, gaze, internet și telefonie vor fi realizate îngropat. Nu se vor amplasa antenele TV satelit, de internet sau de telefonie mobilă în locuri vizibile din circulațiile publice și e interzisă dispunerea vizibilă a cablurilor CATV.

Se pot amenaja locuri speciale, cu respectarea normelor sanitare, pentru crearea de compost din materialele organice rezultate din amplasament (resturi alimentare organice, deșeuri de textile organice, crengi, frunze, resturi vegetale, resturi animale, carton etc.).

Se pot realiza soluții de captare și re folosire a apelor pluviale.

Amplasarea panourilor fotovoltaice/ solare se va face astfel încât să nu împietzeze asupra imaginii de ansamblu a construcției și a peisajului înconjurător. Se recomandă o utilizare sub 15 % a suprafeței unui acoperiș pentru amplasarea panourilor.

6. SPAȚIUL PUBLIC

6.1. Specificul local

Pentru a ajunge din spațiul familial de maximă intimitate, unde se prepara hrana, se mânca, se dormea, se năștea și murea omul, în ulița satului, spațiu comunitar al întregii obști, trebuiau parcurse mai multe trepte și spații de protecție și apărare – ușa locuinței, prisma, băutura, poarta, gardul – până la banca sau scaunul de odihnă de la uliță.

Specificul spațiului public rural – „la țară” – este fluiditatea și polivalența spațiilor. Terenul de întâlnire este și loc de adunare (nunți, pomeni etc.) și teren de fotbal. Iarba întâlnește pietrișul într-un mod delicat, natural, apa se scurge prin mici șanțuri înierbate.

Fântâna, troița, banca, copacul, au toate valoare funcțională. Materialele folosite sunt cele locale: lemn, piatră, pietriș, iarbă. Nu se folosește metalul, nu se pun flori decorative de plastic.

Astăzi, în majoritatea satelor traversate de un drum județean sau național, strada principală a devenit șosea și a rămas puțin spațiu public amenajat în acest scop și dotat cu mobilier corespunzător.

Fântâna, element important al spațiului public din mediul rural.

Imagine caracteristică a spațiului public rural din zonă: stradă pietruită, garduri cu bănci amplasate în dreptul acceselor, șanțuri de scurgere înierbate.

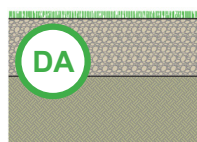
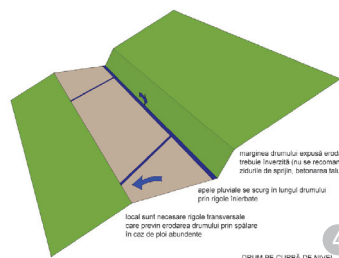
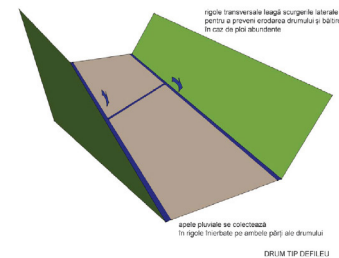
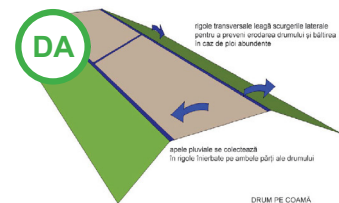
6.2. Recomandări

Spațiul public rural trebuie să-și păstreze autenticitatea, să conserve austeritatea, simplitatea și fluiditatea.

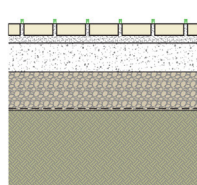
Acest specific nu trebuie distrus prin diverse amenajări urbane (ca în orașe: pavele de beton, trotuare cu borduri etc.). Pentru a-l conserva intact, se recomandă evitarea amenajării cu decorații de tip căruțe cu flori, fântâni arteziene sau plantații horticoale de flori și soiuri de arbuști de import.

Materialele folosite trebuie să fie exclusiv cele locale, iar elementele de mobilier (bănci etc.) trebuie confecționate cu meșteri locali. Mobilierul urban, cofretele publice și posturile de transformare și reglare vor fi astfel proiectate încât să se integreze în peisaj și în arhitectura locală. Nu se acceptă proiecte tipizate, ci doar soluții adaptate locului. Investițiile și evenimentele publice – clădiri publice (școală, primărie, biserică etc.), piețe pentru produsele locale, târguri sezoniere, festivaluri și sărbători – trebuie să fie exemple de bune practici pentru toată comunitatea atât ca arhitectură, cât și ca amenajare și integrare în peisaj.

Drumuri și alte căi de acces public
În județul Botoșani există multe drumuri publice neasfaltate și întreținute necorespunzător.

ALEI ȘI POTECI ȘI ULIȚE
utilizate de: pietoni, animale, biciclete, ocazional de căruțe

ALEI ȘI DRUMURI PAVATE
utilizate de: pietoni, animale, biciclete, căruțe, mașini < 3,5 t (trafic redus)

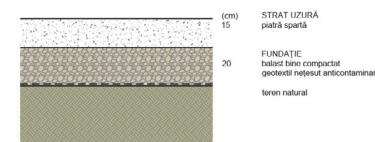
În ultimii ani, drumurile principale sunt modernizate exclusiv pentru circulația auto, cu tendințe de amenajări urbane (trotuare înguste cu pavele de beton) în interiorul localităților.

În mod tradițional, drumurile satești sunt delimitate de zone înierbate, taluzuri sau șanțuri deschise. Ele sunt utilizate simultan de către oameni, bicicliști, animale, căruțe/ sănii și autovehicule. Tendința actuală – prin amenajări și asfaltare – este de a crește și a favoriza tranzitul auto, în detrimentul celorlalți participanți la trafic. Acest lucru dăunează siguranței, confortului de locuire și comunității.

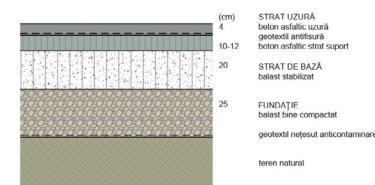
La nivelul spațiului public, se vor reface aliniamentele existente la nivelul străzii (pomi fructiferi sau alte aliniamente specifice fiecărei localități/ zone din interiorul localității).

Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, cucuvele, lilieci, vrăbii etc.), prin folosirea plantelor autohtone specifice zonei și a practicilor agricole tradiționale.

În spiritul principiilor de conservare a specificului local, se recomandă păstrarea polivalenței drumurilor și limitarea vitezei auto, păstrarea rețelei stradale existente și a profilului transversale ale drumurilor. Nu se permite lărgirea drumurilor și crearea

ULIȚE ȘI DRUMURI
utilizate de: pietoni, animale, biciclete, căruțe, mașini < 3,5 t (trafic redus)

DRUMURI PRINCIPALE
utilizate de: pietoni, animale, biciclete, căruțe, mașini (trafic normal)

ASA DA: Schemă explicativă – așezarea drumului și modul de scurgere a apei de ploaie/ detalii schematice pentru sisteme rutiere recomandate.

de trotuare supraînălțate de tip urban, cu rigole îngropate.

Asfaltarea drumurilor trebuie să se limiteze la drumurile principale și să includă o atenție rezolvare a pantelor drumului, scurgerii apelor pluviale, a terasamentelor. Ignorarea acestor detalii sau rezolvarea lor superficială conduce la deteriorarea rapidă a asfaltului sau a straturilor de uzură (în special în zonele umbrite, unde apa și gheața stagnează) și face extrem de dificilă folosirea drumului.

Drenajul căilor de circulație trebuie realizat cu șanțuri deschise, vegetalizate, care prezintă următoarele avantaje: încetinesc scurgerea apei, reduc riscul de inundații (reducerea vitezei apei înseamnă debite mai mici în aval) și participă la preepurarea apelor recuperate de pe drumuri (fenomenul de fito-epurare).

Se recomandă rezolvarea corectă a colectării și scurgerilor de ape pluviale, a taluzurilor, podețelor, sprijinilor de pe marginile drumului, parapetilor etc. și a infrastructurii drumului, înaintea lucrărilor de finisare rutieră.

În cazul drumurilor secundare, pavarea cu piatră spartă împănată, pe pat de geotextil, este mai rezistentă în timp și mai eficientă.

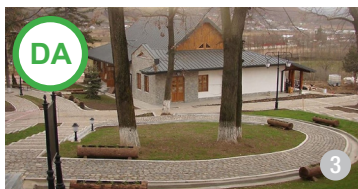
Elementele de siguranță a drumului (podețe, ziduri de sprijin, balustrade etc.) vor fi realizate din materiale locale: zidărie din piatră naturală,

AȘA DA: Exemplu de drum pietruit.

AȘA DA: Exemplu de alee înierbată.

AȘA DA: Alei pietonale pavate cu piatră la Coșula (sus) și Vârful Câmpului (jos).

construcții din lemn sau plantații cu scop de stabilizare a terenului.

Indiferent de modul de realizare a drumurilor, acestea se întrețin periodic. Pentru plantațiile menite să stabilizeze drumurile se recomandă specii locale.

Pe suprafețele plantate se vor folosi specii de plante autohtone.

Zonele de parcare vor fi realizate din pietriș compactat (criblură spartă) din materiale locale. Sunt interzise pavelele de beton și zonele asfaltate. Parcărilor vor fi integrate în vegetație și nu vor fi marcate cu vopsele, ca în mediul urban.

Pistele pentru biciclete între sate sunt foarte necesare și sunt obligatorii de făcut de către autoritățile locale, pentru ușurarea transportului de scurt parcurs atât pentru localnici, cât și pentru turiști. Tradițional, pentru suprafețele drumului este folosit pietrișul. Ulițele și potecile nu vor fi asfaltate sau pavate. Se recomandă pietruirea sau înierbarea lor.

Aleile pietonale se vor pava cu materiale naturale – lespezi de piatră sau pietriș.

Elemente de mobilier rural exterior: bancă, fântână, troiță etc.

Mobilierul se va realiza cu preponderență din materiale naturale: lemn, piatră. În alcătuirile constructive pot fi folosite și alte materiale (de ex., prinderi metalice etc.), însă acestea nu vor avea o pondere importantă, încadrându-se în specificul și formele locale. Nu se vor folosi materiale ca

betonul, metalul (de ex., pe băncile din beton/ metal nu se poate sta vara/iarna), materiale strălucitoare (inox) sau alte materiale nespecifice (rășini, PVC, mase plastice, fibră de sticlă).

Nu se vor realiza plăci cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Se va evita vopsirea mobilierului în culori stridente sau folosirea unor culori nespecifice de baie pentru mobilierul din lemn.

AȘA NU: Elemente decorative nerecomandate în spațiul public rural.

AȘA DA: Se recomandă amenajarea de piste pentru biciclete între localități – există o vădită necesitate (în imagine este un exemplu din Germania).

AȘA DA: Modul comercial stradal realizat din materiale tradiționale: schelet din lemn și închideri din paie.

AȘA NU: Stație de transport în comun, total inadecvată mediului rural, prin volumetrie și materialele utilizate: schelet metalic și închideri din policarbonat.

AȘA DA: Masă și bănci din lemn, cu geometrie simplă.

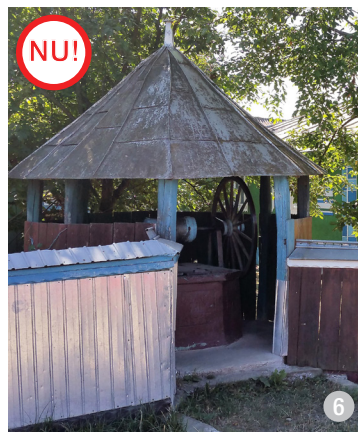
AȘA DA: Modalitate inedită de a folosi lemnul rotund la o piesă de mobilier exterior - bancă. Obiectul se integrează perfect în ambientul local.

ASA NU: Corpuri de iluminat vopsite într-o culoare stridentă, inadecvată.

ASA DA: Fântâni tradiționale cu roată, cu ghizduri din lemn, des întâlnite în spațiul public rural.

ASA NU: Exemple de fântâni din spațiul public la care s-au utilizat materiale și ornamente nespecifice zonei.

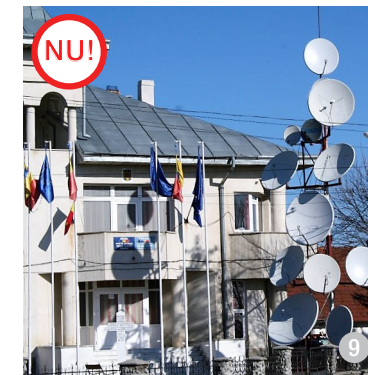
ASA DA: Corpuri de iluminat simple, neutre, adecvate contextului.

excesive. Se recomandă folosirea luminii calde, apropiate de cea naturală (3 000 K). Iluminarea nu se va realiza cu mai multe culori. Pe cât posibil, se recomandă realizarea controlului luminii cu variatoare, atât pentru spațiul public, cât și pentru cel privat.

Reclamele, firmele, inscripțiile, însemnele

Se vor amplasa în așa fel încât să nu constituie elemente care obturează sau concurează cu elementele de fațadă (profilaturi, ferestre, streșini etc). Se va evita poluarea luminoasă. Dimensiunile panourilor vor fi specifice funcțiilor pe care le anunță și nu se vor amplasa mai sus de nivelul parterului. Se recomandă realizarea unor piese/construcții mobile pe care să fie amplasate reclamele luminoase, amplasate în așa fel încât să nu obtureze construcțiile principale. Pe cât posibil, nu se vor amplasa pe clădiri.

Amplasarea panourilor obligatorii de edificare a investițiilor se va alege astfel încât să nu obtureze imaginea de ansamblu a investiției.

ASA NU: Echipamente tehnice, extrem de vizibile în spațiul public, care afectează ambientul și pot avea un impact negativ asupra mediului și a sănătății populației.

ASA DA: Exemple de troițe tradiționale din lemn.

Iluminarea exterioară

Nu se va folosi lumina artificială în exces (ținând cont de contextul cu preponderență natural în care se încadrează, aceasta poate dăuna bioritmului animalelor și al insectelor din zonă). Corpurile de iluminat vor avea volume simple, fără ornamentări

7. PERFORMANȚA ENERGETICĂ

Casele în care locuim și clădirile în care ne desfășurăm activitățile zilnice, reprezintă fondul construit care are un impact major asupra mediului înconjurător, fiind, pe lângă ocuparea unui teren ce ar fi putut fi verde, și un important factor de poluare.

Utilizarea materialelor de construcție ecologice, din resurse naturale sau produse naturale reciclate, constituie de fapt, un prim pas către bunăstare și un nivel superior de viață, în condițiile în care, sărăcia este o caracteristică atât de prezentă astăzi în majoritatea zonelor rurale.

În mod paradoxal, deși multe din produsele naturale au fost tradițional utilizate în construcții durabile și sănătoase, de sute de ani, acestea au fost total ignorate tehnic, legislativ și normativ, fiind considerate demodate sau „rușinos a fi utilizate” (ex. chirpicii din argilă, vâlătucii, paie, lână de oaie, uneori chiar lemnul, varul natural etc.), în detrimentul produselor de sinteză, poluante încă din faza de fabricare și pe toată durata de exploatare, dar considerate moderne (ex. PVC, BCA, polistirenul expandat sau extrudat, produsele aglomerate cu rășini sintetice ș. a.).

7.1. Recomandări

Recomandările privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile tehnice și compatibilitatea dintre materialele de alcătuire.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la materiale locale naturale, tehnici tradiționale și la meșteri populari.

Recomandările sunt comune tuturor categoriilor de construcții:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (250 – 395 mp) dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții cu gabarit mare (250 – 395 mp) de tip monovolum, atât pentru construcțiile noi/ conversii/ extinderi, cât și pentru construcțiile existente.

7.1.1. Sistemele de încălzire (cerințele de securitate la incendiu)

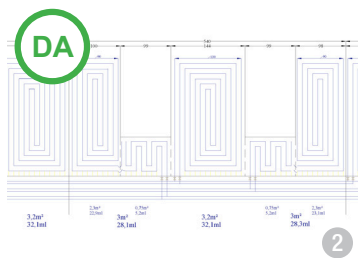
Sistemele de încălzire folosite vor fi eficiente termic, conform standardelor de mediu și eficienței energetice a clădirilor.

Se recomandă folosirea unor sisteme

de încălzire alternative folosirii gazului metan sau a combustibililor solizi (fosili). Acestea pot fi folosite acolo unde există rețele locale specifice, însă se recomandă și folosirea unor tehnologii alternative, pentru asigurarea unui minim grad de independență.

Dintre sistemele de energie alternativă se pot folosi:

- **Panouri solare și panouri fotovoltaice;** se încurajează utilizarea acestora, amplasate pe acoperiș, în măsura în care acestea nu denaturează imaginea ansamblului și se integrează discret în peisajul rural;
- **Pompe de căldură,** fiind acceptată folosirea acestora acolo unde este posibil și investiția se justifică (în

ASA DA: Folosirea unui sistem de încălzire în pereții exteriori din zidărie de cărămidă, în planul tencuiei, este o metodă deosebit de eficientă și elegantă de încălzire. Sistemul are însă și dezavantajul că nu permite lipirea mobilierului de peretele în cauză și necesită atenție sporită atunci când se bate un cui în perete.

Performanța energetică a clădirii	Notare energetică: 82,50
Sistemul de certificare: Metodologia de calcul al Performanței Energetice a Clădirilor elaborată în aplicarea Legii 372/2005	Clădirea certificată
Clădirea de referință	
Clădirea izolată	
Clădirea neizolată	

ASA NU: Termoizolarea cu polistiren expandat, prin placare la exterior, este deosebit de nocivă nu numai pentru că distruge/ ascunde ornamentele (atunci când acestea există), ci mai ales pentru că prin translatarea punctului de rouă se creează condens în interiorul pereților. Impermeabilizarea pereților exteriori (din lemn, în cazul prezentat în imaginile 7 și 9) prin placarea cu polistiren expandat și montarea tâmplăriei din PVC, coroborată cu folosirea unei tencuiei pe bază de ciment și a unei zugrăveli impermeabile la interior, atrage după sine apariția mușgaiului. Se recomandă izolarea cu materiale naturale a pereților exteriori (pe fețele interioare), a tavanelor și a pardoselilor. În imaginea 8 este prezentată o simulare de calcul a eficienței termice a unei clădiri tradiționale corect termoizolate. Graficul arată o îmbunătățire considerabilă a eficienței termice a clădirii.

variantele aer-apă, sol-apă, apă-apă, în funcție de caracteristicile terenului).

Se recomandă încadrarea sistemelor de energie alternativă în specificul local sau camuflarea lor cu ajutorul unor elemente tradiționale specifice și, prin modul lor de funcționare, nu trebuie să afecteze vecinătățile. Amplasarea lor va respecta recomandările de la capitolul 5.8. **AMENAJĂRILE EXTERIOARE,** subtitlul **Recomandări/ Echiparea edilitară** (pentru fiecare tip de construcție). Dimensionarea, punerea în operă și funcționarea lor trebuie să respecte normativele și prevederile tehnice în vigoare la data întocmirii

proiectului/ execuției lucrărilor de construire.

Cazanele cu combustibil solid regenerabil (biomasă și/ sau combustibil rezultat în urma reciclării) vor fi utilizate pentru zonele în care nu sunt disponibile gazele naturale ca sursă de energie termică. Materialele combustibile, disponibile local, se pot împărți în: materiale lemnoase (deșeuri de lemn, rumeguș, căzătură de lemn masiv în păduri, resturi de lemn) și materiale nelemnoase (cerealiere sau de natură organică).

ASA DA: Sobe încastate în pereții despărțitori între două camere pe care le încălzește simultan - exemple bune de urmat.

ASA DA: Sobe de teracotă și cuptor tradițional din zona Fălticeni, elemente importante care fac parte în continuare din amenajarea unei locuințe rurale. În afară de funcția estetică de animare a interiorului, sobele sunt, asemenea șemineelor, foarte practice, în condițiile în care combustibilul solid (lemnul) se găsește în zonă și la un preț mai mic decât ceilalți combustibili. De asemenea, sobele pot fi introduse în sistemul de încălzire al clădirii. Pot fi folosite șemineele din oțel cu funcționare pe peleți și ventilație forțată, termoșemineele, potrivite pentru locuințele moderne, eficiente energetic, cu sistem de recuperare. În afară de încălzirea apei, termoșemineul nu generează doar o căldură plăcută în interior, dar creează, de asemenea, o atmosferă confortabilă.

Exemple de materiale combustibile sustenabile:

- **Peleți din lemn** – deșeuri lemnoase deshidratate și comprimate până la dublul densității energetice a lemnului verde uscat; caracteristici: putere calorică mare, densitate mare, costuri relativ reduse de transport; sunt o sursă alternativă de energie capabilă să înlocuiască combustibilii convenționali (gaze naturale, GPL, petrol, cărbune, lemn, ulei, electricitate etc.); sunt neutri din punctul de vedere al emisiilor de carbon – la ardere, aceștia emit aceeași cantitate de dioxid de carbon care a fost absorbită de pădure în timpul creșterii; peleții din lemn ard aproape fără emisie de fum – în gazele de ardere praful este alcalin; au un conținut scăzut de metal iar sulfurile sunt aproape inexistente; cenușa bogată în minerale poate fi folosită cu succes drept îngrășământ natural; peleții costă mai puțin decât combustibilii fosili și sunt considerați înlocuitori ai gazelor naturale (mai ieftini cu 20 – 25 % față de gazul natural, nu prezintă pericol de explozie, se utilizează cu același confort); comparativ cu lemnul de foc, peleții sunt mai eficienți din punct de vedere al randamentului de ardere, puterii calorice, confortului și siguranței în utilizare;

- **Brichete din resturi vegetale din agricultură** – obținute prin comprimare mecanică sau hidraulică

Peleți din lemn.

Brichete din resturi vegetale.

a biomasei (paie de grâu, orz, orez, rapiță, muștar; vrejuri de soia, fasole; resturi de viță de vie; coceni de porumb; resturi forestiere) pentru reducerea dimensiunilor și obținerea

unui produs compact și cu o putere calorică mare; dintr-o tonă de paie se obține o tonă de brichete; puterea calorică a brichetelor din resturi vegetale este mai mare decât a lemnului de fag și aduce o economie de 60 % față de încălzirea cu gaze și de 40 % față de încălzirea cu lemne.

7.1.2. Eficiența termică (sisteme și materiale de izolare)

Termoizolațiile utilizate în prezent au la baza materiale minerale (anorganice) - vata de sticlă, vata bazaltică sau materiale organice - polistirenul și poliuretanul.

Materia primă pentru aceste materiale provine din surse neregenerabile, presupunând un consum mare de energie și emisii de CO₂ atât pentru fabricare cât și pentru prelucrare.

Izolația are rolul de a reduce consumul de energie pentru încălzire. Din punct de vedere al eficienței, termoizolațiile naturale sunt la fel de performante ca izolațiile din fibre sintetice.

Tipurile de izolații naturale :

a. Izolația naturală din fibre de lână de oaie utilizată ca izolator termic și fonic atât pentru construcțiile din lemn cât și pentru casele din cărămidă sau piatră.

Calitățile izolației din fibre de lână:

- este un material termo-fonoizolant ecologic și sănătos, obținut din materii prime naturale, regenerabile; după terminarea ciclului de viață, izolația din lână se poate refolosi sau se biodegradează; e accesibilă local (se produce în România);

- se realizează din fibre de lână naturală, spălată, tratată cu sare de bor pentru insecte și ignifugată; poate fi prelucrată în saltele, plăci semirigide sau puf, fără mijloace speciale de protecție;

- este rezistentă împotriva mușcăiului (conform EN ISO 846 are nota cea mai bună – 0) și nu putrezește;

- are capacitatea de a absorbi și de a elibera umiditatea din aerul înconjurător; lână de oaie este un material higroscopic, ceea ce înseamnă că poate absorbi până la 30 % - 40 % din propria greutate în umiditate, păstrându-și proprietățile; fibrele de lână încearcă, în mod natural, să se mențină în echilibru cu umiditatea schimbătoare a atmosferei

Saltele termoizolante din lână de oaie.

AȘA DA: Exemplu de pereți termoizolați cu saltele de lână.

– când temperatura exterioară scade și umiditatea aerului crește, lână preia din umiditatea suplimentară și eliberează căldură în acest proces; într-o zi călduroasă se întâmplă procesul invers: lână eliberează umiditate în aer și în același timp absoarbe energie, răcind astfel încăperea pe care o izolează; din acest motiv se spune că lână „respiră” și acționează ca un condiționator natural de aer – fibrele sintetice sau minerale nu au această proprietate și nu reacționează la schimbările rapide de temperatură sau umiditate;

- conductivitatea termică a izolației din lână este cuprinsă între 0,0356 W/mK și 0,040 W/mK;

- este un depoluant natural – locuințele moderne sunt din ce în ce mai poluate cu produse care emană substanțe toxice pentru sănătatea umană: lână absoarbe în mod natural diverși poluanți ai aerului: formaldehida (un cancerigen cunoscut), dioxidul de azot și dioxidul de sulf; formaldehida este foarte des utilizată în produse cum ar fi: plăci de aglomerații din lemn (MDF), parchet, mobilă; formaldehida este eliberată încet din aceste produse, pe măsură

ce rășinile conținute hidrolizează (se dizolvă în contact cu vaporii de apă) – aceste emisii nocive cresc odată cu temperatura și umiditatea; fibrele de lână absorb și se contopesc ireversibil cu formaldehida și alte substanțe nocive; o casă complet izolată cu lână de oaie poate absorbi aproape 100 % din formaldehida eliberată în aerul interior; dioxidul de sulf și dioxidul de azot sunt deșeuri gazoase rezultate din arderea combustibililor fosili sau a cărbunelui, fiind cel mai des întâlnite la încălzitoarele cu gaz, focuri deschise sau fumul de eșapament (care pătrunde înclădire datorită proximității șoselelor circulante); izolatorii din lână de oaie absorb definitiv aceste gaze nocive la fel ca și în cazul formaldehidei, realizând astfel o filtrare a aerului interior; izolatorii din lână de oaie sunt singurii izolatori care au calitatea de filtrare a aerului interior, contribuind astfel nu doar la un confort termic sporit dar și la menținerea pe termen lung a unui mediu sănătos (sursa: www.izomiorita.ro).

b. Izolația din fibre de cânepă – material natural care nu conține substanțe de adaos dăunătoare sănătății; procesul de producție presupune un consum redus de energie iar rezultatul este un material cu calitate excepțională; se livrează sub formă de saltele sau role, fiind un produs recomandat pentru izolarea acoperișurilor, a pereților și

a pardoselilor; se realizează din fibre de cânepă la care se adaugă 10 – 12 % fibre Biko, pentru o stabilitate dimensională optimă; în ultima perioadă a apărut izolația din cânepă 100 % naturală – în acest caz fibrele Biko sunt înlocuite cu fibre naturale din porumb.

Calitățile izolației din fibre de cânepă:

- montare rapidă și simplă, fără zgârieturi și iritații ale pielii;
- poate absorbi până la 20 % umiditate, din greutatea sa, fără nicio deteriorare a performanței termice,

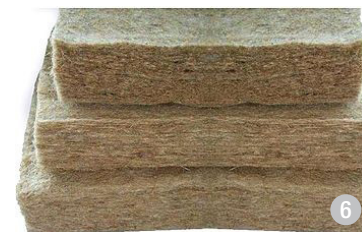
Saltele termoizolante din cânepă.

AȘA DA: Termoizolația din cânepă - montare rapidă și simplă. Nu este necesar un costum de protecție deoarece produsul nu irită pielea și nu conține substanțe periculoase mediului sau sănătății.

Diferite sortimente de termoizolații din lână de oaie.

Saltele termoizolante din fibre de cânepă.

spre deosebire de izolațiile din fibre sintetice;

- are capacitatea de a regla umiditatea din încăpere; pentru a nu influența negativ această trăsătură, trebuie folosite folii și bariere de vaporii care permit transferul umidității;
- are o conductivitate termică scăzută, cu o valoare de 0,040 W/mK;
- datorită faptului că fibrele de cânepă nu conțin albumină, nu este nevoie de un tratament împotriva moliiilor și gândacilor.

c. Izolația din fibre de lemn, sub formă de vrac, plăci flexibile sau plăci rigide termofonoizolante; aceste produse oferă o soluție modernă, eficientă și ecologică și sunt utilizate în special la clădiri cu structură de lemn, la clădirile eficiente energetic dar și la clădirile construite din cărămidă.

Calitățile izolației din fibre de lemn:

- fiind un produs natural care nu influențează biologia construcțiilor, se recomandă folosirea lui la reabilitarea termică a clădirilor existente, atât pentru cele cu pereți din cărămidă, cât și pentru cele cu structură din lemn sau pereți din lemn masiv;

- pentru fabricarea panourilor izolatoare din fibre de lemn, se utilizează ca materie primă așchiile din lemn, ca deșeu provenit din fabricile de cherestea și din fabricile de produse din lemn sau lemnul nevalorificat silvic;

- este rezistentă la șocuri mecanice, absoarbe zgomotele și izolează excelent atât pe timp de iarnă cât și vara;

- este ușor de montat, este disponibilă și cu profile nut și feder, pentru o montare mai sigură și pentru eliminarea punților termice; se livrează în grosimi diferite;

- plăcile fibrolemnoase sunt deschise la difuzia vaporilor de apă și regularizează umiditatea, oferind un climat de locuit sănătos;

- plăcile corespund tuturor normelor referitoare la rezistența la foc și chiar dacă ard, nu emit vaporii toxici;

- izolațiile din fibre de lemn sunt materiale de construcții din surse naturale, regenerabile și care nu au un impact asupra mediului înconjurător.

d. Izolația din vată bazaltică – material ecologic care se comercializează sub formă de plăci rigide sau saltele.

Calitățile izolației din vată bazaltică:

- nu arde, nu emană gaze toxice și împiedică răspândirea focului;

- sunt permeabile la vaporii, permițând trecerea vaporilor de apă din interior spre exterior, prevenind astfel condensul – pereții vor fi uscați, clădirea aerisită, eliminând riscul de apariție a mușcăliștilor și igrasiei.

Plăci din vată minerală bazaltică.

e. Tencuielile termoizolante tradiționale pe bază de argilă amestecată cu paie sau pleavă.

Acest tip de tencuială ușoară se folosește de sute de ani. Argila protejează materialul organic, paie, iar acestea au rol de izolator termic. Calitatea amestecurilor de argilă cu paie sau pleavă, folosite la izolarea termică a tavanelor, podurilor și pardoselilor, era generarea unor condiții de viață sănătoase, și anume, masivitatea termică, capacitatea de regulator de umiditate și lipsa oricărei emisii poluante, chiar dacă

din punct de vedere termic nu erau foarte eficiente. Există pe piață deja suficienți producători de tencuieli termoizolante și materiale naturale termoizolante agrementate tehnic.

f. Baloții de paie, realizați prin compactarea paielor, inserați în perete prin presare ușoară; un balot de paie are la bază același material ca și lemnul – celuloza; pentru că paietele sunt goale în interior, gradul de termoizolare este mai bun decât în cazul lemnului; în plus, comprimarea balotului îl face rezistent la compresie, ceea ce înseamnă că acesta este potrivit pentru construirea unor pereți solizi; tencuiala din pământ și var permite acestor pereți să „respire”, reglează umiditatea și conferă un mediu de viață plăcut și sănătos.

Calitățile baloților de paie:

- un perete din baloți de paie, tencuit cu argilă și var, cu o grosime totală de 50 cm, asigură aceeași termoizolare ca un perete de BCA de 20 cm grosime placat cu polistiren expandat de 20 cm grosime; producerea unor materiale ca BCA-ul, polistirenul, tencuiala pe bază de ipsos și vopseaua pentru finisaje, necesită însă un consum de energie, pentru producerea lor, mult mai ridicat decât paietele, lemnul, pământul și varul, generând în același timp și un nivel ridicat de emisii de CO₂;

- 1 mp de perete din baloți de paie, tencuit cu argilă și var, este de trei ori mai ieftin decât 1 mp de perete din BCA, polistiren expandat și tencuiala din comerț;

- construcțiile din baloți de paie sunt sigure, rezistente la foc și cutremur, se realizează rapid și oferă un mediu de viață plăcut și sănătos.

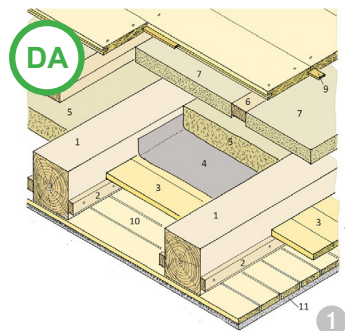
g. Plăcile de stuf termoizolante

Sunt obținute prin asamblarea tulpinilor de stuf uscat. Asamblarea se realizează prin legarea strânsă a pachetului de stuf cu legături din sârmă de oțel zincat (dispușe la o distanță de circa 20 cm) și agrafe (dispușe la o distanță de aproximativ 60 mm), fixate de legăturile de sârmă.

Calitățile plăcilor de stuf termoizolante:

- elimină punțile termice;
- reglează umiditatea; deci, o casă fără mucegai;
- elimină apariția fisurilor, care constituie cauza majoră de degradare a fațadelor;
- sunt ușor de montat.

Se recomandă finisarea plăcilor cu tencuieli și zugrăveli permeabile la vaporii de apă, realizate din materiale

Tavan cu grinzi de lemn. Construcție cu pardoseală flotantă:

1. grinzi de tavan
2. lați de susținere pentru pardoseala oarbă 30 x 50 mm
3. pardoseala oarbă 25 mm
4. geotextil, permeabil la difuzia vaporilor
5. umplutură din lut cu paie 80 – 100 mm
6. rigle pentru pardoseală 35 x 60 mm
7. izolație rigidă sau granulată 40 mm
8. dușumea 25 – 30 mm rostuită și nutuită 6 x 12 mm
9. pene 6 x 20 mm
10. suport din scânduri 18 mm
11. tencuiala de tavan aplicată pe un start de armătură

naturale.

Concluzie/ recomandări: se vor folosi materiale naturale regenerabile, în alcătuirii constructive care să respecte normativele și prevederile în vigoare referitoare la izolarea termică, protecția la foc etc. Se vor folosi sisteme de termoizolare ecologice, pe cât posibil cu materiale provenite din mediul local (lână, cânepă, paie, rumeguș).

Există pe piață deja suficienți producători de tencuieli termoizolante și materiale termoizolante reglementate tehnic (începând cu 2015 s-au agrementat tehnic, de către INCĐ URBAN INCERC Cluj-Napoca, izolații din lână și cânepă), care îndeplinesc toate cerințele impuse de actele normative în vigoare. Nu se va folosi termoizolarea cu polistiren (vezi capitolul 5.2. PEREȚII).

Prin programele „Casa Verde” și „Casa Verde Plus” lansate de Ministerul Mediului, se încurajează folosirea sistemelor de încălzire din surse alternative și a materialelor regenerabile, acordându-se finanțări pentru locuințe sau alte obiective, care folosesc panouri solare sau pompe

AȘA DA: Izolarea podurilor și a pardoselilor cu materiale ecologice este recomandată. În imagini, detalii de compunere.

de căldură, sisteme de acoperișuri verzi, sisteme de iluminat ecologice sau izolarea termică a pereților cu materiale ecologice precum lână, cânepă sau celuloza.

ANEXA 1

Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării (imagine generală din punct de belvedere, silueta așezării, desfășurate stradale)

În vederea obținerii avizului Comisiei pe „încadrarea în specificul local”, solicitanții vor depune on-line, la adresa sau la secretariatul filialei OAR _____, adresa: _____, un dosar privind evaluarea impactului pe care l-ar avea gabaritul investițiilor cu construcții de tip hală (aici ar trebui detaliate tipurile) în silueta și imaginea generală a zonei rurale. Dosarul va conține planșe la o scară adecvată prezentării și următoarele documente:

- Documentație fotografică generală privind zona în care se va desfășura investiția, în care să apară, din puncte de belvedere cunoscute la nivel local, modul de așezare în relief a localității, principalele repere și limitele localității (în cazul localităților neîncadrate sau fără repere înalte, folosiți vederi panoramice din afara localității). Identificați locul investiției pe aceste documente.
- Două siluete caracteristice ale localității prezentate la o scară adecvată prezentării. Identificați locul investiției pe aceste siluete.
- Ortofotoplan sau vedere de sus a localității de tip Google Earth, cu marcarea punctelor de unde s-a făcut documentarea fotografică și siluetele descrise mai sus. Identificați locul investiției pe această planșă.
- Documentație fotografică la nivelul ochiului sau din repere în imediata vecinătate a investiției. Identificați locul investiției pe aceste documente.
- O desfășurată stradală, în care să apară de o parte și de alta a parcelei investiției frontul la stradă a cel puțin trei parcele. Identificați limitele parcelei investiției, cu fațada detaliată spre stradă a investiției, cotați amplasarea construcției față de limitele laterale și construcțiile învecinate.
- Un profil stradal transversal, în care să apară construcțiile la stradă de pe parcele, secțiunea drumului și amenajările acestuia, secțiune

caracteristică prin construcția investiției. Identificați limitele parcelei investiției, cotați amplasarea construcției față de aliniament și construcțiile învecinate, cotați secțiunea la o scară adecvată, astfel încât investiția să poată fi comparată cu restul construcțiilor descrise.

- Două cadre în perspectivă de la nivelul ochiului în susul și în josul străzii cu clădirea studiată. Evidențiați modul în care ați integrat clădirea în fondul construit vecin și în peisaj.

ANEXA 2

Glosar de termeni

Conservarea: presupune menținerea unei clădiri (structuri) în starea existentă cu stoparea degradărilor. Este o intervenție care nu aduce îmbunătățiri de confort clădirii, care nu transformă o clădire istorică sau o casă țărănească veche într-o clădire locuibilă. Intervenția se pretează la imobile care vor deveni piese de muzeu sau de interes turistic, sau sunt ruine păstrate pentru aspectul lor deosebit.

Restaurarea: presupune readucerea clădirii (structurii) într-un stadiu documentabil dintr-o perioadă anterioară originală/ principală prin eliminarea extinderilor (adăugirilor) secundare sau prin reasamblarea componentelor (subansamblurilor) existente fără a introduce elemente noi. Este o intervenție care „curăță” clădirea de toate extinderile inadecvate, realizate într-o manieră diferită de cea tradițională sau cu caracter de provizorat și care pune în valoare clădirea într-o formă ce poate fi reconstituită pe baza unor fotografii de arhivă, studii și cercetări realizate pe structura și arhitectura casei. Nu presupune înlocuiri masive de material, amenajări de confort substanțiale sau extinderi moderne. Poate fi aplicată pentru clădiri vernaculare (tradiționale) recente prevăzute cu bucătării și toalete.

Reabilitarea: însumează toate intervențiile care urmăresc valorificarea și remedierea clădirii (structurii) prin păstrarea semnificației culturale a acesteia. Este intervenția cea mai răspândită, deoarece prin aplicarea acesteia clădirea devine utilizabilă în condiții de confort contemporane. Intervenția își propune să conserve tot ce este valoros pentru clădirea respectivă, să aplice reparațiile necesare la structura istorică și să introducă în structura clădirii amenajările necesare care o fac utilizabilă pentru o funcțiune nouă sau cea originală, dar îmbunătățită (exemple: zone de primire, termoizolații, băi, bucătării, accese pentru persoane cu dizabilități

etc.).

Reconstrucția: presupune readucerea clădirii (structurii) într-un stadiu documentabil dintr-o perioadă anterioară semnificativă și care se deosebește de restaurare prin introducerea materialului nou în țesutul clădirii. Este o intervenție aplicabilă clădirilor în stare de colaps sau precolaps, unde structura portantă nu-și mai îndeplinește rolul. Presupune înlocuiri masive de material, dar folosirea materialului original la maxim, care va fi reasezat în structura reconstruită prin anastiloza (se va pune exact în locul de unde a fost demontat). Restaurarea și reconstrucția presupun de fapt o dezasamblare parțială sau integrală urmată de reconstruire.

Zona de protecție: este un teritoriu de interes special natural (cu specii rare de plante sau animale, formațiuni geologice rare sau forme de relief deosebite) sau construit (arhitectural sau istoric), care cuprinde o suprafață de teren cu o anumită densitate de elemente sau construcții de interes, fie că acestea se află subteran (rezervații sau situri arheologice) sau vizibile la suprafața solului (centrul istoric sau zona istorică a unor localități, ansamblu urban etc.). Delimitarea zonei protejate se face de către Consiliul Local și urmărește păstrarea zonei protejate cât mai mult și cât mai bine posibil, controlul intervențiilor de orice fel – defrișări, distrugerii, reparații, modificări, demolări, construcții noi, săpături care să afecteze subsolul etc. – și punerea în valoare a zonei protejate pentru îmbunătățirea calității mediului și a vieții locuitorilor, pentru turism nedistructiv.

Autenticitatea: presupune a fi în starea de construire inițială a clădirii, prin păstrarea materialului original care a îmbătrânit și s-a patinat odată cu trecerea timpului.

Arhitectura tradițională: desemnează construcțiile ridicate de meșteri, de oameni specializați în construcții care și-au preluat

cunoștințele pe cale orală, din strămoși, care provin din zona etnografică în care edifică, construiesc în clacă sau primesc onorariu pentru munca lor. Materializarea cunoștințelor lor conduce la o arhitectură specifică zonei din care fac parte. Arhitectura tradițională cuprinde și clădiri cu caracter public (de exemplu biserici).

Arhitectura populară: este arhitectura tradițională, așa cum s-a definit mai sus, dar aplicată doar în mediul rural.

Arhitectura rurală: desemnează arhitectura în mediul rural – atât cea populară cât și tendințele de-a lungul timpului. Nu are valorile arhitecturii tradiționale sau ale arhitecturii populare.

Arhitectura vernaculară: termenul „vernacular” vine din limba latină „vernaculus” care desemnează incinta destinată sclavilor, în spatele grădinii stăpânului. Iar „vernaculum” înseamnă tot ceea ce era făcut în casă, în opoziție cu ceea ce era procurat la schimb. Este termenul folosit pentru a desemna construcțiile populare, realizate de persoane a căror activitate principală nu este neapărat în domeniul construcțiilor. Se bazează pe o cunoaștere empirică a materialelor, câștigată în timp, prin încercări (și eșecuri) repetate – cunoștințe care sunt transmise din generație în generație, pe cale orală.

Termeni generali

Alterarea: este intervenția care modifică funcțiunea sau aspectul unei așezări/ clădiri.

Contextul: este orice relație relevantă din punct de vedere arhitectural între o așezare/ obiect și alte așezări/ obiecte.

Desemnarea/ clasarea: presupune identificarea valorilor patrimoniale ale unei așezări/ obiect conferindu-i statut formal prin legi sau reglementări menite să mențină acele valori.

Structura: este substanța materială ce alcătuiește o așezare: geologia, depunerile arheologice, rețelele

construite, clădirile și flora.

Structura portantă: este ansamblul elementelor de construcție solidarizate între ele, care țin în picioare o clădire, preiau toate sarcinile la care este supusă clădirea și care îi asigură sprijinirea și transmiterea acestor sarcini la sol. Principalele subansambluri ale unei structuri tradiționale sunt: fundațiile, bolțile, planșeele, pereții portanți și șarpanta sau acoperișul.

Degradarea: este o schimbare de stare în mai rău; se referă în mod particular la lipsa lucrărilor corecte/constante de întreținere și/sau la efectele unor intervenții inadecvate asupra unei așezări/ construcții sau asupra valorilor patrimoniale.

Reparația: presupune o lucrare mai complexă decât întreținerea, prin care sunt remediate defectele cauzate de degradare, vătămare sau exploatare și care permite adaptări minore cu scopul de a obține un rezultat sustenabil, dar nu implică lucrări de restaurare sau alterare/ modificare.

Reversibilitatea: presupune o intervenție ce poate fi îndepărtată oricând pentru a se reveni la starea inițială.

Înnoirea: presupune desfacerea și înlocuirea comprehensivă al unui element sau loc, în cazul structurilor încorporând în mod natural toate elementele.

Patrimoniul: înglobează toate resursele moștenite pe care comunitatea le apreciază din alte motive decât cel strict utilitar.

Patrimoniul cultural: însumează bunurile moștenite identificate și apreciate de comunitate ca fiind reflexia și expresia cunoștințelor dezvoltate, a credințelor și a tradițiilor, respectiv a modului de interpretare a credințelor și tradițiilor altora.

Patrimoniul natural: însumează habitatul și speciile moștenite, geologia și morfologia ecosistemelor, inclusiv cele acvatice și subacvatice, cărora comunitatea le conferă valoare.

Mediul istoric: înglobează aspectele de mediu rezultate de-a lungul timpului din interacțiunea omului cu așezarea, incluzând toate elementele palpabile (vizibile sau acoperite) ale activităților umane din trecut, a plantațiilor și a modului de a modela vegetația.

Integritatea: presupune plenitudine și sinceritate, se referă la păstrarea întreagă sau intactă a elementelor de patrimoniu natural și/ sau cultural și a atributelor acestora.

Vine în completarea criteriului de autenticitate.

Intervenția: este o acțiune care are efect fizic în structura unei așezări/ construcții.

Întreținerea: este o muncă de rutină perpetuă necesară pentru a păstra starea de sănătate a unei construcții și/ sau structură sau țesutul unei așezări în stare bună.

Material natural de construcție: este orice material ce provine din mediul natural imediat învecinat așezării, poate fi exploatat manual, satisface cerințele de durabilitate, confort și prelucrabilitate.

Schimbarea naturală: este schimbarea ce are loc în cadrul mediului istoric fără intervenție umană, lucru care însă, în unele cazuri, necesită răspunsuri administrative (întreținere specială sau înnoire periodică) pentru a susține permanent semnificația acestui mediu.

Obiectul: este orice lucru (încă) nefixat (mobil) sau neîncorporat în structura unei așezări, dar care istoric vorbind poate fi asociat cu așezarea.

Așezarea/ locul: poate fi orice element la orice scară al mediului istoric care dispune de identitate distinctă percepută de comunitate.

Proportionalitatea: presupune calitatea de a fi în relație corectă în dimensiune, grad sau orice altă caracteristică măsurabilă cu un alt obiect.

Public: înseamnă a fi, a face, a fi preocupat, a acționa etc. pentru oameni ca și comunitate.

Cadrul: este anturajul în care locul/ așezarea/ construcția este percepută împreună cu contextul local, înglobează relațiile istorice și contemporane cu peisajul înconjurător.

Semnificația (unui loc): însumează valorile naturale și culturale patrimoniale ale unui loc, adeseori formulată într-un statut sau declarație.

Locul semnificativ: este o așezare ce dispune de valori patrimoniale.

A susține: presupune a întreține, a nutri și a afirma o validitate.

Sustenabilitatea: presupune capacitatea de a armoniza fără compromisuri necesitățile actuale cu cele de viitor.

Valoarea: este un aspect ce punctează meritul sau importanța, în cazul nostru lucrul atribuit de către oameni calităților unei așezări.

Valoarea estetică: este calitatea ce derivă din modul în care oamenii percep stimulii senzoriali și intelectuali

ai unui loc/ așezare.

Valoarea comună: este calitatea ce derivă din semnificația pe care un loc îl are în conștiința oamenilor care relaționează cu aceasta sau a celorla care au o memorie a locului sau au trăit o experiență colectivă în acel loc.

Valoarea evidentă (intrinsecă): este calitatea ce derivă din potențialul unui loc de a pune în valoare măturile activităților umane din trecut.

Valoarea istorică: este calitatea ce derivă din modul în care oamenii, evenimentele și aspectele vieții cotidiene din trecut pot fi legate prin intermediul unui loc (a unei așezări) de prezent.

Discernământul bazat pe valoare: este o evaluare ce reflectă valorile persoanei sau al grupului de oameni care face acea evaluare.

Peisajul: este constituit din mulțimea trăsăturilor, caracterelor, formelor unui teritoriu, unei regiuni, unui ținut.

Peisajul cultural: este un termen ce reunește diverse manifestări ale interacțiunii om-natură reprezentative pentru gradul de evoluție al societății umane sub influența constrângerilor de ordin fizic, a oportunităților habitatului natural și al factorilor social, economic și cultural.

Peisajul antropic: se caracterizează prin lipsa aproape totală a elementelor naturale din cadrul componentelor peisajului, fapt relevant în fizionomia acestuia. Locul acestora este luat de componentele antropice ale unui mediu construit, rezultat în urma unei activități umane intense într-un areal bine delimitat.

Poluarea istorică: înseamnă afectarea calității mediului dintr-un anume areal, urmare a unor activități umane, industriale, realizate în timpul unei perioade îndelungate de timp (de la zeci, sute la mii de ani).

Coeficientul de utilizare a terenului (CUT): raportul dintre suprafața construită desfășurată (suprafața desfășurată a tuturor planșeelor) și suprafața parcelei. Nu se iau în calculul suprafeței construite desfășurate: suprafața subsolurilor cu înălțimea liberă de până la 1,80m, suprafața subsolurilor cu destinație strictă pentru gararea autovehiculelor, spațiile tehnice sau spațiile destinate protecției civile, suprafața balcoanelor, logiilor, teraselor deschise și neacoperite, teraselor și copertinelor necirculabile, precum și a podurilor neamenajabile, aleile de acces pietonal/ carosabil din

incintă, scările exterioare, trotuarele de protecție (Legea nr. 350/2001).

Procentul de ocupare a terenului (POT): raportul dintre suprafața construită (amprenta la sol a clădirii) și suprafața parcelei. Suprafața construită este suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor, scărilor de acces. Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită (Legea nr. 350/2001). Excepții de calcul ale indicatorilor urbanistici POT și CUT: - dacă o construcție nouă este edificată pe un teren care conține o clădire care nu este destinată demolării, indicatorii urbanistici (POT și CUT) se calculează adăugându-se suprafața planșeelor existente la cele ale construcțiilor noi; - dacă o construcție este edificată pe o parte de teren dezmembrată dintr-un teren deja construit, indicii urbanistici se calculează în raport cu ansamblul terenului inițial, adăugându-se suprafața planșeelor existente la cele ale noii construcții (Legea nr. 350/2001).

Construcțiile anexe: construcții distincte, de regulă având dimensiuni reduse și un singur nivel supateran, care deservește funcțiunea de locuire. Din categoria construcțiilor anexe fac parte: garaje individuale, depozite pentru unelte de grădinărit, șoproane, terase acoperite, foisoare, pergole, bucătării de vară. Realizarea construcțiilor anexe se autorizează în aceleași condiții în care se autorizează corpurile principale de clădire.

Demisolul (prescurtat D): nivel construit al clădirii având pardoseala situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu maximum jumătate din înălțimea liberă a acestuia și prevăzut cu ferestre în pereții de închidere perimetrală. Demisolul se consideră nivel supateran al construcției. Atunci când pardoseala este situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu mai mult de jumătate din înălțimea liberă, se consideră subsol și se include în numărul de niveluri subterane ale construcției (P118-99 - Normativ de siguranță la foc a construcțiilor).

Echiparea edilitară: ansamblul format din construcții, instalații și amenajări, care asigură în teritoriul localităților funcționarea permanentă,

a indiferent de poziția acestora față de sursele de apă, energie, trasee majore de transport rutier, feroviar, aerian sau naval, cu respectarea protecției mediului ambiant (G.M. - 007 - 2000).

Mansarda (prescurtat M): spațiu funcțional amenajat integral în volumul podului construcției. Se include în numărul de niveluri supaterane. (P118-99 - Normativ de siguranță la foc a construcțiilor). În sensul prezentului regulament, se consideră mansarde acele spații care respectă următoarele condiții suplimentare:

- podul construcției va forma un unghi maxim de 60 grade cu planul orizontal;

- podul construcției nu va depăși, în proiecție orizontală, conturul exterior al ultimului nivel plin (inclusiv balcoane sau cursive) cu mai mult de 1 m. La calculul coeficientului de utilizare a terenului, mansarda va contribui cu cel mult 60% din suprafața desfășurată a ultimului nivel plin.

Parcela: suprafața de teren ale cărei limite sunt sau nu materializate pe teren, proprietatea unuia sau mai multor proprietari, aparținând domeniului public sau privat, și care are un număr cadastral ce se înscrie în registrul de publicitate funciară. Împreună cu construcțiile sau amenajările executate pe suprafața sa, parcela reprezintă un bun imobil (G.M. - 007- 2000).

Pazia: Scândură (ornamentală) așezată vertical la capătul din afară al cârpilor unui acoperiș cu streșină, pentru a ascunde capetele acestora.

Suprafața construită (SC) - (amprenta la sol a clădirii) - suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor, scărilor de acces. Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită (Legea nr. 350/ 2001).

ANEXA 3

Legislație

Planurile Urbanistice Generale ale Unităților Administrativ-Teritoriale aprobate, în vigoare;

Planurile de Amenajare ale Teritoriilor Județene și Zonale aprobate, în vigoare;

Hotărârea Guvernului nr. 1516/2008 privind aprobarea regulamentului-cadru de urbanism pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării;

Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții, republicată și actualizată;

Legea nr. 50/1991 privind autorizarea lucrărilor de construcții, republicată și actualizată;

Legea nr. 114/1995 - Legea locuinței, cu modificările ulterioare;

Legea nr. 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, cu modificările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 305/2011 al Parlamentului European și al Consiliului Europei din 9 martie 2011, de stabilire a unor condiții armonizate pentru comercializarea produselor pentru construcții și de abrogare a Directivei 89/106/CEE a Consiliului Europei;

Hotărârea Guvernului nr. 622/2004 privind stabilirea condițiilor de introducere pe piață a produselor pentru construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Ordinul ministrului dezvoltării regionale și locuinței nr. 839/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, cu modificările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 766/1997 pentru aprobarea Regulamentului privind agreementul tehnic pentru produse, procedee și echipamente noi în construcții, modificată și completată;

Ordinul Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului nr. 1889/2004 pentru aprobarea Procedurii de agreement tehnic pentru produse, procedee și echipamente noi în construcții și Procedurii privind avizarea agreementelor tehnice; Reglementări tehnice privind documentațiile de urbanism (sursa: <http://www.mdrap.ro/construcții/reglementari-tehnice>);

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de învelitori;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de izolații;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de tencuieli, placaje și tapete;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea lucrărilor de pardoseli, plinte, scafe, elemente de scări;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea instalațiilor electrice, de apă și canalizare, termice, condiționare a aerului, gaze;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea clădirilor de locuit și social-culturale;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea construcțiilor industriale, agro-zootehnice și de irigații;

Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea construcțiilor hidrotehnice, amenajărilor și regularizărilor de râuri; Reglementări tehnice privind proiectarea și executarea organizării lucrărilor de construcții-montaj;

Reglementări tehnice privind verificarea calității și recepția lucrărilor de construcții-montaj;

Reglementări tehnice privind lucrările de reparații, întreținere și postutilizare a construcțiilor;

Reglementări tehnice privind performanța energetică a clădirilor;

Reglementări tehnice privind securitatea la incendiu;

Hotărârea Guvernului nr.226/2015, privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările ulterioare;

Ordinul nr. 961/2016 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al procesului de evaluare, soluționarea contestațiilor, selecție și contractare pentru proiectele aferente măsurilor din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013 pentru care s-a dispus evaluarea și/sau contractarea prin hotărâri judecătorești definitive care pot fi finanțate de la bugetul de stat, cu modificările ulterioare;

Ordinul nr. 763/2015 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a procesului de selecție și al procesului de verificare a contestațiilor pentru proiectele aferente măsurilor din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, cu modificările ulterioare;

Ordinul nr. 1731/2015 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind instituirea schemei de ajutor de minimis „Sprijin acordat microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din spațiul rural pentru înființarea și dezvoltarea activităților economice neagricole”, cu modificările ulterioare;

Ordinul nr. 2112/2015 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind instituirea schemei de ajutor de minimis „Sprijin acordat pentru stimularea investițiilor asociate conservării patrimoniului și pentru menținerea tradițiilor și moștenirii spirituale”, cu modificările ulterioare;

Ordinul nr. 847/2016 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a procesului de evaluare, verificare, soluționare a contestațiilor și selecție pentru proiectele aferente sub-măsurii 9.1. „Înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol” și 9.1a. „Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol” din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020;

Ordinul nr. 295/2016 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale privind aprobarea Ghidului solicitantului pentru participarea la Selecția Strategiilor de Dezvoltare Locală;

REGULAMENTUL (UE) NR. 1305/2013 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI EUROPEI din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului Europei;

REGULAMENTUL DE PUNERE ÎN APLICARE (UE) NR. 808/2014 AL COMISIEI EUROPENE din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului Europei privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR);

DECIZIA DE PUNERE ÎN APLICARE A COMISIEI EUROPENE din 26.5.2015 de aprobare a programului de dezvoltare rurală al României pentru sprijin din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală CCI 2014RO06RDNP001.

BIBLIOGRAFIE

PAVELIUC-OLARIU, Angela, *Zona Etnografică Botoșani*, Editura Sport - Turism

GHINOIU, Ion, (coord.), *Atlas Etnografic Român*, Vol.1 *Habitatul*, Academia Română, Institutul de Etnografie și Folclor Constantin Brăloiu

Locuința sătească din România: Studii de Arhitectură Tradițională în vederea conservării și valorificării prin tipizare, Ediție revizuită și completată, ICCPDC, București, 1989

MUNTEANU, Raluca, Ghid de construire în zona de dezvoltare durabilă a Parcului Național Piatra Craiului, Arhiteria, București, 2013

Tradiții culturale botoșănene, Centrul Județean de promovare a culturii tradiționale Botoșani, Editura Axa, 2008

ONICA, Dorica, *Actualizare Plan de amenajare a teritoriului județean Botoșani - 2009 - Peisajul cultural rural dintre Prut și Nistru (sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului al XXI-lea)*

GORGOL, Mihail-Ion, *Rezumat teză de doctorat „Antropologia spațiului în arhitectura populară”*, Coordonator științific: Prof. univ.dr. Barbu Ștefănescu Oradea, 2012

MIRON, Constantin, *Materiale neconvenționale locale pentru energie sustenabilă*, INCD URBAN INCERC, Iași

Webografie

<http://www.moldaviantour.ro/arhitectura.htm>

<http://valeabaseuluiidesus.ro/populatia/>

<http://stiri.botosani.ro/botosani/botosani-istorie/economie.html>

<http://www.turismbotosani.ro/index.php/home/arta-populara>

CREDITE IMAGINI

image 3, pagina 2
image 3, pagina 6
image 1, 3, 4, pagina 8
image 5, pagina 8
image 3, pagina 11
image 1, 2, pagina 14

image 3, pagina 14

image 4, pagina 14
image 1, pagina 15
image 4, pagina 16
image 1, pagina 17

image 2, 3, 5, 8 – 10, pagina 17

image 4, pagina 17
image 6, pagina 17
image 7, pagina 17
image 3, pagina 21
image 1 – 4, pagina 22

image 5, pagina 22
image 3, pagina 23
image 1, 2, pagina 23
image 4, 5, pagina 23
image 1, 4 – 7, pagina 24
image 2, 3, pagina 24
image 4, pagina 26

image 10, pagina 26
image 1, pagina 27

image 3, pagina 27
image 5, pagina 27
image 6, pagina 27
image 8, pagina 27
image 11, pagina 27
image 2, pagina 28
image 5, pagina 28
image 7, pagina 28
image 8, pagina 28
image 1, pagina 29
image 2, pagina 29
image 3, pagina 29
image 2, 4, pagina 30

image 6, pagina 30
image 1, pagina 31

image 2, pagina 31
image 1, 2, pagina 32
image 3, pagina 32
image 4, pagina 32
image 5, pagina 32
image 6, pagina 32

© <http://acoperisulcasei.ro>
© <http://acoperisulcasei.ro>
© <http://www.turismbotosani.ro>
© Constantin CATA, <https://ssl.panoramio.com>
© ZONA ETNOGRAFICĂ BOTOȘANI
© Doru-Florin DEACU, după Maria CAMILAR, din: Mihai CAMILAR, Zona etnografică Fălticeni, Editura George Tofan, Suceava, 2014
© Doru-Florin DEACU, după Gh. LEHACI, din: Mihai CAMILAR, Zona etnografică Fălticeni, Editura George Tofan, Suceava, 2014
© BLOG PRIN VIZOR
© ATOMEI DANIEL
© <https://www.delcampe.net>
© Iulian Ungureanu, <http://monumenteuitate.org>
© Sorana TULBURE <http://monumenteuitate.org>
© Wikimedia Commons
© <http://artmarkhistoricalestate.ro>
© <http://muzeu.btlife.ro>
© <http://www.imaginiibtr.ro>
RAUM, Horațiu RĂCĂȘAN și echipa: Crina ȘUTEU, Marina GINGIROF, Grupul Rural al OAR
© <http://www.travellersguide.ro>
© RAUM, Horațiu RĂCĂȘAN și echipa
© Doru-Florin DEACU
© RALUCA MUNTEANU
© CINCȘOR TRANSILVANIA
© Becki Peckham
© Cezara TUDOSA, <https://commons.wikimedia.org>
© Bogdan CIOBANU
© ATLAS ETNOGRAFIC ROMÂN, VOL. 1 HABITATUL
<http://www.tabla-online.ro>
<http://www.sakral.ro>
<https://en.wikipedia.org>
<http://acoperisulcasei.ro>
<http://casenaturale.ro>
© Doru-Florin DEACU
<http://www.odu.ro>
<http://www.infoturism-moldova.ro>
© glulam.ro
© <http://mivorprod.ro>
© RALUCA MUNTEANU
© MUZEUL JUDEȚEAN BOTOȘANI
© Sorana TULBURE, <http://monumenteuitate.org>
<http://www.ziaristionline.ro>
RAUM, Horațiu RĂCĂȘAN și echipa: Crina ȘUTEU, Marina GINGIROF, Grupul Rural al OAR
<http://www.soltechenergy.com/>
<http://eco-habitat.ro/>
<http://www.earthsafedesign.com>
<http://www.archdaily.com>
<http://www.decoist.com>
Miklós KÖLLÖ, din revista Arhitext.
Arhitectură, design, arte, nr. 01 – 02 – 2008

image 2, pagina 34
image 5, pagina 36
image 4, 5, 7, pagina 37
image 1, pagina 39
image 2, pagina 39
image 3, pagina 39
image 4, pagina 39
image 4, pagina 40
image 5, pagina 40
image 1, pagina 41
image 2, pagina 41

image 3, pagina 42

image 1, pagina 44
image 2, pagina 44
image 1, 4, 5, pagina 46

image 1, pagina 47
image 2, 3, pagina 47
image 10, pagina 47
image 11, pagina 47
image 2, pagina 48
image 2, pagina 50
image 1 – 6, pagina 49

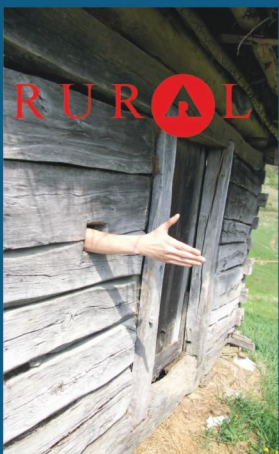
image 7, 9, pagina 49
image 6, pagina 50
image 1, pagina 51
image 3, pagina 51
image 7, pagina 51
image 2, 3, pagina 52

image 4, pagina 52
image 2, pagina 51

© Sorana TULBURE, <http://monumenteuitate.org>
<http://observator.tv>
© Sorana TULBURE, <http://monumenteuitate.org>
<https://vorona.mmb.ro/istoria-manastirii-orona>
<http://www.botosaneanul.ro/>
<http://www.dozadebine.ro/>
<http://www.eminescuipesti.ro/casatarepoca.htm>
© Sorana TULBURE, <http://monumenteuitate.org>
<http://www.infoturism-moldova.ro>
<http://www.botosaniexpress.ro>
https://ro.wikipedia.org/wiki/Pagina_principal%C4%83
© ATLAS ETNOGRAFIC ROMÂN, VOL. 1 HABITATUL
<http://www.turismland.ro>
<http://www.turistik.ro/uploadpoze/unitate827.jpg>
© Raluca MUNTEANU, din Ghid de construire în zona de dezvoltare durabilă a Parcului Național Piatra Craiului, ArhiTerra, București, 2013
© BLOG PRIN VIZOR
<http://botosaninews.ro>
© BLOG PRIN VIZOR
<http://www.muzeuletnografic.ro>
<http://botosaninews.ro>
<http://adevarul.ro>
Eugen VAIDA, Veronica VAIDA, ASOCIAȚIA MONUMENTUM
© Doru-Florin DEACU
<http://www.ecohightech.ro>
<http://agointel.ro>
<http://www.proidea.ro>
<http://www.spatiuilconstruit.ro>
RAUM, Horațiu RĂCĂȘAN și echipa: Crina ȘUTEU, Marina GINGIROF, Grupul Rural al OAR
<http://izomiorita.ro/>
<http://izolatiacasei.ro/>

Arhitectura este știința și arta de a realiza construcții trainice, folositoare, sănătoase și armonioase. Arhitectura se face pentru oameni și mediul lor, prin clădiri sau construcții alcătuite cu cap. Rostul ei este să ne facă viața mai frumoasă, mai sănătoasă și să ne aducă aminte cine suntem atunci când uităm.

Arhitectul este cel care se ocupă cu arhitectura. El își imaginează casele și desenează (alături de echipele de ingineri) schițele / planșele după care se construiesc clădirile. El ține cont de posibilitățile și de nevoile celui care îl cheamă/angajează, de legile în vigoare și de felul în care se fac casele trainice, sănătoase și frumoase.

Obiectivele generale ale PROGRAMULUI RURAL al Ordinului Arhitecților din România

- creșterea calității practicii profesionale în mediul rural
- conștientizarea nevoii de protejare/promovare a zonelor cu specific local valoros
- folosirea arhitecturii (cu toate domeniile conexe) ca pârgă în dezvoltarea economică a mediului rural pe baze ecologice / responsabile
- elaborarea documentelor ce vor reglementa intervențiile în mediul rural (cu sau fără finanțare europeană)

Realizat cu sprijinul:

ACEST GHID SE DISTRIBUIE GRATUIT!

Ghidul poate fi accesat și descărcat de pe site-ul OAR:
<http://www.oar.archi/despre-oar/publicatii-si-documente-oar>